

VITA MINORITICA

Ad pristinum statum restituta.

Authore R. Patrè Fr. Antonio à sancto Bernar-
dino Minorita Sacrae Theologiae Lectore pri-
mario Jubilato, exdefinitore, provinciæque
Algarbiorum in Lusitaniæ Regno filio reco-
lecto, Serenissimæ Magnæ Britaniæ Reginae
Theologo, & prædicatore.

Ad Reverendissimum, & colendissimum Patrem
Fr. Ildefonsum Salesanès totius Ordinis
Fratrum Minorum seraphici Patris nostri
Francisci Ministrum Generalem.

Eratres, dum tempus habemus, operemur bonum

Ad Gal. 6,

Copie. L. ^{ti} Sonorati

LONDINI.

Typus Anno. MDCLVIII.

H. Antonius à S. Bernardus

4071. a. 4.

VITA MINORITICA

Ad pristinum statum restituta.

Authore R. Patrè Fr. Antonio à sancto Bernardino Minorita Sacrae Theologiae Lectore primario Jubilato, exdefinitorè, provinciæque Algarbiorum in Lusitaniæ Regno filio relecto, Serenissimæ Magnæ Britaniæ Reginae Theologo, & prædicatore.

Ad Reverendissimum, & colendissimum Patrem
Fr. Ildesonsum Salesanès totius Ordinis
Fratrum Minorum seraphici Patris nostri
Francisci Ministrum Generalem.

Eratres, dum tempus habemus, operemur bonum

Ad Gal. 6,

Cyprie.

S.^{ti} Sponsati

LONDINI.

Typus Anno. MDCLVIII.

A
a
fa
th
p
o
b
p
n
c
p
I
P
ci
17
b

Censura Reverendorum Patrum

*Fr. Francisci à sancta clara, & Fr. Angeli à
sancto Francisco Doctorum lectorum-
que jubilatorem, necnon Almar Pro-
vinciæ Angliæ Patrum.*

ANtiquorum nostrorum patrum zelum, &
affectum imitatus R. admodum P. F. *Antonius*
à sancto *Bernardino* Provinciæ *Algarbiorum* filius,
sacrae Theologiæ lector jubilatus serenissimæ Ca-
tharinæ magnæ Britaniæ Reginae Theologus, &
prædicator non minus pro sua pietate, ac religi-
oso spiritu, quàm doctrina, & eruditione lauda-
bilis, opus hoc, cui titulus, *Vita Minoritica ad
pristinum statum restituta*, conscripsit, quod uti
multa gravia, utilia, ac lectu digna: nihil verò
contra fidem, aut bonos mores continens, luce
publica dignissimum censemus. Datum Anno
Domini 1668. die 18 Augusti.

*Fr. Angelus à sancto Fran-
cisco Theo. Doctor, ac Lector
jubilatus Provincia Angliæ
Pater.*

*Fr. Franciscus à sancta clara
Provincia Angliæ Pater sa-
crae Theologiæ Doctor & lect-
or Emeritus.*

Licentia R. admodum Patris
ejusdem Provinciæ Mini-
stri Provincialis.

Vilo hoc opere intitulado *Vita Minoriica ad
pristinum statum restituta* à R. admodum P. Fr.
Antonio à sancto *Bernardino* lectore jubilato, ac
magnæ Britaniæ Reginae Theologo, & prædica-
tore composito, & à duobus doctoribus, & Pa-
tribus nostræ provinciæ Angliæ examinato, &
approbato, do licentiam, ut prælo mandetur. Ac-
tum 19 die *Augusti* Anno Domini 1668. & sigillo
minori munitum.

Loco F. sigilli

Fr. Daniel à sancto
Francisco Minister
provincialis.

Testi-

Testimonium Illustrissimi Domini

ni *P. Fr. Phillippi, Thomæ Howardi* de *Norfol-*
cia Magnæ Britaniæ Regiæ magni eleemosinarii :
ac reverendissimi Patris doctoris *Antonii Ferdinande*
ejusdem confessorii : nec non charissimi Patris *Fr.*
Constantini à spiritu sancto religiosorum provinciæ
Arrabida in Anglia superioris.

Nos infra scripti notum facimus omnibus, ac sin-
gulis præsentibus inspecturis, quod serenissima
Magna Britaniæ Regina *R. P. Fr. Antonio* à
sancto Bernardino concionatori, ac Theologo suo,
& sacre Theologiæ Lectori emerito, faculta-
tem concessit, ut typis mandaret, & in lucem
ederet tractatum, cui iste titulus præfigitur. Vita
Minoritica ad pristinum statum restituta, supposi-
tis, quas exhibuit sui ordinis approbationibus, & li-
centia. Et ut veritas prædictæ facultatis liqui-
dò esset omnibus explorata, ipsamet serenissima Re-
gina nobis dedit in mandatis, ut hoc publicum testi-

monium ferremus, ut de facto ferimus, nostris mani-
bus, & nominibus obsinatum. Londini die 20 Au-
gusti Anni Domini. 1668.

Fr. Philippus Thomas Howardus
de Norfolcia.

Fr. Constantinus à spiritu
sancto Religiosorum Pro-
vincia Arrabidæ superior.

Doctor Antonius
Ferdinandes.

Revc-

Reverendissimo, ac Vigilantissimo
Patri *Fr. Ildefonso* Salesanes
totius ordinis fratrum Mino-
rum seraphici *P. N. Fran-*
cisci Ministro Generali.

Fr. Antonius à sancto Bernardino, Humilimus
ejus Filius.

Reverendissime Pater, duplici ratione movetur fi-
ducia mea ad offerendum U. Reverendissimæ
hunc brevem tractatum de vita Minoritica ad pristinum
statum restituta. Primo se se offert exemplum R. P.
Fr Petri Navarri, & R. P. Fr Petri Marchant :
primus enim de mandato Reverendissimi P. Fr. Anto-
nii de Trejo doctissimam R. P. Fr Antonii cordu-
bensis expositionem in lucem edidit eo fine, ut esset
splendidissimum lumen celestem viam puræ observan-
tiæ nostræ regulæ minoriticis professoribus osten-
dens, statuerat enim zelosissimus Generalis gregi suo
non solum præesse, sed præcipue proficere. Secundus
expositionem ejusdem regulæ obtulit Reverendissimo
P. Fr. Joanni à Neapoli, in qua, præter doctrinam
vulgarem in expositione capit. 8. q. 3. de multi-
plici ordinis reformatione agit, ut hæc neque inaudi-
ta, neque inutilis censeretur.

Moveor secundo, quia alma sancti Jacobi Provincia V. Reverendissimam Deo genuit, & educavit à cujus filiis P. Fr. Joanne de guadelupe, & aliis ejusdem spiritus sociis initium habuit discalceatorum in terra Hispaniam reformatio; quæ postea per alia regna Catholica mirabiliter, & laudabiliter diffusa est.

His rationibus ductus ad te zelosissimum præsulem, & totius Religionis colendissimum, & vigilantissimum pastorem vestigia nominatorum Patrum sequendo, hunc meum laborem dirigo, ut gregem tuum, si fortè in aliqua provincia collapsum inveneris, ad pristinam regulæ nostræ observantiam restituere contendas.

Nimis juvat fiduciam meam, quòd tam almæ provincie lœc luxisti; sicut enim ab illa mediis tot egregiis viris totius ordinis reformatio dimanavit; ita etiam à te ejusdem provincie filio, & tot filiorum amantissimo Patre eandem procul dubio possumus expectare, præcipuè Lusitani minoritæ, qui à viginti octo annis absentia prælatorum generalium destituuntur: nunc autem inter utramque coronam celeberrima, & felicissima pace, ad te tamquam ad suæ antiquæ puritatis, & minoris restauratorem dolorosa suspiria, & gemitus affectuosè mittant, ut de ipsorum declinationibus condocere digneris.

Ad curandas ægritudines regulæ nostræ oppositas, si fortè dentur, individualiter discurrendo per aliquos ipsorum fontes, efficaci remedia oportet adhibere. Hæc à principio regiminis tui tibi proponenda concepisti: incipientie autem nostra felicissima pace, majorem audaciam ad hoc opus in lucem edendum, & tibi offerendum semper affecutus. Illud accipe, Reverendissime Pater, ut præmitias filiorum Lusitanorum; nullam enim, ut puto igitur tibi graterit, sicut hoc opusculum, seu munusculum spirituales vitam gregi tuo seraphico indicans, & ostenders.

Sateor

Fateor reformationis executionem difficilem esse, sed nemo possibilem negabit. Alienis facultatibus ad hoc opus aggrediendum non egemus : intra nos omnimoda potestas repetitur : tu enim seraphici gregis supremus es, intra religionis ambitum supra te neminem habens : seraphici parentis locum tenes, ut filios suos, & tuos regulam nostram ab ipso scriptam, à Christo inspiratam, a sede Apostolica declaratam, à tot minoritis sanctitate, & sapientia præclarissimis expositam, & à nobis solemniter promissam, totis viribus à nobis observare procures. Dum ergo tempus habemus operemur bonum ; tu, Reverendissime Pater, tamquam generalis pastor præcipiendo, & nos ut oves tuæ humiliter obediendo, nè fortè longæva consuetudine, & temporis diuturnitate ægrotudo fiat incurabilis.

Quæ scribo, veritates sunt, non liberè dictæ, sed à pontificum Romanorum declarationibus, à regulæ nostræ expositoribus, à sanctis Patribus, à jure communi, & particulari depromptæ, solidissimis rationibus corroboratæ, & vivis exemplaribus munitæ. Quid igitur meruere possum manifestam veritatem scribendo, si hæc primatum habet, & cultum promittit juxta, c. quæritur 23. q. 3. ubi dicitur. *Veritas in omnibus primatum habet, & tanquam justitia mater ab omnibus honoratur.* Te duce, Reverendissime Pater, te pastore, te preceptore, te zelosis subditis patrocinium præbente, finem obtinebimus desideratum.

Humilimus subditus, & filius
Fr. Antonius
à St. Bernardino.

Ad

Ad Lectores Minoritas.

AD vos charissimos fratres cujuscunque gradus praelatos, & subditos tendit hac mea epistola. Finis hujus mei laboris est nostra regula ad pristinum statum restitutio; si enim in aliqua Provincia forté collapsa reperitur, cur non reparabitur? si illius professores à vestigiis S^mi. Parentis Francisci deviant, sæculi contemptum, & Dei judicium timent, cur ad puram regulæ observantiam non redeunt? Omnium Minoritarum sub uno R^m. Ministro totius ordinis observantiæ Generali promiscua est vita. et eorundem Regnorum, regionum, & civitatum habitatio; sed forté non equali gradu coluntur uni, atque alii; provenit enim differentia cultus à differentia observantiæ nostræ regulæ. Utrorumque est idem institutum, & individualis obligatio: cur ergo utrorumque non erit uniformis reformatio? Nulla admittitur differentia excusatio. Patitur forté religio, refrigescit devotio, & nostri status nitor, qui omnibus deberet proficere ad exemplum in confusione vertitur, ac scandalum. Illa provincia, quæ forté à recta via puræ observantiæ regulæ declinavit, & in splendenti, & immaculato reformatarum speculo

speculo maculas transgressionum intuetur, ad illarum imitationem postulatam à conscientia didamine reformationem zelose aggrediatur.

Hanc charissimi fratres, vobis ostendo eligendam, assumendam, & per efficacia media exequendam, ut desideratus finis infallibiliter, & feliciter obtineatur. Humiliter rogo vos, ut de vestra sancta vocatione recordemini, vocati enim estis ad Seraphicam Religionem, ejusque regulam arctissimam profitendam, cujus pura observantia omnium Minoritarum via cælestis est, quam dominus nobis ostendit, ut usque ad terminum cælestis beatitudinis in ea ambulemus. Ut autem hæc adipiscatur, ad neutrum latus declinare oportet, juxta verba Isaïæ c. 30. dicentis. Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis, neque ad dextram, neque ad sinistram. Aut juxta verba sancti Bernardi; Hæc est via, inquit, non est alia: qui alia via vadit, cadit. Oportet continuè nobis ipsis sæpè sapius hæc verba proponere.

Plura, quæ ad reformationem suadendam conceperam, omitto, né prolixitas fastidium pariat. Si aliqua vobis displicuerint, placeat intentionis zelus ad lucrum vestrarum animarum me ducens: testor enim Deum, qui cor meum intuetur, & scrutatur, nihil aliud in meam mentem venisse calumnia umbram attingens, nisi solùm reformationis finem, & fortè ipsa egeatis, vobis efficaciter suadere. Parcat
cha-

*charitas vestra incuria, & defectibus hujus operis.
Valete in Domino charissimi fratres mei. Londini
die 1 s. Augulli Anno Domini 1668.*

Vester charissimus in Christo

*Fr. Antonius
à sancto Bernardino.*

Tract.

Tractatus Unicus.

De Vita Minoritica ad pristinum statum restituta.

Proæmium.

Post obitum seraphici Patris, excitatis jam dubiis, scrupulisque exortis circa genuinam regulæ nostræ intelligentiam, subditorum timorata angustia coegit Reverendissimum P. Fr. Haymonem Anglum totius ordinis generalem Ministrum in capitulo generali Romæ celebrato Anno Domini 1239. ad congregandos scientia, & virtute egregios viros Fr. Alexandrum Alensem, Fr. Joannem de Rupela, Fr. Albertum de Vastia, & Fr. Gautfredum Parisiensem Doctores parisienses insignites, Minoritarumque decus, & ornamentum præclarissimum (quos vulgariter quatuor magistros appellamus:) qui ad conscientias serenandas in regulæ doctissima expositione convenerunt: quam absolutam patribus totius Ordinis in sequenti capitulo generali Poloniæ celebrato Anno Dom. 1242. congregatis obtulerunt: & omnibus suffragiis illius celeberrimi capituli approbata, stabilitaque fuit tamquam norma, qua totus ordo regeretur, & dubia, ignorantia, scrupulique omninò removerentur.

Præter istos quatuor Magistros, ad similitudinem quatuor animalium, evangelistas quatuor novi testamenti figurantium, pondus novæ regulæ à Christo se-

2 raphico parenti inspiratæ super suos humeros sapienti-
æ, & virtute robustos firmiter sustinentes, eandem re-
gulam sanctus Bonaventura, Fr. Hugo de Dina Cardi-
nalis, Fr. Bartholomæus Pisanus, sanctus Bernardinus
senensis, Fr. Gondicalvus de Balbon, Fr. Joannes de
Peckano, Fr. Joannes Perrino, Fr. Petrus Aureolus,
Fr. Ochamus Nominalium Princeps, Fr. Antonius de
Corduba, Fr. Ludovicus de Miranda, Fr. Joannes Xe-
menes, Fr. Martinus à sancto Joseph, aliiq; quampluri-
mi exposuerunt : qui per tot sæcula tum antiqua, tum
recentiora spiritu seraphici Parentis affecti, & zelo
puræ observantiæ ejusdem regulæ ducti clamare non
cessant; ut legentibus professoribus minoritis evidens
sit onus eis impositum, præmiumque puris observanti-
bus promissum, nè deficiant in via tam aspera, & tot
præceptis difficillimis plæna.

Deinde Apostolica sedes non solum sæpè sæpius ean-
dem regulam confirmavit, & declaravit ; sed etiam
corpori juris Canonici inseruit : ut constat ex declara-
tione Nicolai 3. quæ incipit, *exiit, qui seminat* posita
in 6 Decretalium tit. de verborum significatione ; &
ex alia clem. 8. quæ incipit, *exini de paradiso*, posita in
clementinis eodem titulo ; quæ omnium scholarum
plausu, & totius ordinis veneratione, & consensu sunt
receptæ : & denique roboratæ per bullam Urb. 8. in-
eipientem, *Sacro sanctum Apostolatus ministerium* : in qua
declarat regulam nostram in nullo præcepto esse dispen-
satam : & omnia privilegia, & indultata contra tenorem
ejusdem regulæ, expositionesque Nicolai 3. & clem.
8. obtenta, tam per litteras Apostolicas, motum pro-
prium, aut vivæ vocis oraculum ; quam alio quocunque
modo concessa & puritati ejusdem regulæ opposita ab-
rogat, prædictasque suas litteras Apostolicas præcipit
integrum effectum sortiri, & ab omnibus nostri ordi-
nis fratribus inviolabiliter observari. O.

Omīssis igitur omnibus regulæ nostræ expositionibus, & declarationibus, quas suppono omnibus ejusdem professoribus valdē notas, ad efficacia media, quibus purē debeat observari, me ducit animarum zelus: si enim fortē in aliquibus provinciis collapsa inveniat, nē deformitas tendat in procliva, ad curandas spirituales ægrotudines remedia adhibere oportet, ut temporis diuturnitate, & longæva consuetudine non fiant incurabiles.

Igitur hoc opus solū continebit evidentem demonstrationem, quæ suadeat prælatis reformationem aggre-diendam; subditisque ejus acceptationem ample-xandam. Quia verò finis infallibiliter adipisci non potest, nisi per efficacia media, eligere tenentur omnia annotanda, ut reformatio consequatur, puritas nostræ regulæ observetur, religio virtutibus floreat, & Dei gloria indies augeatur.

Duobus libris clauditur totum opus. In priori ostendo nostram regulam in sua viridi observantia stabilitam, nullo excusationis principio ejus transgresso-ribus admissio. In posteriori verò necessitatem, & obligationem reformationis demonstro; ejusque executioni per efficacia media rationibus, exemplis, jure communi, & particulari; expositionibus, & declarationibus ejusdem regulæ, doctorumque autoritatibus viam securam absque ullo offendiculo aperio.

Hoc ultimum est totius operis scopus, non tamen insolitum, aut reprobandum, ut lib. 2. c. 1. ostendo: cum enim noster Minoriticus status propter arctissimam regulam tot difficilibus præceptis sub mortali obligantibus plenam culmen perfectionis attingat, mirum nō est, quod ex humana fragilitate aliquod transgressio- nis periculum patiat. Ut autem diu non per-

permaneat, oportet nos iterum ad pristinum gradum
ascendere, né indefinenter nostræ Religionis nitor
deformetur, regulæque nostræ puritas ad suum prio-
rem statum difficiliter restituatur.

Liber Primus.

De viridi observantia nostræ re- gulæ.

Quia nostræ regulæ transgressores (si dentur) ad
aliqua principia recurrere possunt, quibus ab ip-
sius observantia excusentur, oportet contra ipsos pro
veritate obligationis pugnare, qua tenentur servare
totam regulam in ea puritate, qua à seraphico Parente
fuit instituta, et a Romanis Pontificibus declarata:
quibus manifestè probatis, illorum transgressio, utpo-
tè inexcusabilis, convincetur. Hanc materiam in hoc
priori libro aggredimur pertractandam.

*Ostenditur regulam nostram ex se observabilem esse:
& nullatenus vires humanas excedere: ex quo dedu-
citur transgressiones ipsam violentium ultimo esse
refundendas in eorum fragilitatem, aut malitiam.*

QUam suavis est aspera pœnitentia diligentibus ip-
sam, ipsiusq; fructum colligere expectantibus, tam
execrabilis, & insipida est ipsam odio habentibus. Hu-
mana libertas rigorem fugit, asperam vitam non am-
plexatur: potius inclinatur ad utilitates temporales
obtinendas, quam ad spirituales fructus comparandos.
Decet tamen religiosum virum priores conculcare, ut
de posterioribus sit securus: vita enim regularis, qua
animæ per vota solemnia, & spiritualia exercitia à
mundo segregatæ, Deo ex toto corde dicantur, avelle-
re tenentur radices peccatorum, & appetitus sensitivi
rebellionem comprimere, ut promptius dictaminibus
rationis obediant.

Quis dubitare potest nostræ regulæ puritatem ad ma-
iorem virtutis perfectionem ordinari, & strictiorem ejus
observantiam ad rebellionem carnis mortificandam,
augendasq; vires supernaturales dirigi? Non ascendit
spiritus ad gradus eximie celsitudinis meritorios, nisi
pugnando contra inimicas corporis inclinationes: &
deniq; victoriam consequendo, triumphat conscientie
securitas, Deiq; miles tamquam fortis bellator trans-
acta pugna gaudet, quia eo auxiliante periculum evasit,
& ad majora se provocat virtutum incrementa.

Abnegare propriam voluntatem: bona mobilia, &
immobilia deponere, tam incommuni, quam in parti-
culari: servare castitatem: strictiorem paupertatem
profiteri: non equitare: non uti calceis præcuria,
camisea, aut aliquo indumento, exceptis habitu, tunica,
B
brachiis

6 brachis & corda, servareq; alia præcepta, ex quibus regulæ nostræ puritas, & observantia constituitur: quid aliud est, nisi continuum bellum cum corpore pati, violentiamque naturalibus inclinationibus inferre eadem, quæ illa prohibet appetentibus?

Quis tamen exaggerare poterit, quantum in his conflictibus meritum augeatur, virtutisq; constantia depuratur? Quænam lingua pronunciare, aut quis calamus scribere audebit, eximium gloriæ præmium, quo Deus Mundi contemporores coronabit, eò scilicet, quia à suis inclinationibus naturalibus in malum semper pronis victoriam obtinuerunt. Conjiciamus nostræ considerationis oculos in Seraphicum Parentem Franciscum, filiosq; suos ab Ecclesia canonizatos, & à toto orbe magna veneratione dilectos: inveniemus equidem per hæc media ad illum sublimiorem finem ascendisse: specificæ naturæ fragilis individua erant, sicut nos sumus, & ejusdem regulæ voluntarij professores. Qua propter neq; vires suas, aut nostras hujusce regulæ onus superabat, neq; poterat intollerabile reputari, aut stricta ejusdem obligationis promissio inobservabilis censi.

Incepit prima ratio, qua veritas istius conclusionis ostenditur, in priori regulæ institutione: cum enim esset ab ore Christi pronunciata, à seraphico Parente scripta, & Fr. Eliæ, pro tunc Ordinis nostri Vicario Generali, tradita, ut ab omnibus tamquam norma vivendi observaretur: ille tamen rigorem metuens, ejus promulgationem omisit, & oblitam, aut perditam, seu furatam Seraphico Parenti declaravit. Pergit igitur Beatus Franciscus ad eundem locum, in quo illam à Christo acceperat, eandemq; de novo composuit, ac scripsit. Videns autem Fr. Elias seraphicum Patrem tradentem ipsi regulam recenter factam, ut ab omnibus observari præciperet, congregavit aliquos Ordinis ministros, eisq; proposuit Beatissimum Patrem aliam regulam priori superiorem composuisse, & cum illis eundem Patrem adivit.

Videns

7
videns autem seraphicus Pater Fr. Eliam cum tot Mi-
nistrorum comitatu, ab ipsis quæsit, *quid, quæritis?* Cui
Elias respondit. *Ministri hi audiverunt novum sibi effor-
mari regulam humanis viribus superiorem. induxerunt q̃.
hic, ut de temperando acerem instituto, ne q̃ enim in du-
rari. volunt se astringere.* Quibus à seraphico Parente, au-
ditis, elevatisq; in cælum oculis, Christum alloquens, se-
quentia dixit. *Nonne Domine prædixi tibi hoc mihi non
credituros?* Inauditum miraculum! In eodem instanti
in lucidissima nube apparuit Christus Dominus, & intel-
ligibili voce hæc verba pronunciavit. *Quia in barie
Franciscæ, quasi, hoc tantum opus esset: Nonne omnia regula
accepta à me scripta sunt? Novi ergo, quidquid dictave-
rim, vires q̃ humane mihi nota sunt: scio, quid possint. Et
tantum ego eis præstabo subsidium. Volo, ut regula ista
observetur ad litteram, ad litteram, ad litteram, sine glossa,
sine glossa, sine glossa; si ergo hi nolunt observari, ipsum
loco alios Substituam, & si opus fuerit noviter nasci, & o iri-
asiam.*

Quibus auditis, seraphicus Pater Fr. Eliam, & alios Mi-
nistros iterum alloquens, sequenti addidit. *Andistis
ipsius vocem de nube delapsam? quod si non cernunt aures
vestre, faciam iterum eandem emitte.* Comprehendimus
charissimi fratres spirituales sensum, & utriusq; loque-
re Christi, & Francisci magnum pondus. Ergo ex
revelatione à Christo facta seraphico huius regulæ fun-
datori, constat ipsam vires, humanas non excedere.

Ex hac revelatione constat veritatem istam à Fr. Elia,
& ab illi Ministris de fide divina tenendam, esse: nam
ut tenet Suar de fide disp. 3. sect. 10. cum multis, re-
velatio privata pertinet ad objectum formale fidei.
Quavis autem hæc revelatio non obliget sub eodem
motivo totam religionem, sed solum illos quibus facta
est: ex alio tamen principio colligit sanctus Bonau-
in prologo super regulam esse de fide divina apud om-
nes

8 nes. Quia (probat seraphicus Doctor) de fide divina tenendum est euangelium Christi esse observabile, et nullatenus periculosum: nostra autem regula tota est evangelica, ut constabit ex dicendis, quod latius, videri potest apud expositores in proæmio citatos: ergo de fide tenendum est eam observabilem esse.

Secundo probatur eadem veritas. Quia hæc regula est approbata, & confirmata à multis Romanis Pontificibus iurique canonico inserta, ut in scholis publicè doceatur, ut suppono manifestum: Ecclesia autem nihil approbat, confirmat, declarat, aut præcipit docere, & observari, quod in se sit inobservabile, viresq; humanas superet: Ergo &c.

Confirmatur hæc ratio censuris Romanorum Pontificum, quibus nostra regula confirmatur, declaratur & laudatur. Nam in clement *ex vii* dicitur plena Deo. Nicol. 3. & Clem. 5. nostram Religionem appellant immaculatam a Patre luminum descendentem, & per spiritum sanctum B. Francisco, & ejus successoribus inspiratam. Item Julius 3. in privilegio incipiente; *cum nostra intentionis*, ait fuisse ab spiritu sancto datam. Et eisdem verbis loquitur Leo 10 in multis bullis in favorem ejusdem Religionis concessis. Clem. 7. nostram regulam appellat sanctam, & meritò observabilem: & contrarium asserit esse erroneum; ut habetur in compendio mendicantium tit. paupertas §. 7 & deniq; Nicol. 3. cap 3. super regulam eandem appellat perfectam, & observabilem.

Tertio probatur experientia: nam provincias reformatas eandem regulam observare videmus in toto suo rigore, & multæ ex illis superiori ejusdem rigoris gradui ad litteram subjiciuntur, & sublata quacumq; expositione, ut manifestum est in Provincia Sanctæ Mariæ de Arrabida in Lusitanæ Regno: cujus filii nudis pedibus super terram incedunt: tunica habitui unita utuntur: bi-

bunc

bunt rantommodò aquam naturalem & aliis paupertatis, & pænitiæ mediis a regula non postulatis, imo ipsam superantibus astringuntur. Dicant Lusitani, quam purè observatur nostra regula in aliis Provinciis ejusdem Regni recollectis : quarum exemplum vergit in totius Regni ædificationem, & devotionem, Religionisque clarissimum ornamentum, & gloriam. Dicant Hispani de Provinciis sancti Joseph, sancti Pauli, sancti Gabrielis, & aliis multis ejusdem tenoris, & prædicamenti. Dicant Galli de suis Provinciis noviter Recollectis : Belgæ, & Itali de suis reformatis, in quibus paupertas, & pænitentia seraphici Parentis in pura regulæ observantia nitide, & frictuose splendet. Expertus denique loquar ego de domo nostra in curia Londinensi noviter ærificata, electis, & assumptis à serenissima magnæ Britaniæ Regina nostræ familiæ Patribus Provinciæ Arrabidæ, quorum ego, licet indignus, factus sum socius, & collega amantissimus; Exiit serenissima Regina ex Lusitanæ Regno serenissimo Caralo 2. magnæ Britaniæ Regi in matrimonium collocata : & elegit me, non pro meis meritis, sed pro animi sui magnitudine, & benevolentia Theologum, & prædicatorem suum, relinquendo experientia omnium rerum magistræ, quid circa permanentem Dei laudem in suo sacello melius expedire videretur. Præ oculis se obtulit vivum exemplum Patrum Capucinatorum serenissimæ Reginæ matris sacello opere, & exemplo interservientium, & magnum animarum lucrum operantium : habitus enim asperitas pænitiæ rigor, & regularis vitæ exercitium nemini non placet, sive bonis, sive malis plausibilis est religiosa honestas.

Hoc exemplo ducta serenissima Regina ad stabilendam prædictam Dei laudem, & ministerium elegit religiosos nostros Arrabidos Lusitano : quibus in nostro ordine alii æqualis pænitiæ, & paupertatis non sunt

no inventi. Disposuit de efficaci & infallibili suæ electionis executione totius curiæ suffragiis approbatæ: & tandem Reverendissimus P. Fr. Michael Angelus sambuca totius ordinis Minister Generalis, Ministerque Provincialis cum definitorio dictæ Provinciæ jucundè, & obsequiosè annuentes, miserunt decem religiosos ad prædictum munus præstandum: quibus ego, & socius meus fraternaliter conjuncti numerum duodennarium complevimus.

Initium dedimus regulari vitæ juxta normam strictæ observantiæ regulæ nostræ in vigilia immaculatæ conceptionis Beatissimæ, semperque Virginis Mariæ, sacelli serenissimæ Reginæ Augustissimæ Tutelaris, quam potentissimam, et clementissimam Patronam elegimus hoc eximium facinus aggrediendo; ut vires naturales supernaturalibus ejus intercessione à dilecto filio suo obtentis roboratæ, possent rigorem rigoris, & climatis nives sustinere, lausque divina, & nostræ regulæ observantia non solum inchoari, sed etiam per sæcula feliciter, & laudabiliter continuari.

Intrepidi incepimus, quod aeris Intemperies, & hyemalis frigoris excessus, quasi singulari vita, nobis inexpertis offerebat. Diffidentes Angli de nostra corporali salute ægrè ferebant, quod ita audacter ejus manifestum periculum nimio frigore laborantes aggredermur, puræ observantiæ nostræ regulæ traditi; esset enim in causa, aliquibus paulatim deficiatibus, ut omnes denique deficerent, lausque divina suspend retur: cogeremurque vel rigorem temperare, vel in Lusitaniam redire.

Deo tamen optimo, & maximo auxiliante, & tutela Beatissimæ, intemeratæque Virginis Mariæ, patricini- que seraphici Parentis muniti, à quinque annis neque divina laus, vita regularis, & reliqua exercitia in nostris conventibus consueta, vel in minimis, ullo deficiente defecit,

defecit, aut declinavit, omnibus utriusque sexus, & 11
conditionis de re tam mirabili attonitis : qua comperta
experientia, non obstante nostro iudicio, (quamvis apud
Anglos fallaci) & inexperto desiderio, non fragili
naturæ, sed divini auxilii fortitudini hoc miraculum
tribuebant. Ergo si regula nostra in Anglia ob-
servabilis est, & non excedit vires humanas inter ni-
ves habitantium, majori ratione observabilis erit in
temperata regione a Provinciis, quæ in inferiori gradu,
& absque eximio rigore aliarum. Recollectarum in sola
substantia regulæ educantur, & ad illam solam ejus ob-
servantiam obligantur, quæ oppositum alicui ipsius
præcepto non admittit.

Probaturn denique argumento deducto ex monialibus
primæ regulæ sanctæ Claræ : hæc enim, cæteris paribus,
arctior est nostra, si in ipsa consideremus plura, ex qui-
bus nostra non constat ; & quam observant fæminæ de-
bilioris naturæ, mollibus vestibus indutæ, deliciis
educatæ ; & tamen primam regulam profitentes dis-
calceatæ incedunt, vili panno induuntur : indutæ de-
cumbunt in dormitorio duris, & pauperrimis ædulis
absque media separatione omnium oculis expolis.
Non utuntur camisea linea : jejunant per totum an-
num : media nocte excitantur a somno ad matutinum
recitandum : neminem alloquuntur nisi parentes, fra-
tres, aut notos consanguineos in loco publico omnibus
deputato ita crasso, & ferreis laminis clauso, ut neque
à parte interiori, neque ab exteriori possit aliquis vi-
deri, sed tantum vox quasi à longé audiri. Inservi-
unt corinæ, & vili ponderoso, & continuo labore to-
tius monasterii absque alieno juvamine toto anno pre-
muntur, non enim intra se habent ancillas, aut conversas
admittunt. Rigurosa, & arctissima paupertate astringuntur
ex eleemosinis fidelium se ipsas alendo. Quæ
omnia cæteris paribus duriora, & asperiora sunt, quam

12 præcepta nostræ regulæ attendendo ad fragiliorem fami-
nei sexus conditionem: & tamen videmus famineam pro-
lem illustrissimarum familiarum regni Castellæ, & Lusita-
niæ hanc rigurosam, & asperam vitam absque ulla ex-
ceptione, & privilegio profitentem: ut cernitur in eorum
monasteriis, quorum præcipua sunt monisterium discal-
ceatarum Curia Matritensis, & Matris Dei Curia Ulis-
siponensis, in quibus floruerunt, & florent Regii san-
guinis, & magnatorum utriusque coronæ tot Christi
sponsæ absque personarum acceptione tam vili labore,
& rigurosa vita Deo inservientes, quæ tam aspera
pænitentia, & regulæ observantia arctissima vires
famíneas excedat, aut inobservabilis censeatur: ergo
majori ratione Minoritarum regula, quæ cæteris pari-
bus mitior est, nullo modo excedit vires humanas ro-
bustiores, & absque deliciis educatas,

Huic infallibili veritati videntur opponi aliqua ar-
gumenta. Primo adversatur Silu. verbo Religio 6, 13.
dicens regulam nostram periculosam esse, nisi Roma-
ni Pontifices præviderent periculum, eam de-
clarando, & modificando: qua explicatione, & mo-
dificatione Pontificum, si regula sumatur in toto suo
rigore, inobservabilis reputari debet. Patet conse-
quentia, quia si ab explicatione, & modificatione Pon-
tificum provenit, quod sit observabilis, clarum est ab
ipsis promanare hanc observantiæ promptitudinem,
qua antea carebat.

Respondeo regulam nostram in sua primæva insti-
tutione non esse ex se periculosam, sed observabilem,
sicut manifestum est in suis prioribus professoribus om-
ne n expositionem, & declarationem antecedentibus:
uno sanctam, observabilem, Deo plenam; per spiri-
tum sanctum inspiratam, ab ore Christi pronuntiatam,
sicut diximus probando nostram veritatem. Pericu-
lum ergo non est in ipsa regula, sed in nostra fragilita-
te,

re, ignorantia, aut malitia, quæ ex suo rigore sumit 13)
occasionem peccandi: sicut similiter ex præceptis divi-
nis, aut ecclesiasticis oritur occasionaliter idem pericu-
lum, non obstante illorum honestate rationi consona,
& ad salutem spiritualem animæ attinente,

Nunquam ergo admitti debet Romanos Pontifices
declarando regulam nostram ab eadem periculum ab-
stulisse, ipsam observabilem faciendo, quasi ipsa ex se,
& præscis talibus declarationibus inobservabilis esset:
nam Romani Pontifices in aliquo ipsam non mutave-
runt; neque ipsius rigor aliquam suavitatem, aut mo-
dificationem ab illis accepit: sed solum juxta genui-
num sensum, & veram mentem seraphici Parentis ean-
dem declarando, intendere voluerunt auferre occasio-
nem alicujus ignorantia, & sinistra intelligentia ali-
quorum, quæ ipsis erat occasio peccandi, mutando ve-
rum sensum regulæ nostræ ad suum beneplacitum e-
andem retorquendo. Unde videtur Silvestrum sine
matura consideratione in re tam gravi locutum fuisse,
affirmando Pontifices Romanos suis explicationibus
periculum relatum abstulisse: non enim periculosa est
virtus, & evangelica perfectio, ex qua regula compo-
nitur. Qua propter Corduba quæst. 1. Introducto-
ria super regulam affectus magno dolore à censura Sil-
vestrina proveniente, ignoranter fuisse prolatam asseve-
rat.

Objicies secundo, licet regula nostra Evangelica sit,
diverso tamen modo proponitur à Christo in Evange-
lio ab eo, quo ad ipsam observandam tenemur: nam in
Evangelio offertur à Christo tanquam consilium, ut ela-
rum est, daturque libertas absque peccati nota omit-
tendi ejus observantiam: imo cum multa in eo propo-
nantur consilia saluberrima, hoc non est ea intentione,
ut omnia simul, & collectivè observentur, sed distributi-
vè, & singulatim: in priori enim sensu inobservabilia

34 reputari possunt propter multitudinem, & difficultatem; at vero regula nostra ex eisdem consiliis Evangelicis componitur, quæ respectu ipsam profitentium, naturam consiliorum in præcepta sub mortali obligantia mutando, nobis libertatem ad eadem transgredienda non admittunt, sed inducunt obligationem ad ea simul, & collectivè servanda.

Respondeo admittendo, non omnia, sed quamplurima, & præcipua consilia Evangelica naturam consiliorum mutare, & converti in præcepta obligatoria nostræ regulæ, Nego tamen quod simul, & collectivè in executione actualiter occurrant; licet in intentione quando regulam profiteamur, ad omnia simul ex præcepto teneamur: constat enim ipsorum materiam decursu temporis actualiter occurrere: undè modò ex illis quædam, modo aliqua paulatim occurrentia explentur: si autem plura simul, & collectivè offerantur, adhuc nego esse inobservabilia: nam licet respectu virium naturalium, attento ordine naturæ lapsæ, urgeat ratio argumenti oppositi, nihil tamen valet, si viribus supernaturalibus gratiæ adjuventur, quibus Deus professores hujus regulæ ad ejus observantiam supernaturaliter elevat, ut constat ex revelatione Christi seraphico Parenti facta, & in priori nostræ veritatis ratione relata.

Hanc veritatem declarat doctrina inculcata in materia de gratia, quando agitur de vitandis peccatis simul, & collectivè (quod simul de omnibus vix admitti potest, quando in eodem instanti occurrant, sed paulatim decursu temporis) docet enim Mont. in 1. 2. cum multis aliis q. 109. 2. 4. disp. 27. q. 7. § 4, Becan. in summa Theo. tract. 4. de auxilio gratiæ disp. 4. q. ult. a. 1. Et alii communiter posse hominem in natura lapsa viribus supernaturalibus ad utrumque vitare, alias non peccaret totam legem non implendo, si adhuc attentis talibus viribus natura impotens esset ad illam observandam, licet
atten.

tem: attentis solis viribus naturalibus eam implere non pos- 15
sit. Ergo similiter Minorita viribus supernaturalibus mu-
nitus observare poterit consilia evangelica, tanquam præ-
cepta obligatoria, licet ipsorum materia simul, & collec-
tive occurrat, quod raro, aut nunquam evenire continger.

Obiies tertio, licet indubitabile sit in aliquibus Pro-
vinciis observabilem esse regulam nostram; in aliis ta-
men, attentis multis incommoditatibus, & obstaculis,
quæ ejusdem puritati opponuntur, impossibilis videtur
ejus observantia: fatemur enim Provincias Relectas
parvulos conventus habere: optimam juvenum educati-
onem: non equitandi consuetudinem, Deo per fidelium
devotionem necessarium victum providente ad iter su-
aviter faciendum. Ad curationem infirmorum sunt lo-
ca destinata linteaminibus & aliis utensilibus necessa-
riis juxta regulam nostram, & charitatis dictamina præ-
parata. Cubicula lectulis pauperculis, & ad somnum
capiendum sufficientibus ornantur. Singulis fratribus
conceditur tunica, & habitus ad mundandos alios, qui-
bus vulgariter utuntur. Et de aliis fit similiter provisio
juxta regulas boni regiminis, quin transgrediatur pau-
pertas. Quibus omnibus consideratis regula nostra su-
avi disciplina, methodo, & dispositione intra sui rigoris
terminos observabilis reperitur; in aliis autem Pro-
vinciis ex defectu omnium, quæ narravimus, inobserva-
bilis reputatur: propter quod cogantur fratres aliis
viis procurare necessaria ad victum, & vestitum; ad
bonam valetudinem conservandam, ad statum curandæ
ægritudinis, & his angustiis pressi, fortè, utuntur præ-
cuvia, camicea & aliis similibus transgressionibus re-
gulæ maculantur, a radice vel malæ consuetudinis, vel
pessimæ Prælatorum regiminis promanantibus: Ergo his
de causis in aliquibus Provinciis, in quibus relata incom-
moda vigent, regula nostra inobservabilis reputatur.

Respondetur obligationem servandæ regulæ eandem

esse

16 ^{ut} esse in omnibus Provinciis totius ordinis, infra latius ostendam: quia tam observantes, quam Rêcollectæ eandem individualement regulam profitentur. Negari tamen non potest suavis modus eam observandi in istis, & magna difficultas observantiæ ejusdem in illis: imo dantur casus, in quibus subditi à transgressione regulæ in aliquibus excusantur, ut infra dicemus: quia non spontaneè, sed violenter, & maxima necessitate compulsi tali angustia, & egestate præmuntur continuo labore fatigati, ut vix inveniant viam, & modum proprias miseras sublevandi. Hæc autem nihil faciunt contra nostram doctrinam, aut probant regulam nostram inobservabilem esse, sed id solum indicant suppositis voluntariis impedimentis ejus observantiæ oppositis, & malo regimine introductis: quibus remoti suaviter observabitur, sicut in Provinciis Recollectis observari fatentur. Imo ex hac ratione argumenti arguentur vires finalis motivi, quo ducor ad hoc opus exarandum: si enim Prælati vident regulam nostram violari, & ipsi sunt in causa præcipuorum impedimentorum observantiæ ipsius, quibus positus impossibilis censetur, cur non aperiunt oculos, ad videndum gravissimum onus eis impositum, cum teneantur regere subditos in pura regulæ observantiâ, removendo omnia impedimenta ei opposita, ut suaviter eandem possint observare?

Concluditur ergo nullam extare impossibilitatem servandi regulam nostram, & si fortè in aliquibus Provinciis datur, solum ex voluntariis impedimentis ei oppositis provenire, cum ex se sancta, & observabilis sit, quin eorum rigor vires humanas excedat: unde ipsius transgressio in solam humanam fragilitatem, aut malitiam esse refundendam arbitror.

Caput

Caput Secundum.

*An detur ignorantia transgressores
nostræ regulæ à peccato excusans?*

§. Primus.

Definitur, & dividitur ignorantia.

ANtēquam deveniamus ad doctrinam hujus capituli, oportet prius ad majorem ejus intelligentiam definire, & dividere ignorantiam. Ignorantia igitur generaliter loquendo definitur defectus, seu carentia scientiæ. Quæ definitio clariùs constabit ex dicendis de membris divisionis ipsius. Cum autem hæc multiplicia sint, aliquibus omissis, solam faciam mentionem de illis, quæ ad præsens institutum spectare possunt; mea enim intentio est vitare inutiles distractiones, & solam doctrinam huic operi necessariam inculcare.

Ignorantia igitur, seu carentia scientiæ dividitur primò in contradictoriam, & privativam. Prima est sola negativa carentia scientiæ præscindens à subjecto: seu, ut alii clariùs exponunt, est carentia scientiæ in subjecto illam habendi incapaci: Hoc modo illam concipimus in lapide, ligno & aliis subjectis similibus. Privativa autem est carentia scientiæ in subjecto capaci habendi illam. In hoc sensu consideratur in natura cognoscitiva; & speciali modo in intellectuali, scilicet in Angelo, & homine. Hæc inservit nostro instituto; & de

18 de illa agunt Theologi in ordine ad actus humanos à natura intellectuali procedentes.

Hæc privativa ignorantia dividitur in naturalem, & moralem. Ratio istius divisionis est, quia talis ignorantia constituitur per aptitudinem ad scientiam, quæ privat; hæc autem aut physica, aut moralis est. Physica est illa purè naturalis aptitudo agentis rationalis ad cognoscendum omnia, quæ pertinent ad objectam intellectus; licet actualiter ad illius cognitionem non teneamur, neq; adsit occasio illud cognoscendi. Moralis autem est illa, quæ in eodem datur cum obligatione sciendi, & cognoscendi omnia, quæ ad bonitatem actus humani pertinent. Respectivè ergo ad istam duplicem potentiam, seu aptitudinem assignatur duplex ignorantia privativa, merè naturalis una, moralis altera. Prima est illa, quæ privat scientia, cujus carentia, seu privatio non est moralis imperfectio, sed solum naturalis. Hoc modo ignorantur mysteria fidei ab illis, ad quos revelatio, & prædicatio illorum non pervenit. Similiter ignorantur sæcreta cordis, objecta absentia, & similia. Secunda verò est carentia scientiæ, quam ad honeste operandum addiscere tenemur; & hæc sola carentia, seu privatio est moralis imperfectio. Hoc modo ignorat leges ille, qui tenetur, & potest easdem scire tamquam necessarias ad honestas actiones exercendas. De priori ignorantia nihil agimus, est enim naturalis solum pertinet ad actus physice sumptos: unde solum de posteriori sermo erit.

Igitur ignorantia moralis dividitur in ignorantiam juris, & facti: quæ divisio celebris est non solum apud Theologos cum Scoto 4. dist. 6. q. 8 n. 1. et 2. D Th. 1. 2. q. 10. 8. a. 2. sed etiam apud iuristas C. ad titulum de juris et facti ignorantia, et C. de ignorantia facti l. 3. de regulis juris in 6. Ignorantia juris est illa, quæ ignoratur lex aliquid prohibens, aut præcipiens. Ignorantia

antia autem facti est illa, qua ignoratur a lege prohibi- 19
um, aut præceptum.

Utraq; assignata ignorantia dividitur in vincibilem,
et invincibilem. Invincibilis est illa quæ studio, et dili-
gentia vinci non potest. Cum autem idem omnino sit
studio ignorantiam non vincere, atq; scientiam eidem
oppositam non comparare, ex hoc oritur magna con-
troversia, quando scilicet judicari debeat non posse ig-
norantiam nostro studio vinci, ut scientia opposita ac-
quiratur? Suarius, & Vasquius in varias abiere opini-
ones. Vasquius enim 1. 2. disp. 1. 123. c. 26 cum
aliis ab eo citatis ait tunc ignorantiam invincibilem
judicari, quando totaliter aliqua dubitandi ratio non
occurrit: si enim offeratur, potest homo adhibita di-
ligentia ignorantiam vincere, & oppositam scientiam
comparare.

Melius tamen, & clarius Suar. ad 1. 2. tract. 2. de vo-
luntario, & involuntario disp. 4. Sect. 1. no. 18. & 19;
cum aliis, quos ego sequutus sum in meo tractatu de vo-
luntario, & involuntario, q. 7 a. 1. admittit ignoran-
tiam invincibilem, adhuc oblata dubitandi ratione,
imo post factam diligentiam ad oppositam scientiam
comparandam. Ratio est, quia præsens controversia
agit solum de ignorantia morali, quæ tenet ad actus hu-
manos voluntarios, & involuntarios, imputabiles; aut
non imputabiles ad meritum, aut demeritum, conducit.
Ergo potentia, vel impotentia, in ordine ad quam ig-
norantia dicitur vincibilis, aut invincibilis, non est so-
lum physica, sed præcipue moralis: sed quatenus non oc-
currit dubitandi ratio, vel cogitatio acquirendi oppo-
sitam scientiam, solum datur potentia physica ad illam
comparandam; primus enim actus intellectus à quo
consultatio provenire poterat, non est in manu nostræ
libertatis, cum sit merè necessarius: Ergo ignorantia
non debet dici invincibilis, nisi quando facta diligentia

20 moraliter possibili ad oppositam scientiam acquirendam, adhuc ea adhibita non acquiritur, imo manet ignorantia in eodem gradu invincibilis, sicut antea.

Ex hac resolutione oritur alia quæstio: scilicet, quænam diligentia adhiberi debeat ad oppositam scientiam comparandam, & ignorantiam vincibilem, & invincibilem judicandam? Requiritur diligentia summa moraliter possibilis, aut alia Minor? Aliqui pugnant pro summa moraliter possibili dicentes, ignorantes non solum teneri doctiores consulere, sed per merita propria Deo inservire; aut detestando peccatum, quod fortè commiserunt; aut a præteritis per penitentiam se purgando. Probant suam opinionem. Quia illa ignorantia judicari debet moraliter invincibilis ad quam vincendam nulla in nobis moralis potentia invenitur; sed non adhibita diligentia summa moraliter possibilis ad ipsam vincendam, non verificatur non dari in nobis talem potentiam: facta enim inferiori diligentia, & manente adhuc ignorantia invincibili, si adhiberetur alia superior, & summa possibilis, talis ignorantia vinceretur; ergo necessaria est diligentia summa possibilis, quando alia inferiori scientia non acquiritur.

Rationabilior mihi videtur opinio Sayri in clavi Regial. 2. c. 2. n. 17. Curiel. 1. 2. q. 76. Suarez citati n. 20. et aliorum asserentium necessariam non esse diligentiam summam moraliter possibilem, sed illam solum sufficere, quam viri prudentes in talibus occasionibus solent adhibere. Probatur, quia, ut ignorantia iudicetur moraliter invincibilis, sufficit, ut ad ejus ejiciendam faciat homo, quidquid tenetur: sed non tenetur adhibere diligentiam summam possibilem, sed illam solum, quam viri prudentes in simili occasione solent adhibere. Ergo &c. Minor probatur ex lege nec supina & ex lege regula est 9. parag. sed facti ff. de juris, & facti ignorantia, in quibus hoc totum statu-

22
um est. Præterea convincitur ex communi Patrum
doctrina, & sacrae scripturae interpretum expositione,
affirmantium ignorantiam, qua Jacob ingressus est ad
Liam, nondum suam, invincibilem, & inculpabilem
esse: & tamen, ut Jacob non ignoraret, non adhibuit
diligentiam summam possibilem. poterat enim exactis-
sime examinare circumstantias personæ, ut cognosce-
ret, si femina sibi præsens erat Rachel. quam amoris
magnitudine diligebat, ut facta integra diligentia non
deciperetur: ergo necessaria non est diligentia summa
possibilis. sed sufficit illa, quam viri prudentes in simili
occasione solent adhibere.

Ex doctrina tradita de ignorantia invincibili satis
constare potest, quænam dicatur vincibilis: ea scilicet
est, ad quam vincendam sufficiens est applicatio dili-
gentiæ debitæ moraliter possibilis, quam vir prudens
tenetur in simili occasione adhibere: hanc autem volun-
tariè omittendo, vincibiliter, & culpabiliter vult igno-
rare. Hæc dicitur affectata, quando operans expresse,
& directè vult ignorare: vel crassa, aut supina, quan-
do præ tedio, negligentia, aut voluntaria distractione
ad alia, non vult se applicare ad cognitionem illorum,
quæ scire tenetur.

Ex dictis constat ignorantiam invincibilem esse in-
culpabilem, culpabilem vero ignorantiam vincibilem.
Ratio est, quia ignorantia invincibilis involuntaria est:
non enim est in nostra potestate ipsam vincere adhibita
morali diligentia, quam adhibere tenemur: vincibilis
autem voluntaria est, quia tali diligentia ad ipsam vin-
cendam sufficiens, & debita voluntariè omittitur: ex
voluntario, autem, & ex involuntario vel tollitur, vel
ponitur, respectivè peccatum: ergo cum teneamur ad
scientiam illorum, quæ decent ad studiosè ut erudum
fi, ea vincibiliter, & voluntariè ignoramus, peccatum con-
mittimus; si autem invincibiliter, & involuntariè
exculamur.

Resolvitur principalis questio.

Supposita cognitione ignorantie, restat titulo huius capituli satisfacere: an scilicet detur ignorantia transgressores nostræ regulæ à peccato excusans? Quæ difficultas vel potest intelligi tam de prælatis superioribus, quam de inferioribus Religionis; vel de illorum subditis. Loquendo igitur in primo sensu sit

Prima conclusio. In prælatis nostri Ordinis non datur ignorantia invincibilis nostræ regulæ excusans à peccato transgressiones tam ipsorum, quam subditorum, quarum fuit causa. Hæc conclusio generaliter recipitur ab omnibus Doctoribus agentibus de obligatione prælatorum, & Parochorum, qui tenentur omnia scire ad munus suum exercendum pertinentia, & ad patendas, ut decet, oves suas. Eam specialiter docet Corduba super regulam q. 4. introductoria, Miranda in regulæ expositione cap. 11 Portel in dub. Regul. tom. 1. verbo prælati potestas n. 17. Fr. Emanuel Rodríguez tomo. 2. quest. regul. q. 72, a. 2. & tomo. 3: q. 64. a. 1. & 2,

Probatur primò, quia prælatus (& idem dicendum est de quo unque magistro, & Doctore in qualibet arte, aut officio, respective) obligatur ad scientiam illorum, quæ spectant ad suum munus exercendum, ut clarum est: ergo ipsorum ignorantia vincibilis, & culpabilis est. Patet consequentia, quia hæc ignorantia definitur carentia, seu privatio scientiæ debite, quam quis tenetur, & potest adiscere adhibita diligentia moraliter possibili: sed prælati tenentur ad scientiam regulæ com.

parandam, & eandem addiscere possunt : ergo illorum ignorantia vincibilis, & cū pabilis est, proindeque à peccato non excusans. 23

Secundo, prælati tenentur curare spirituales infirmitates subditorum, & consequenter transgressiones regulæ ab ignorantia provenientes : has autem curare non possunt, nisi adhibita medicina ejusdem : Ergo peccant eandem ignorando. Confirmatur, quia subditi in dubiis exortis super regulam, aut in ignorantis alicujus obligationi sinistrè intellectæ, debent consulere prælatum ad ipsos illuminandos, & docendos : ergo iste tenetur ad scientiam regulæ, né subditus dubius, aut ignorans eandem transgrediatur.

Ex hac conclusione deducitur stricta obligatio, qua prælati tenentur ad peritam regulæ, & juxta expositionem intelligentiam : licet autem subditi non teneantur ad scientiam ipsius doctiorum, addiscendo omnia puncta minutissima, sed solùm ejus substantiam ; his omnibus obligantur prælati studere. Unde ait Corduba citatus cap. 10. q. 7. quod admissa, & non concessa in subditis regulæ ignorantia, etiam inculpabili, & invincibili, nunquam debet admitti in prælatis : illi enim tenentur ad doctiorem ejus scientiam, ut scientificè munus suum exercere valeant, ut subditorum dubia, & scrupulos removeant : & pro hac doctrina, citat Adrianum.

Miranda etiam cap. 1. s. affirmat se non scire, quomodo religiosus audet munus prælaturæ acceptare, quin prius perfectè addiscat minutissima puncta, & difficultates super regulam exortas. Eandem obligationem imponit novitiorum magistris, & doctioribus ejusdem ordinis Patribus.

Item Rodrigues citata tomo 3. q. 64. a. 2. fac, longam exhortationem scribit ad ordinis magistros ; qui tot annis occupati in decidendis delicatis, & specu-

24 tivis quæstionibus, tenebrosas relinquunt Scholasticorum audientium animas, cum ipsas illuminare deberent in re tam gravi, & ad statum perfectionis spectante; quam ipsi, aliis in Theologia magistri doctissimi, fortè ignorant.

Negotium hoc est magni ponderis in nostra Religione: nam præter assignatam, & manifestam prælatorum obligationem evidens est voluntas seraphici Parentis quod fratres sui de regula alloquerentur, eandemque secum portassent, & moribundi amplexarentur: quæ sanè exhortatio, & obligatio à multis tradita est oblivioni, Electiones sunt multorum hac debita scientia carentium: & qui sunt capaces ipsam addiscendi, neq; in quantum subditi fortè aliquam expositionem legerunt, neq; facti prælati regulam subditos docuerunt. Quomodo ignorans prælatus subditum ignorantem docere potest, aut erratè illum illuminare, & corrigere? quomodo clausos subditorum oculos aperire potest, qui ignorantia caligne laborat? Quot peccatorum ignorantia est causa ignorantia prælatorum? si ire gauderem à prælatis Provincialibus, electoribusque definitorii unius scrupuli resolutionem: scilicet, si prælatura vim habet parochialis muneris, & ad istius electionem, & collationem scientia necessaria examen prærequiritur ab ordinariis locorum approbata, absque scientia enim oves suas pascere non possunt, ut decet: quis ab hac obligatione liberavit Religionum superiores prælatos non examinando prælatos inferiores de scientia regulæ, & de aliis ministerio suorum officiorum spectantibus? Ex defectu hujus examinis eliguntur indigni, & ignorantes, ut cæci cæcos ducant, & simul omnes in tenebras cadant.

Gravis dolor lamentabiliter torquet zelosos Religionis fratres, videntes tot regulæ expositiones tum antiquas, tum recentiores doctissime & impositas fortè ita oblivioni traditas, ut à multis contemnantur, & gene-

Et cum Authorum laboriosus, & charitativus zelus 25
ad lucrum animarum dirigatur, dolent, quia non mul-
ti inveniuntur, qui tam utili lectioni incumbant, eligen-
do aliquod diei, septimanæ, mensis, aut anni tempus ad
hanc sanctam occupationem frequentandam relinquen-
do alias inutiles, vel otiosas (ne dicam pessimas) quæ
occasionem præbent ignorandi, & delinquendi. Ecce la-
buntur tot anni religiosæ professionis, tot noctes, & dies
in choro officium divinum recitando, tot disciplinæ, tot
actus obedientiæ; tot rigores frigoris in hyeme; tot
calores in æstate: e aplis denique tot annis infructuosis,
ignorata regula, & mentali oratione oblita, quid pos-
sumus non lamentabile experiri? Huc igitur supposita
religiosa querela loquendo de subditis sit.

Secunda conclusio, non datur in subditis ignoran-
tia invincibilis nostræ regulæ ipsos à peccato excusans.
Hæc conclusio potius ab Authoribus supponitur, ut cer-
ta, quàm probatur, Expressè habetur apud Mirand; &
Cord. citatos, & apud Rodrigues citato tomo 3. q. 73. a.
1. & 2. Ostenditur 1. nam, quælibet persona scire tenetur
quæ debet observare, ut manifestè est: minorita autem
tenetur servare nostram regulam: Ergo tenetur eandem
scire, proindeque cum non possit ejus scientiam compa-
rare, & eam omittit, vincibiliter, & culpabiliter igno-
rat. Secundò, quia novitii nostri ordinis ante professi-
onem memoriter addiscunt totam regulam & similiter
eandem repetunt in publica mensa: ergo facti professi-
one ejus ignorantia judicari non potest invinibilis, &
inexcusabilis. Tercio, quia nostra regula, ejusque
Pontificiæ declarationes semel in septimana leguntur in
refectorio; & statim generaliter in anno, quæ sæpe
sæpius ad regulæ observantiam non admonent, ergo &c.

Aliqui Authores limitant hæc doctrinam circa re-
ligiosos juvenes, & rusticos qui invincibiliter ignorare
possunt intelligentiam aliquorum præceptorum & sub-
tiliora dubia non dissolvere, siquidem ea non audierunt.

26 Non vertitur in dubium casus iste : alterius tamen qualitatatis est zelatorum dolor : nam præter transgressionem ex malitia ortas, multa inveniuntur ex ignorantia provenientes. Exempli gratia, extat præceptum de non equitando, nisi fratres manifesta necessitate, vel infirmitate cogantur : Quacunq; imaginaria necessitate, aut levi infirmitate equitant, & negligunt scire veram intelligentiam hujus præcepti. Item, aliud præceptum de non portandis calceis, nisi necessitate cogantur, transgrediuntur quia levi occasione eam fingunt & in consulto prælato, & absq; ipsius examine, & facultate sunt iudices in causa propria, non expectando prælati iudicium, imo ipsum non consulendo. Similiter se gerunt circa alia præcepta regulæ, quorum vera expositione carerent, nolentes eandem addiscere, & inquirere alicujus dubii, aut scrupuli resolutionem : & ita vincibiliter ignorant regulam, ad cujus scientiam tenentur, providenq; culpabiliter delinquant.

Alii deniq; occurrente simili dubio, nolunt doctiores consulere, dicendo se non velle suam conscientiam turbare audiendo a doctioribus & zelosis doctrinam suæ antiquæ consuetudini oppositam : nam ipsi tranquillitate animi fruuntur simpliciter operando : qui enim ambulat simpliciter, ambulat confidenter.

Contra istos regulæ transgressores notanda sunt plura. Sicut digna, quibus citati Auctores contra ipsos mirabiliter insurgunt. Et primò Hugo in prologo super regulam ita ait, *Non excusat ignorantia regula professores ejusdem, si quis nescit, tenetur inquirere diligenter. Non ambulat simpliciter, iter, qui ambulat insipienter.* Considerate charissimi fratres differentiam inter ignorantiam, & simplicitatem : ista enim excusat, illa accusat.

De istis loquitur Corduba q. 4, introductoria ad eundem dirigendo sensum versus Ps 33, *noluit intelligere, ut bene ageret.* & illud Job. 22, *Qui dicunt Deo recede*

23
à nobis, scientiam viarum tuarum volumus, addens, evidentem probationem violandi regulam esse, nolle ipsam scire, de eadem loqui, & ejus expositionem à sapientioribus audire, qui ignorantes docere possunt: è contra verò manifestum signum desiderii ejus observantiae esse velle audire ejusdem expositiones, ut remotis omnibus dubiis, & ignorantibus, dictaminibus veris conformemur, juxta illud joan. 8. *Qui ex Deo est, verba Dei audit. propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

Affirmat tandem Corduba signa esse reprobi, aut prædestinati, respectivè, velle fratres scire, aut ignorare regulam nostram: nam qui vult beatitudinis finem, debet velle media, quibus ipsa consequitur: sed in minoritis observantia regulæ est medium necessarium ad consequendam beatitudinem, & absq; ejus scientia obtineri non potest: Ergo caute, & studiosè curat de sua spirituali salute, qui hanc scientiam vult comparare; & perditionis viam ambulat, qui eandem addiscere omittit: est enim in illis ignorantia crassa, aut supina aliis culpabilior.

Suadeantur igitur Minoritæ strictissimæ regulæ professores ad majorem virtutis perfectionem ordinari, scientiamq; ipsius ad ejusdem observantiam esse necessariam, pro indeq; ignorantia vincibili, & culpabili laborare, cum tenentur, ac possint declarationes, & expositiones addiscere. Prælati etiam per se, vel per doctiores ignorantes doceant regulam, eligendo tempus commodum, ut omnes simul audiant hanc utilissimam lectionem: nam præter obligationem, qua tenentur hac via pascere oves suas, strictius urgentur cognita tanti ponderis continua oblivione.

Adversus traditam doctrinam obijcies 1. Minorita, qui imitatur, & sequitur vitam doctiorum, & prælatorum ordinis sui, non videtur peccare ex ignorantia regulæ, imo hæc invincibilis reputatur, qui cum tenebatur

ur eandem regulam verbo, & exemplo docere, ipsam
talem transgrediuntur: quod præcipue, experitur in
præceptis prohibentibus pæcuniam, equitationem,
emiseam, & calceamenta: quæ ignorantia invincibi-
lis est respectu fratrum imperitorum, & simplicium, vi-
gentes enim suorum majorum publicas regulæ trans-
gressiones, occasionem sumunt ignorandi veram obli-
gationem dicentes sufficere illorum mores imitari:
ergo saltem respectu illorum datur ignorantia regulæ
invincibilis à peccato excusans.

Respondet in primis Corduba citatus multos religio-
si nostri ordinis esse doctos in Theologia, in quo sen-
tiendi possunt simpliciter docti, indocto autem secun-
dum quid, id est in regulæ scientia ipsiusque expositioni-
bus: & in hoc secundo sensu tamquam indocti repu-
tantur, eorumque opinionibus acquiescere non licet, sed
illorum in hac materia doctiorum, licet in al-
iis indocti sint. Alii tamen prælati perfecta scientia
suaræ regulæ docti ipsius scientiæ dictamini operan-
do non conformantur. Unde rarò aut nunquam ad-
mittenda est talis ignorantia invincibilis etiam in rudio-
ribus malo suorum majorum exemplo ductis, nemo e-
nim est ita rudis, qui ignoret peccatum esse equitare,
emiseam induere, pæcunia, & calceis uti, in præ-
ceptis enim ita manifeste cognitis majorum deformitas
ignorantiam invincibilem agnoscere nequit in rudibribus.

Respondendum ergo cenſeo cum Corduba negandam
esse invincibilem ignorantiam totius regulæ, aut
præceptorum ipsius præceptorum provenire posse etiam
veniendo de rudioribus, à principio in argumento affligi
quia exemplum malæ consuetudini, & transgressi-
onis doctiorum, & prælatorum non sufficit ad generandam
ignorantiam invincibilem totius regulæ, cui tenentur
conformari & quam tenentur scire: non enim pro-
hibetur publicus servare malam consuetudinem mayo-
rum

rum, & prælatorum, sed puritatem nostræ regulæ. In 29
puncto verò aliquo difficilis intelligentiæ regulæ, si in
rudioribus aliquod dubium excitetur, possunt isti iudi-
cio majorum, & prælatorum acquiescere, dato quod in
multis deformatè vivant, tunc enim licet finistrè respon-
deant, qui ad perfectiorem regulæ scientiam tenentur,
cum rudiores alia via non possint vincere ignorantiam,
qua laborant in re difficili, dictamen conscientiæ er-
roneæ invincibilis possunt esse mare ipsos à pecca-
to excusans, ut tenent Corduba, & Rodrigues,
q. 64. a. 2.

Obiicies secundo. Obligatio non extenditur ad ea, ad
quæ vovens non habuit intentionem se obligandi, votum
enim non obligat, nisi juxta mensuram intentionis vo-
ventis: Ergo Minorita in professione nostræ regulæ
solam habens intentionem se obligandi ad illam juxta
vitam communem suorum majorum, & prælatorum,
non tenebitur puritati regulæ se conformare.

Respondetur Minoritam profitentem nostram regu-
lam his verbis, ut mos est. Voveo, & promitto Deo to-
to tempore vitæ meæ servare regulam fratrum Mino-
rum; expressè obligari ad eam servandam in tota pu-
ritate: hæc autem expressa intentio patet in actu so-
lemnis professionis, præsupposita regulæ scientia in no-
vitiatus anno acquisita sicut diximus: quæ expressa
intentio ita patefacta impossibilis est cum alia in ar-
gumento opposita: non enim potest simul, & in eodem
actu dari intentio duplex contradictoria, scilicet profi-
tendi & non proficere nostram regulam in tota sua puri-
tate. Neque hanc proficiens excusari unquam potest dicendo
se habuisse ejus invincibilem ignorantiam, & nullam aliam
intentionem proficendi, nisi juxta communem consuetudi-
nem, non enim vovit malam consuetudinem, sed regu-
lam nostram.

Admissio autem casu, in quo aliquis ita simplex non
caperet

30 caperet verum sensum regulæ, & laboraret ignorantia ejusdem invincibili, haberetq, solam intentionem profitendi juxta communem consuetudinem, licet in foro externo posset cogi ad illam observandam in toto rigore, tamen quantum ad forum internum posset excusari; quod rarò, aut nunquam evenire admitto. Quo posito de licentia, aut dispensatione Papæ posset ad laxiorem religionem transire ut tenet Corduba q. 4. introductoria cum Angelo tit. Religiosi §. 32.

Caput Tertium.

An regula nostra in aliquo præcepto sit dispensata, aut saltem extet contra ipsam aliqua legitima, & præscripta consuetudo ejus professores a peccato excusans?

§. Primus.

Satisfit priori tituli parti.

Supposito, quod regula nostra ex se sit observabilis, ut constat ex doctrina primi capituli: & quod non detur ejusdem ignorantia invincibilis, ut ostendimus in
se-

secundo : adhuc restat inquirendum, si ejus transgressores possunt recurrere ad dispensationem aliquam, vel ad contrariam consuetudinem legitime præscriptam, quibus à peccato excusentur. Ut autem satisfaciam priori tituli parti.

Sit Conclusio. Regula nostra in nullo præcepto est dispensata. Est expressa apud Fr. Martinum à sancto Joseph in expositione bullæ Urb. 8. incipientis, *sacro-sanctum Apostolatus ministerium*. Eandem exprimunt statuta generalia Segovientia variis in locis: nam loquendo de pæcunia, camisea, calceis, & similibus: & præcipue cap. 8. sine ubi verbis expressis loquitur de regulæ observantia, declarans ipsam non esse in aliquo dispensatam, imo obligare in toto rigore in quo fuit instituta.

Eodem tenore loquuntur, statuta Toletana edita anno Domini 1633. tit. de observantia regulæ sequentibus verbis. *Declarat, & protestatur capitulum generale (quod jam sæpius, & pluries in aliis Capitulis generalibus declaratum est), in nullo præcepto regula hætenus dispensatum esse: Nec ordinem nostrum ullam unquam dispensationem admisisse, vel admittere.* Idem declarant similiter statuta Toletana edita anno Domini, 1651.

Ex quibus probatur primo nostra conclusio. Minoritæ obligantur ad regulæ observantiam juxta formam voluntariæ professionis ipsius: sed in actu solemnisi professionis eandem sine aliqua dispensatione voverunt. Ergo. Secundo, quia in secunda tituli parte resolvendum erit, nullam extare legitimam consuetudinem præscriptam contra eandem regulam, ut clariùs ex dicendis patebit: inutilis autem esset quæstio recurrendi ad præscriptam consuetudinem oppositam, si aliqua daretur regulæ dispensatio, consuetudo enim non introducit nisi per actus oppositos legi, & obligationi. Ergo &c.

Parag.

6. Secundus .

*An præcepta nostræ regulæ ad
vota essentialia reducantur; an
extra illa inducant obligatio-
nem?*

ANtequam ad secundam tituli partem deveniamus, oportet prius aliquas difficultates excitare, & resolvere, ex quibus pendet ejus resolutio. Doctrina autem de legitima consuetudine contra vota, & præcepta regulæ non est ita trivialis, ut ipsa omissa, & clara methodo non discussa, possit in re tam gravi aliqua resolutio stabiliri. Cum autem infra resolvendum sit contra jus divinum, cui subsunt vota, non posse humanam consuetudinem præscribere, cogimur prius inquirere, an præcepta nostræ regulæ reducantur ad vota essentialia, an solum inducant obligationem extra illa?

In hac materia duplicem invenio oppositam sententiam. Prima affirmat præcepta obligatoria nostræ regulæ ad vota essentialia pertinere Miranda cap. 18. super regulam, & tomo 1, Manuale prælatorum q. 2 s. a. 1. Fr. Emman. Rod. loco infra citanda, citant pro illa, quanvis tacitis nominibus, aliquos Patres Ordinis. Eam tamen sequuntur multi, & graves Authores: ut Vasq. 1. 2. disp. 98. cap 3 n. 8. Sancti. l. 9. de matrimonio disp. 1 s. n. 6. Fagund. in Primum præceptum, Ecclesiæ l. 2. c. 4 n. 9. Montes. in 1. 2. tom. 2. disp. s. q. 4. n. 68. Herrera de peccatis disp. 31. q. 7. corolario 3.
curie

curiel in 1. 2. q. 72. a. 6. dub. 3. & alii quos ego sequutus sum in meo tractatu de vitiis, & peccatis q. 4. a. 6. conclus. 1. specialiter eandem tenet Lezana in *summa*, quæst. Regul. c. 7. n. 9. qui omnes affirmant Franciscanum violantem ieiunium in feria sexta occurrente aliqua vigilia, vel quatuor temporibus anni duo peccata committere, unum contra votum, ad quod pertinet præceptum regulæ obligans illo die ad ieiunium; aliud contra virtutem temperantiæ, cuius materia necessaria fit ex præcepto Ecclesiastico vigiliæ, vel temporum. Eandem opinionem tenet Pater Sanctorum de Melfi tom. 1. pænaliū distinctionum examen c. 7. casu 17. dif. 1. probatione s. mihi pag. 324, ubi diffuse ostendit omnia præcepta regulæ cadere sub votis essentialibus, & sub illis elaudi.

Probatur hæc opinio multis rationibus. Primo quia in actu professionis his verbis regulam vovemus. *Ego N. voveo; & promitto Deo, Beatissima Virgini Maria, & Beato Patri nostro Francisco, & tibi Pater toto tempore vite meæ servare regulam fratrum Minorum, &c.* Ergo præcepta nostræ regulæ cadunt sub voto, quo promissimus illa observare.

Secundo; quia ita videtur statutum à Clem. s. in Concil. vien. in clement. *exivi de paradiso* tit. de verborum significatione sequentibus verbis. *Declaramus, & dicimus, quod prædicti fratres non solum ad illa tria vota nuda sumpta absolute ex professione regula obligantur; sed etiam ad omnia implenda tenentur, quæ sunt pertinentia ad hæc tria prædicta, quæ regula ipsa proponit.* Ubi considerare debemus hæc verba. *nuda sumpta*, dum loquitur de votis essentialibus. & *alia quæ sunt pertinentia ad hæc tria*, quando loquitur de præceptis regulæ in professione emissis, quæ declarat ad eadem vota pertinere.

Exempli gratia. Obedientia generaliter sumpta in primo voto determinatur per præceptum quod est

34 nes simul habeamus unicum Ministrum Generalem, cui obedire teneamur. Idem intelligitur de præcepto obedientiæ respectu Guardiani. Item paupertas nudè sumpta promissa in secundo voto determinatur per præceptum non possedendi aliquid in communi, aut in particulari : non utendi pæcunia, aut aliqua veste, præter tunicam, & habitum : non assumendi proprietatem domus, loci, aut cujuscunque rei. Denique votum castitatis generaliter promissum in tertio voto determinatur per præcepta prohibentia habere suspecta mulierum consortia : non fiendi compadres hominum, vel mulierum : non ingrediendi monasteria Monialium. Similiter ad eadem vota reduci possunt omnia alia regulæ præcepta : & quæ ad paupertatem, & castitatem non attinent, ad obedientiæ votum reducuntur. Ergo &c.

Confirmatur eadem ratio primò. Quia, si præcepta regulæ non spectant ad vota essentialia, quæ determinant, sequeretur Minoritam inobedientem Ministro Generali, vel Guardiano, & in hoc præceptum regulæ violantem, non violare votum obedientiæ, sed solùm, illud præceptum ad tale votum minimè pertinens. Similiter appropriantem sibi domum, locum, pæcuniam, & similia contra aliud præceptum regulæ, non facere contra votum paupertatis. Denique habentem suspecta mulierum consortia, factumque ipsorum compatrem contra alia præcepta, non violare castitatis votum. Hæc autem sunt abiurda : ergo &c.

Confirmatur secundo, quia etiam sequeretur Minoritam obedientem suo Ministro Generali, & Guardiano : nolentem sibi appropriare domum, locum, aut simile : resistentem suspecto mulierum consortio, non habere in primo casu meritum voti obedientiæ : & in secundo meritum voti paupertatis : & in tertio meritum voti castitatis ; ex eo, scilicet, quia speciali regulæ
præ.

præcepta solum implevit, & non essentialia vota, hoc 31
autem est à ratione alienum: ergo &c.

Tertiò denique probatur eadem conclusio: quia seraphicus Pater filios suos obligavit ad regulæ observantiam eo modo, quo prælati solent subditos suos obligare: sed quando prælatus præcipit subdito aliquid in virtute sanctæ obedienciæ, hoc formale præceptum pertinet ad obedienciæ votum. Item quando præcipit non uti re prætiosa, aut statui superflua, tale præceptum pertinet ad votum ~~castitatis~~. Denique quando ^{prohibet} suspectam mulieris conversationem, tale præceptum pertinet ad votum castitatis: Ergo si seraphicus Pater eodem modo filios suos obligat ad observanda præcepta suæ regulæ (ut ex dicendis clarius constabit) manifestum est talia præcepta determinare vota essentialia, ad eaque esse reducenda.

Secunda sententia extrinsecè opposita absolute negat præcepta nostræ regulæ ad vota essentialia pertinere, sed esse solum præcepta obligatoria similia præceptis ecclesiasticis, nullam habentem rationem voti simplicis, aut solemnis. Ita Miranda loco supra citato, Rodrigues tomo. 1, quæst. regul. q. 26. a. 1. Probant primò suam opinionem iisdem verbis clement. citatæ, quibus Authores prioris sententiæ nituntur, & referuntur in secunda ratione. Quia, inquiunt, Pontifex loquitur de præceptis nostræ regulæ contraveniendo ea votis essentialibus, distinguendo vota à præceptis: ergo signum est de mente Pontificis vota à præceptis differre. Confirmatur hoc exemplo. Quis unquam assignavit distinctionem inter animal rationale, & hominem, si idem est homo, atque animal rationale? Ergo si Pontifex utitur distinctione inter vota, & præcepta, bene sequitur præcepta non esse vota.

Secundo. Vel præcepta regulæ sunt vota simplicia, vel solemnia. Non simplicia, quia promittuntur in so-

36 lemnis professione, & omnia vota solemnis professionis
solemnia sunt. Neque etiam sunt solemnia. Primò,
quia solum sunt tria, scilicet obedientiæ, paupertatis,
& castitatis. Secundo, quia opinio probabilis est Papam
non posse in voto solemnii dispensare; potest autem
dispensare in præceptis nostræ regulæ; unde
facto dispensavit cum Patribus conventualibus; in quo
casu non est dicendum dispensasse in votis essentiali-
bus, hæc enim indispensabilia reliquit: ergo præcepta
regulæ nullo modo possunt dici vota.

Denique si sunt vota solemnia, quæritur, quando
fuerunt emissa? Non est dicendum emissa fuisse cum
aliis tribus, quia in eis nulla fit mentio præceptorum.
Si autem dicas ex præceptis fieri novum votum sole-
mne: ergo hæc sunt quatuor, & non tria: hoc autem
affirmare ridiculum videtur: ergo præcepta regulæ
neque sunt vota essentialia, neque simplicia, sed tan-
tùm præcepta similia ecclesiasticis, quibus fideles tenen-
tur jejunare, audire missam, & similia facere ex vi
aliorum præceptorum, ita nos ex vi regulæ obligamur
ad præcepta ab eadem imposita observanda. Hæc pro
duplici opinione.

Ponitur Authoris opinio.

AD resolutionem difficultatis aliquā sunt præntian-
da. Adverto igitur primò in prælato duplicem
esse assignandam potestatem ad subditos obligandos.
Prima oritur ex summo Pontifice ad omnes prælatos
canonicè electos; & vocatur potestas jurisdictionis.
Secunda provenit à votis solemnibus, quibus subditus
se obligavit prælato, & Religioni, promittendo ipsi
servare regulam, & vota essentialia obedientiæ, pau-
pertatis, & castitatis.

Controvertitur autem, quomodò cognoscatur, quan-
do prælatus utitur priori, aut posteriori potestate?
Sanc. in decalogum l. 4. c. 11. declarat quatuor
modis posse prælatum mandatum exprimere. Primò,
quando præcipit sub mortali. Secundò, quando addit
in virtute sanctæ obedientiæ, Tertiò, quando præcipit
fulminando excommunicationem. Quartò quando
præcipit in virtute sanctæ obedientiæ, & simul sub pœna
excommunicationis.

Hac utraq̃ue potestate regit prælatus gregem suum
regularem cum omni amplitudine, potestas enim ratio-
ne votorum erat nimis angusta, cum extra vota non
posset se extendere, sicut se extendit secunda ad fulmi-
nandas excommunicationes, & alias censuras impo-
nendas: similiter ad earum absolutionem & similiter
casuum reservatorum sedi Apostolicæ: ad dispensati-
ones cum suis subditis faciendas, & similia pertinentia
ad potestatem jurisdictionis à sede Apostolica nostris
prælati concessæ: quæ addita alteri ratione votorum

38 constituit in illis amplissimam potestatem ad subditos regendos.

Respondet ergo quæstioni prælatum præcipientem primo modo uti potestate jurisdictionis, contra quam facit subditus transgressor talis præcepti. Si autem præcipiat exprimendo virtutem obedientiæ, tunc clarum est uti secunda potestate ratione voti: subditus autem tunc transgrediens præceptum facit contra votum; Et si præcipiat sub pœna excommunicationis, utitur potestate jurisdictionis, potestas enim fulminandi excommunicationes oritur ex jurisdictione habita à Paparatione officii, ad quod canonicè electus est. & non ratione voti: in quo casu subditus transgrediens solum facit contra talem potestatem. Si denique prælatus præcipiat in virtute sanctæ obedientiæ, & simul sub pœna excommunicationis; tunc utitur utraque potestate ad subditum obligandum: qui tale præceptum transgrediens facit contra utramque potestatem: & tunc in eodem materiali præcepto includitur duplex obligatio formaliter loquendo; una proveniens ex voto, alia ex præcepto.

Adverto ultimò præceptum proveniens à potestate jurisdictionis multum differre ab alio proveniente à potestate ratione voti: nam præter differentiam desumptam à diversa potestate, à qua procedunt, alia non minoris momenti invenitur ratione materiæ, & æquum, ad quos obligant: nam præceptum proveniens à potestate jurisdictionis constituit rem præceptam materiam necessariam alicuius virtutis. E. g. si præcipiat jejunium tali die, hoc jejunium fit materia necessaria virtutis temperantiæ, sicut manifestum est in jejunio Ecclesiastico ab eadem potestate proveniente. Si autem præceptum proveniat à potestate ratione voti, tunc res præcepta fit materia necessaria voti, & Religionis: ut si prælatus præcipiat ta-

ta.

le jejunium in virtute sanctæ obedientiæ. Hac doctrina vulgaris est apud Sanc. citatum, Pelliz. tom 1. Manuale regul. tract. 4. c. 4. sect. s. n. 148 & alios.

Sic igitur resolutio, præcepta nostræ regulæ ad vota essentialia pertinent, non substantialiter tanquam partes ipsa constituentes sed tanquam complementa, & inferiora contrahentia, determinantia, modificantia ipsa vota. Hanc sub his terminis apud nullum Authorem inveni: est tamen ita certa, & rationalis, ut cognitæ ejus clara explicatione à nullo boni nominis Theologo negari possit.

Insinuatur à nostro illuminato Morono tomo centum responsa centum quæstis vesp. 3. quamvis ex professo de illa non agat, sed in quoddam advertendo necessario ad resolutionem quæstionis de consuetudine contra regulam, & constitutiones regularium, distinguit ea, quæ sunt essentialia votis ab illis, quæ iisdem non sunt essentialia. Non obscure colligitur ab Authoribus primæ opinionis, qui benevolè intelligi possunt in sensu nostræ resolutionis, non excludendo omnino secundam sententiam. Itaque do priori præcepta regulæ ad vota essentialia pertinere: posteriori autem non spectare ad eadem vota essentialiter substantialiter, sed solum ut complementa, seu inferiora contrahentia, determinantia, & modificantia ipsa. Qua distinctione utraque opinio extremè opposita suaviter conciliari potest.

Prima pars nostræ resolutionis sufficienter probatur fundamentis primæ opinionis. Præterea probatur primo. Quando aliquid præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ, exprimitur potestas ratione voti, quæ utitur prælatus constituens rem præceptam materiam necessariam voti, ut jam advertimus: sed seraphicus Patens, sapiens sapiens in regula præcipiens, exprimit hanc virtutem obedientiæ, ut constet ex cap. 2. & clariè

40 ex ultimo, ubi obligans Ministros Ordinis, ut postulent à Domino Papa unum Cardinalem protectorem, utitur potestate obedientiæ: & ejusdem fecit expressam mentionem in suo testamento; ut legenti patebit. In aliis autem præceptis, licet expresse non utatur eadem potestate, ad minus utitur verbis æquipolentibus, & inhibitoriis, juxta declarationes Nicol. 3 & Clem. S. quæ vim præcepti habent, quibus determinantur materiæ ad tria vota spectantes: Ergo &c.

Secundo, quia negari non potest seraphicum Parentem in multis præceptis nostræ regulæ uti potestate habita ratione voti, & consequenter hæc ad vota pertinere: ergo de omnibus eadem doctrina tenenda est. Patet consequentia, quia tota regula eodem spiritu, & motivo fuit composita. Unde si in aliquibus præceptis novimus seraphicum Parentem usum fuisse potestatis votorum, sanè tenendum est eodem motivo, & spiritu usum fuisse in aliis præceptis: non enim apparet contrarium cogens affirmare seraphicum Parentem regulam componendo confudisse utramque potestatem; modo utendo una potestate, modo alia; semel constituendo rem præceptam materiam necessariam voti, & semel aliam materiam necessariam virtutis: ergo in omnibus usus est potestatis ratione voti, quam in aliquibus expressit.

Tertiò, Si seraphicus Pater non est usus in regula potestate ratione votorum, à fortiori dicendum est usum fuisse potestate jurisdictionis: hoc non est dicendum: Ergo. Minorem probo, quia in primis non solum dubitatur, imo pro certo habetur, seraphicum Parentem potestate jurisdictionis caruisse: tum quia hæc communicatur à summo Pontifice prælatis regularium canonicè electis: quod non habet locum in seraphico Parente: quia per canonicam electionem non fuit electus prælatus sui Ordinis, sed spiritu divino ductus

Re-

Religionis Minoritiæ exititit solum egregius fundator, 41
& patronus. Tum quia dato, & non concesso, quod esset
prælatus canonicè electus cum potestate jurisdictionis,
non est dicendum illa usum fuisse, quando regulam
composuit, quia tunc erat Fr. Elias Vicarius Generalis
Ordinis, ut constat ex cap. 1. cui seraphicus Pater
regulam tradidit, ut à fratribus observaretur. Ergo
&c.

Confirmatur, quia ut uteretur potestate jurisdicti-
onis, admittendo quod illam habuisset, quod negatur,
non debebat exprimere aliam potestatem ratione vo-
ti, sicut multoties exprimit in aliquibus præceptis;
sed illam tacendo præcipere deberet sub mortali, aut
sub pæna excommunicationis: per istos enim terminos,
& modos loquendi cognoscitur prælatus uti potestate
jurisdictionis, ut jam notavimus: sed seraphicus Parens
non utitur his terminis in præceptis regulæ: Ergo non
usus est potestate jurisdictionis constituendo res præ-
ceptas suæ regulæ materias necessarias virtutum: sed
solum alia potestate determinavit materias necessarias
votorum.

Denique probatur nostra resolutio ad hominem:
quia omnes expositores nostræ regulæ (quos ego legi)
conveniunt in eo, quod vota essentialia sunt strictiora
in nostra Religione, quam in aliis: quamvis enim quo-
ad essentialem perfectionem sint in omnibus æqualia,
tamen quantum ad gradualem in nostra sunt eminenti-
oris perfectionis. profiteamur enim hæc tria vota in
gradu omnibus superiori. Ita Cord. q. 2. intro-
ductoria, Fr. Mart. à sancto Joseph super regulam c.
1. de excellentiis nostræ Religionis à dum s. Fr. Joan.
Xemenes c. 1. expositionis regulæ text. 2. & in expo-
sitione cap. 2. text. 9. concl. 3. n. 44. & alii quam
plurimi.

Ad probandam hanc altiore votorum perfectio-

42 nem nituntur huic rationi. Quia in nostra Religione votum obedientiæ est superioris gradus ; nam cap. 10. præcipimur obedire nostris prælatis in omnibus, quæ non sunt contra animam, & regulam nostram : in qua latitudine nostra obedientia juxta D. Bonau. ascendit ad superiorem gradum. Similiter idem probant de paupertate, ut manifestum est in multis præceptis regulæ, quibus tenemur non appropriare domum, locum, aut aliquam rem, sed vivere tanquam peregrini, & advenz in hoc sæculo sine aliqua temporalium rerum sollicitudine ; absque bonis mobilibus, & immobilibus in communi, aut in particulari. Item præceptum non urendi pæcunia, utendi vestibus, & ornamentis vilioribus, urgent nostram strictiorem paupertatem. Similiter dicendum est de voto castitatis : nam ex multis præceptis constat nos teneri ad vitanda aliqua remota pericula violandi ipsam : obligamur enim per præcepta regulæ vitare suspecta consortia tæminarum : non accedere ad monasteria monialium ; non fieri compadres hominum, vel mulierum : quæ præcepta nimis conducunt ad puriorem voti castitatis perfectionem conservandam. Quod præter citatos Authores iaté ostenditur à Miranda cap. 23. super regulam ; ex quo deducitur major perfectio votorum essentialium nostræ religionis ex præceptis regulæ proveniens.

Ex tradita doctrina sic arguo ad hominem contra Authores oppositæ sententiæ : nam ex ipsis constat vota essentialia in nostra Religione esse altioris perfectionis, quàm in aliis : quod probant ostendendo servari à nobis in superiori gradu, solum quia præcepta nostræ regulæ strictius nos obligant ad obedientiam, paupertatem, & castitatem observandam : Ergo à fortiori tenentur affirmare talia præcepta ad vota essentialia spectare : si enim eadem non complent, perficiunt, & determinant tamquam complementum, & inferiora ad ipsa

ipsa spectantia, quomodo eorum perfectionem gradualiter augment? 43

Hæc ratio potius militat contra Mirandam : qui c. 18. mordicis sustinens præcepta non pertinere ad vota, contemnendo Authores oppositum opinantes, postea c. 23. contrarium tenet in laudem nostræ Religionis diffusè ex S. Bonau. probando talia præcepta augere gradualē perfectionem eorundem votorum supra omnes Religiones : Ergo non solum ex doctrina aliorum expositorum, sed etiam ex sua benè convincitur præcepta nostræ regulæ ad vota essentialia spectare.

Secunda pars nostræ resolutionis colligitur ex Authoribus intra citandis in doctrina de consuetudine legitime præscripta : communiter enim affirmant regularem vitam dividi in essentialia statui, & in adjuncta, & consensentia ad ipsum. Probatur tamen evidenter : nam præcepta nostræ regulæ pertinent ad vota essentialia, ut ostendimus in priori parte hujus resolutionis : sed non pertinent ad illorum substantiam, ergo solum ad complementum, & determinationem ipsorum, Minorem probō, quia status Religionis essentialiter constituitur ex tribus votis essentialibus quoad substantiam sumptis, taliter, quod uno solo deficiente, essentia Religionis perit, ut est commune apud omnes : sed deficiente uno, aut pluribus præceptis nostræ regulæ, adhuc manent vota essentialia, quoad substantiam, ut clarum est : ergo ad ista non pertinent, sed solum ad ipsorum complementum tanquam inferiora eadem determinantia,

Confirmatur exemplo logico, & metaphysico : nam inferiora non sunt de essentia superioris, neque illud constituunt : sicut Petrus non est de essentia hominis : deficiente enim Petro adhuc quoad substantiam non deficit natura humana, licet deficiat unum ipsius individuum, cui talis natura communicatur : Ergo simili-

44 ter cum vota essentialia, absolutè sumpta, sint superiora præceptis regulæ, & hæc illorum naturam participant, cum fiant eorundem materia necessaria, bene inferitur non esse de illorum, substantia, sed inferiora determinantia, & modificantia rationem specificam talium votorum. Ex quo colligitur, quod deficiente hoc, aut illo præcepto regulæ, adhuc non deficere vota essentialia, ut manifestum est discurrendo per singula, & per similitudinem exempli hominis respectu Petri. Unde sicut Petrus pertinet ad naturam specificam homini: tanquam ipsius inferior, cujus naturam participat: ita præcepta regulæ pertinent ad naturam votorum essentialium, quam contrahunt.

Ex hac doctrina deducitur, quod sicut superius est de essentia inferioris, & non é contra: ut homo est de essentia Petri, Petrus verò non est de essentia hominis: Ita similiter dicendum est rationem votorum esse de essentia præceptorum regulæ, ipsam enim participant, & ipsorum fiunt materia necessaria: præcepta autem non sunt de essentia votorum quoad substantiam, hæc enim sine illis stare possunt.

Nostra resolutio, præter solidas rationes, & clara explicatione, qua ostenditur, de novo illustratur auctoritate S. Bonau: nam loquendo de præceptis regulæ ait, *quod transeunt in vota: ac si diceret, fiunt materia voti, seu perficiunt. & complent vota.* Ita refertur à Fr. Martino à S. Joseph citato cap. 27. n. 2.

Ejusdem opinionis est Fr. Joan. xemenes citato loco, ubi quasi iisdem verbis nostram opinionem sustinet: quæ sunt sequentia. *De suerte, que quando andamos viviendo in obediencia, sine proprio, & in castitate, modificamos, y coarctamos las palabras generales, promitto servare regulam fratrum Minorum. Esto es prometto, no absolutamente, y generalmente todas las cosas contenidas en la regla sino en obediencia, pobreza, y castidad y tan perfectas, quales*

les en la regla se contienen, y specifican en los preceitos, que 41
lestoean. De manera, que los votos modifican la regla.
y les preceitos modifican nuestros votos. y estos preceitos
son, los que dize S. Bonau. que son indispensables porq;
sic transeunt in vota, ut in nullo eorum valeat dispensari:
esto es, que tales preceitos no son votos, mas le modifican, y
perficionan determinando, qual seya la probeſſa, obediencia,
y. castidad, que el frayle menor promitte a Dios.

Expressis verbis author iste quoad utramque partem
tenet nostram resolutionem; ait enim primo, præcep-
ta modificare, determinare, & perficere vota, ad quæ
pertinent, & taliter teneri Minoritas ad vota essentia-
lia, qualiter per præcepta hæc obligatio determinatur.
Deinde ex eodem principio colligit cum D. Bonau.
hæc præcepta esse indispensabilia (intelligi debet à
prælati Religionis, & non à Papa) assignans rationem
hujus indispensationis. quia scilicet transeunt in vota.
Ex quo clarè ostenditur amplecti primam partem nos-
træ resolutionis, & ex iisdem verbis colligitur secunda,
ait enim hæc præcepta non esse vota, sed ipsa perficere,
& modificare: quibus verbis usus est Clem. S. declaran-
do nostram regulam.

Idem verbis expressis docet Pater Sanctorum loco ci-
tato §. 2. pro prima opinione: ubi postquam aliqua
congerie ex declarationibus Nicol. 3. & Clem. S. ad
probandum, quod tota regula cadit sub votis, conclu-
dit his verbis. Claret igitur totam regulam sub voto ca-
dere, & omnia, quæ sunt in regula, sub Religione voti pro-
mittuntur: distinguuntur autem ejus partes in vota essentia-
lia, & non essentialia, quæ communiori vocabula votorum
modi, seu præcepta, & consilia appellantur. Lege, quæ se-
quuntur, & nostram opinionem declarant.

Solvuntur argumenta contra traditam resolutionem.

IN secunda parte nostræ resolutionis declaratur totum dubium, quod ex priori excitari potest, & ex illius doctrina sufficienter solvuntur argumenta, quibus nititur Miranda oppositam sententiam sustinere & immodestis censuris ruditatis, & ignorantiae Authores prioris opinionis honorem imminuere : sed non calluit doctrinam nostræ resolutionis, tantorum doctissimorum virorum autoritate munitam, & tot solidissimis rationibus corroboratam. Neque in citato cap. 23. recordatus est de opinione ad ipso tradita .c. 18. sed de ea omnino oblitus sibi ipsi fuit contrarius.

Quamvis autem fundamenta suæ opinionis adversus priorem nudè sumptam magnam vim habere videantur ; contra nostram tamen resolutionem sunt parvi momenti, ut clariùs constabit ex illorum solutione. Quia verò nostra resolutio magis accedit ad illam, ejusque rationes eidem non opponuntur, imo juvant ejus veritatem ; & solum argumenta secundæ opinionis ei adversantur, oportet illis satisfacere, infirmareque magnam verborum audaciam, qua Miranda, & Rodrigues, aliàs viri doctissimi, contra Authores oppositæ sententiæ imprudenter insurgunt.

Ad primum concedo Pontificem in Clement. aliquam distinctionem insinuassee inter vota essentialia, & præcepta, quam libenter admitto in eo sensu, in quo eadem

de m admittitur inter superius, & inferius : ex hac ta-
men non inferitur præcepta non pertinere ad vota, si-
cut inferiora pertinent ad suum superius, tanquam e-
jus individua, ut declaravimus : sicut Petrus, & Paulus
pertinent ad naturam specificam hominis. Quod idem
Pontifex ostendit loquendo de præceptis, dum ait ; *Quæ
sunt pertinentia ad hæc tria*, scilicet ad tria vota. 47.

Ex hoc facilis, est responsio ad confirmationem :
clarum est enim non posse fieri distinctionem inter ani-
mal rationale. Ratio est, quia inter definitiones par-
tes, & definitum, seu inter constitutiva, & consti-
tutum adæquatè sumpta nulla potest intervenire
distinctio, cum sint idem inter se materialiter, & for-
maliter : aut quis mediocris Philosophus affirmavit
constitutiva essentialia adæquatè sumpta distingui à suo
constituto, si hoc essentialiter constituitur ex illis ? Qua
propter nulla admitti debet distinctio inter animal ra-
tionale, & hominem, quia homo metaphysicè compo-
nitur ex animali rationali. *et homi-
nem*

Nego tamen paritatem exempli in nostro casu : qui-
a vota essentialia absolute sumpta non ita se habent re-
spectu præceptorum nostræ regulæ, sicut definitionis
partes respectu definiti, aut constitutiva respectu con-
stituti, ut clarum est ; sed ut superiora respectu inferi-
orum, ad similitudinem hominis respectu Petri, & Pau-
li : quis autem negare potest inter hominem, & Petrum
assignari distinctionem superioris, & inferiori, seu in-
clusi. & includentis. Qua posita, homo est de essentia
Petri, Petrus verò non est essentia hominis, potest enim
homo esse sine Petro, & Petrus non potest esse sine ho-
mine : Ergo licet Pontifex distinctionem faciat inter vo-
ta essentialia, & præcepta, non benè inferitur præcepta
non pertinere ad vota, sicut inferiora pertinent ad su-
um superius ; nam ratio votorum includitur essentiali-
ter in præceptis, illam enim participant, & earundem
sunt materia necessaria, ut ex dictis clariùs constar ;
præcepta

48 præcepta tamen non sunt de ratione intrinseca votorum horum enim essentia in suo esse manet illis non manentibus,

Ad secundum respondeo præcepta nostræ regulæ non esse absolutè dicenda vota essentialia, sed transeuntia in vota, ut ait S. Bonau. aut pertinentia ad vota, ut declarat Clementina: aut conducentia ad vota, ut ait Moronus; aut modi votorum, ut ait Sanctorum; aut inferiora, seu complementa votorum, ut diximus in nostra resolutione. vota enim essentialia non constituuntur essentialiter ex præceptis, licet iisdem perficiantur, & modificentur. Unde neganda est absolutè hæc propositio. *Præcepta regulæ sunt vota essentialia*: admitenda autem ista. *Præcepta regulæ pertinent, & conducent ad vota essentialia, ipsaque perficiunt.*

Ad priorem probationem secundæ partis minoris ejusdem argumenti respondeo vota solemniter sumpta esse solum tria, scilicet obedientiæ, paupertatis, & castitatis: reliqua verè quæ sunt ipsorum materiâ, qualia sunt præcepta nostræ regulæ appellari posse vota solemniter completivè, id est complementa illorum; seu ad illa conducentia juxta explicatum sensum..

Ad secundam probationem ejusdem secundæ partis minoris; absolutè respondeo cum communi opinione posse summum Pontificem dispensare in voto solemniter. Ita Sanch. de Matrim. l. 8. disp. 4. n. 7. Bonac. tomo. 2. in 2. præceptum decalogi. disp. 4. q. 2. punc. 7. §. 4. n. 22. Diana. 8. p. tract. 3. de dispensat. resul. 100 Fagund. in 2. præceptum decalogi. l. 2, cap. 3. s. n. 13. Portel tom. 1. ad dubia regul. verbo voti solemnitas n. 23. & alii quamplurimi ab istis citati. Imo de facto dispensare in voto paupertatis cum religiosi ad Episcopatum promoti affirmant Sotus de justitia l. 10. q. 1. a. 7. Petrus

trus Wadingus tract. de contrahibus disp. 2. dnb. 49
2. §. 2. n. 6. & Diana citatus : & videtur ita declarari in cap. statutum 18. q. 1. ubi ita dicitur. *Statutum est, ut monachus, quem electio canonica à jugo regule, & professionis monachalis absolvit, & sacra ordinatio de monacho Episcopum fecit, velut legitimus heres paternam sibi hereditatem postea vendicandi potestatem habeat.* Ex quo à majori ad minus deducitur ; quod si Pontifex dispensare potest in voto solemni, quod est majus, imo in in multis casibus dispensavit, & de factis dispensat in promotione religiosi ad Episcopatum juxta relatum opinionem ; majori ratione dispensare potest in præceptis nostræ regulæ, cum sit minus, & ad essentiam votorum non pertineant, sed solum ad illorum complementum

Denique ad tertiam ejusdem minoris probationem jam patet responsio : quia hæc præcepta, in sensu explicato ad vota pertinentia, promissa fuerunt in actu professionis inclusive in iisdem votis, ad quæ, ut materia illorum, spectabant : quare de illis non est emissum quartum votum. Licet autem in professione trium votorum essentialium non fiat specialis, individualis, & distincta mentio talium præceptorum, sufficit mentio formalis specifica, & universalis (formaliter enim, licet confuse, particularia in universalibus continentur :) quia necessarium non est in professione individualis declaratio, & repetitio omnium, & singulorum præceptorum nostræ regulæ ; sed sufficit proponentem habere eorundem scientiam, obligarique ad ea observanda tanquam materiam necessariam votorum, cujus rationem contrahunt, dicendo. *Ego N. voveo, & promitto servare regulam fratrum Minorum, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate*, id est promitto servare hæc tria modificata, & determinata per præcepta talis regulæ.

Parag.

Qualis sit legitima consuetudo præscripta?

R Esoluta jam quaestione de præceptis nostræ regulæ, in qua ostendimus ad vota essentialia pertinere; restat modò inquirere, an possint præscribere per contrariam consuetudinem legitimè introductam? Ut autem in re tam gravi clariùs procedamus, operæ præmium erit de consuetudine legitimè præscripta prius pertractare: qua doctrina manifesta ad resolutionem principalis quaestionis devenire possimus.

Omnes fatentur leges per contrariam consuetudinem legitimè introductam, & præscriptam abrogari: nam cum talis consuetudo vim legis obtineat, & lex ultima priorem ei oppositam abroget: ita similiter hæc consuetudo antecedentem legem oppositam abrogare potest. Est communis doctrina apud Doctores, exprimiturque in cap. finali de consuetudine.

Et Priusquam attingamus doctrinam hujus tituli ad-
verto primò consuetudinem sumi ut quid facti, aut ut quid juris. In priori sensu nihil aliud est, quàm frequentia actuum continuatorum, qui repetuntur, & exercentur à majori parte communitatis, à qua introducitur ad aliquod jus constituendum. In posteriori autem definitur jus non scriptum, quod ex longo, & continuo usu nascitur. Vulgariter recipi ut hæc definitio à juristis in rubrica de consuetudine & in lege de legibus ff. de legibus,

Adverto secundo hanc consuetudinem vel appellari præscriptam, vel legalem. Prima est, quæ requiritur ad præscriptionem. Secunda autem, quæ legem inducit totaliter observandam. tex. in l. omnes populi ff. de iust. & jure. Inter primam, & secundam consuetudinem hæc datur differentia: nam prima unius consensu perficitur: & de illa intelligi debet c. 1. de præscriptione in 6. ubi Episcopus obligatus subditos cohibere de consensu capituli, ab hac obligatione se eximit c. non de consuet. in 6. ad consuetudinem autem legalem requiritur consensus majoris partis populi. De hac solum loquimur, quia præsentī inservit difficultati. Alio modo dividitur in consuetudinem contra legem, præter legem, & secundum legem. Prima consistit in actibus frequentatis contra legem hanc abrogantibus. Secunda in illis, qui nulla lege vetantur. Tertia est illa, quæ legem declarat, & interpretatur.

Ad stabiliendum autem istam consuetudinem multæ requirantur conditiones; quæ numero quaternario possunt comprehendi. Prima est, quod sit rationalibilis: secunda, quod præscribat tempore certo. Tertia, quod frequenti usu & intentione introducendi consuetudinem fiat. Quarta denique, quod Princeps consentiat, circa has quatuor conditiones variæ excitantur difficultates, quas brevi calamo, & clara methodo resolvemus.

Prima igitur conditio est, quod sit consuetudo rationalibilis. Ratio hujus conditionis est evidens: quia consuetudo est lex: lex autem rationalibilis esse debet, tex. in l. quod non ratione ff. de legi. & in cap. finali de consuetudine, & ibi Glossa verbo rationalibilis. Tota difficultas est in assignando, qualis sit rationalibilis consuetudo. In qua tot sunt capita, quot sententiæ.

Quidam dicunt illam appellari rationabilem consuetudinem, quæ à jure non reprobatur: irrationabilem verò, quæ a jure reprobatur, Alii considerantes finem legis

legis canonicæ esse beatitudinem, civilis autem bonum commune reipublicæ, affirmant consuetudinem esse rationabilem, quando, respectivè, ad hunc duplicem finem ordinatur: ex defectu verò talis referebilitatis irrationabilem dici. Alii dicunt rationabilem consuetudinem dici illam, quæ peccatum non inducit. Alii distinguendo de consuetudine præter legem, dicunt priorem, cum nemini injuriam afferat, rationabilem esse, si bono communi conveniens est: si verò sit contra legem relinquendum esse judicio prudentis viri, ut determinet, quando rationabilis, aut irrationabilis sit. Alii affirmant rationabilem esse, quando non opponitur juri naturali, aut divino; irrationabilem verò, quando eis opponitur, licet bono communi aliàs conveniat. Alii appellant rationabilem consuetudinem, quando illam introducentes, & observantes putant esse bonam, & suis moribus congruentem; & hoc sufficere, ut legitime introducatur, licet aliàs aliqua malitia deturpetur.

Alii denique opinantur rationabilem consuetudinem esse illam, quando de re ab illa introducta condici poterat lex. Quæ opinio ex omnibus relatis, quas ex variis Authoribus collegi, Communior est, & in praxi sequenda. Eam tenet Sanch. de matrim. l. 7. disp. 4. n. 14. Montes, in 1. 2. disp. 23. q. 13. Diana. 6. p. tract. 5. de consuet. resul. 1. Bonac. tomo. 2, tract. de leg. disp. 1. q. 1. punc. ult. n. 7. Moronus citatus resp. 3. n. 21.

Obiicies, vel lex contra quam præscribitur per oppositam consuetudinem, est justa, vel non, si primum: Ergo justa esse non potest contraria consuetudo, quæ ut præscripta habet vim legis: eadem enim res esset justa, & injusta. Justa, quatenus conformatur consuetudini: injusta quatenus legi oppositæ disconvenit. Si vero hæc injusta est, lex non est, & ipso facto cessat abf-

absque opposita consuetudine ipsam abrogante. 53

Respondetur consuetudinem vel considerari antequam accedat ad legitimum tempus præscriptioni affixum : aut ipso jam completo, Et similiter debet concipi lex talem consuetudinem antecedens, respectivé ad hunc duplicem statum. Si lex sumatur, quandiu permanet, & opposita consuetudo non pervenit ad legitimum tempus præscriptioni affixum, justa, & rationabilis est, & ut talis obligat, ut patet; & in eodem tempore consuetudo opposita est irrationabilis, quia non dum pervenit ad tempus legitimum præscriptioni affixum : Ex quo fit peccare omnes tali consuetudine eodem tempore utentes. Hoc autem absoluto, & completo, & contra antecedentem legem jam legitimè præscriptam, tunc lex incipit esse injusta, & irrationabilis, cum jam per legitimam consuetudinem sit abrogata, quæ tunc habet vim legis contra illam. Ita Suar, de leg. l. 7. c. 18. n. 24. & est communis doctrina.

Instabis, non datur præscriptio cum mala fide : ergo si introducetes consuetudinem contra legem antecedentem peccant ante legitimum tempus præscriptioni affixum, nunquam talis consuetudo reputari potest legitima. Respondeo præscriptionem bonorum distingui à consuetudine in eo, quod illa, cum acquirat possessori jus ad aliquam rem possidendam, non admittit malam fidem, ut est commune apud Authores loquentes de possessore malæ fidei : consuetudo autem ad summum supponit malam fidem, non tamen includit jus ad bona aliqua possidenda : & licet sit contra legem antecedentem, idem jus determinat consuetudinis præscriptionem legitimo tempore completo : in qua præscriptione, cum interveniat jus, & legislatoris consensus, non requiritur mala fides.

Secunda conditio est, quod consuetudo præscribat tempore certo. Per tex. in cap. finalis de consuetud;

54 Glossa ibidem verbo *legetimé*, tex. in l. diuturna ff. de leg. Quia quando fit mentio de consuetudine, semper intelligitur de præscripta, per tex. in cap. Cumana de elect. & l. de quibus §. 1. ff. de leg. Alex. conf. 136 n. 10. volum. 1. In hoc conveniunt omnes sine controversia.

Solum dubitatur de tempore ad præscribendam consuetudinem necessario? Certum est non dari textum juris canonici, aut civilis ipsum determinantem; ut patet ex toto titulo de consuetudine. Nec jure naturæ determinari potest. Ex quo Doctores divisi sunt in varias sententias.

Prima affirmat sufficere tempus arbitrium. Ita Menoch. de arbitr. l. 2. cent. 1. Corasius in l. de quibus n. 8. ff. de legibus, Sor. de just. & jure. l. 1. q. 7. a. 2. Valsq. in. 1. 2. disp. 177. c. s. Lessius de just. l. 2. c. 6. dub. 14. Basil. de Leone de matrim. l. 6. c. s. n. 9. Gran. in. 1. 2. contro. 7. tract. 3. parte 2. disp. 16. sect. 1, sequens Sotum & Medinam. Non improbabilem judicat hanc opinionem Pelliz. in manuali Regul. tract. 4. c. 2. sect. s. n. 383.

Secunda requirit tempus immemorabile, de quo nemo recordatur. Ita Conanus lib. comentariorum n. 6. Hotomanus in §. ex non scripto intit. de jure naturæ.

Tertia affirmat sufficere decem annos. Ita Gordonus in in summa tomio. 1. l. 2. q. 14. & i. s. Megalius in promptuario verbo consuetudo n. s. & 8. Donellus. Bonac. Mascardus, Emanuel Saa citati à Castro Palao, quos ipse sequitur tom. 1. tract. 3. disp. 3. punc. 2. §. 2. n. 6. Noster Moronus citatus. n. 30. qui omnes loquuntur æqualiter de consuetudine contra legem civilem, & canonicam.

Quarta tenet ad præscriptionem legis civilis per contrariam consuetudinem requiri decem annos; ad præscripti-

scriptionem autem legis canonicæ requiri quadragin- 56
ta. Ita Suar, de leg. l. 7. c. 18. n. 12. Tanerius tom.
2. disp. s. q. 7. dub. 1. n. 8. Sanctorum citato
loco probatione 3. & in commentariis in statuta l. 2.
stat. 14. & cap. 12. stat. 13. Eandem probabilem
judicat Pelliz, loco citato. Corduba, Baldellus, An-
gelus, & alii quam plurimi, quos citat, & sequitur Di-
an. p. 6, tra& s. de consuet. resolut. 2. Bellas. in promp-
tuario Regul. verbo consuetudo n. 2. ait sufficere de-
cem annos ad introducendam consuetudinem legi non
oppositam : si autem opponatur legi, requiri quadra-
ginta, non distinguendo de consuetudine contra legem
civilem, aut canonicam.

Quinta denique opinio pugnat requiri centum annos ad præscriptionem legis canonicæ. Ita Sanctorum loco citato tertia ratione: & in c. momontariis in statuta c. 2. stat. 14. pag. 122. & cap. 12. stat. 13. p. 933. citans Suar. & Sayrum. Probat suam opinionem: quia ad præscriptionem bonorum Religionis requiruntur centum anni, ut est commune apud omnes: Ergo idem tempus requiritur ad præscriptionem legum, & præceptorum ejusdem. Probatur consequentia, quia non deterioris, imo superioris conditionis est Religio, quam bona ipsius, ut patet: Ergo si ad præscriptionem bonorum ejus requiruntur centum anni, idem tempus requiritur ad præscriptionem suorum præceptorum, & legum.

Ex relatis opinionibus tertia, & quarta communio-
res sunt, quia magis conformantur juri communi deter-
minando tale tempus ad præscriptionem consuetudinis
legi antecedenti opposita. Ratio est, quia consuetudo
præscribere debet: Ergo in aliquo tempore determi-
nato Qui requirunt decem annos loquendo de qua-
cunque lege, sive contra, sive præter illam, fundantur
in eo, quod ad talem præscriptionem jus solum requi-

56 rit longum tempus, C. quæ sit longa consuetudo in rubro, aut in nigro: & arg. l. 2. c. de servit. longum autem tempus dicitur decennium l. ultima C. de præscriptione long. temp. parag. i instit. de usu cap. præcipué in favorabilibus, quæ nemini nocent.

Quarta tamen opinio rationabilior mihi videtur, assignat enim ad præscriptionem legis canonicæ diuturnius tempus, scilicet quadraginta annorum, quàm ad præscriptionem legis civilis, ad quam solum decem requirit. Prima pars patet ex dictis. Secundam ostendit Diana affirmans determinatum esse à sacra Rota statuentem non valere præscriptionem contra legem canonicam, nisi elapsis quadraginta annis.

Argues pro secunda opinione. Ad stabilendam consuetudinem necessarium est tempus inveteratum, ex l. de quibus: res autem inveterata est illa, de cujus principio nulla datur memoria, l. ult. c. quæ sit longa consuetudo: aut quæ memoriam hominum excedit. l. hoc jure Parag. dictus aquæ ff. de aqua quotidiana. Aliquando requiritur longum tempus, ut c. ult. de consuet. hoc autem includit centum annos. l. ult. de sacros. Eccles. Ergo non sufficiunt decem anni contra legem civilem, neque quadraginta contra canonicam.

Respondet noster Moronus citatos textus solum loqui de præscriptione requisita ad legalem consuetudinem: cum autem præscriptio, de qua loquimur, non sit in præjudicium alterius; nec contra Ecclesiam, imo de consensu illius. c. ult. de consuet. sufficit tempus determinatum in quarta opinione.

Obiies adhuc contra nostram opinionem. Consuetudo abrogans legem Ecclesiasticam non est contra Ecclesiam: sed pro ipsa, procedit enim ex ipsius consensu, ut constat & c. citato ult. de consuet. sed præscriptiones, quæ sunt in favorem Ecclesiæ, & non contra illam, non indigent quadraginta annis, sed sufficiunt decem

ut tradit sacra Rota in novissimis p. 2. decis. 379. 57
apud Farinac. Ergo &c.

Hoc argumento impugnatur Castro Palaus nostram opinionem, & suam probat n. 9. Vulgariter confunduntur opiniones, quæ fundantur in oppositis decisionibus sacre Rotæ, ut cernitur in hac materia inter castro Palaum, & Dianam. Non est reprobanda opinio prioris Authoris: imo eandem reputat Diana probabilem: sed cum in hac materia necessaria sit temporis determinatio, quæ ex jure non colligitur, loquitur enim solum de indeterminato, longo, & diuturno, quod ad decem annos determinavimus contra legem civilem, & ad quadraginta contra canonicam juxta decisionem Rotæ citatam à Diana, licet, neque ista, neque opposita sit authentica, neque sequenda, ut regula infallibilis, cum non solum in hac materia, sed etiam in aliis videamus oppositas decisiones sacre Rotæ, potius quartæ opinioni inclinor: nam ad legem Ecclesiasticam abrogandam per consuetudinem contrariam, videtur requiri diuturnius tempus, quàm ad abrogandam civilem. Neque enim rationabile est, quod lex Ecclesiastica æquali tempore præscribat, atque civilis, cum hæc ad finem supernaturalem, illa autem ad naturalem dirigatur.

Hæc opinio tenenda est, sive loquamur inter absentes, sive inter præsentem, juxta citatum Dian. resol. 31. & Moronum n. 31. Hoc autem tempus incipit producto primo actu facto ad consuetudinem introducendam, ut communiter docent omnes Auctores.

Item tempus hoc debet esse continuum, & non interruptum: nam jus solum, loquitur de continuo. Tunc autem judicari debet ejus interruptio, quando à majiori parte populi fiunt actus contrarii illis quibus juxta ejus intentionem introducebatur consuetudo: & juxta Abbatem in c. ult. de consuet. sufficit istius

58 qualitatis unus actus ad illam continuationem interrumpendam Item interruptitur, quando princeps puni tentantes consuetudinem legi oppositam introducere ; quia deficit Principis consensus, sine quo talis consuetudo stabiliri non potest, ut videbimus in quarta conditione. Hæc sunt communia apud omnes.

§ Sextus.

Assignantur ultimæ conditiones ad legitimam consuetudinem introducendam necessariae.

PRæter duas assignatas condiciones ad legitimam consuetudinem stabiliendam, aliæ duæ supersunt assignandæ. Tertia igitur conditio est actuum frequentia : quæ ex ipso nomine *consuetudo* deducitur. Varia autem dubia ex hac conditione insurgunt, quæ suo ordine resolventur.

Dubitatur primò de numero, & qualitate istorum actuum ? In hac re quatuor invenio certa apud omnes. Primum est in rebus criminalibus duos actus sufficere ad consuetudinem introducendam. 2 s. q. ult. can. fin. in civilibus autem quatuor requiri. Extra de eaus, possess. c. cum Eccles. Secundum, etiam in civilibus sufficere duos actus judiciales, & notorios ; isti
en im

enim faciant consuetudinem, ut notat Jason l. de qui- 59
bus ff. de leg. n. s. 1.

Tertium, sufficere unum actum, si ejus effectus sit di-
uturnus, & permanens. Ut si clerico collatum fuerit
Ecclesiasticum beneficium per viginti annos, sufficit u-
nus actus ad consuetudinem introducendam ex c. cum
de beneficio. de præbend. in sexto. Aut si aliquis æ-
dificaret pontem in aliqua publica platea, quæ diu ibi
permaneret; si postea destrueretur, posset iterum ædi-
ficari: quia in similibus casibus ex permanente, & diu-
turno effectu unus actus sufficit ad consuetudinem in-
troducendam; permanentia enim, & diuturnitas plus
valet, quàm in aliis materiis trium, vel quatuor actuum
frequentia. Quartum denique, sufficient ad eandem
consuetudinem duo, vel tres actus Principe consentien-
te: nam cum Principis consensus tribuat magnam vim
consuetudini, si ipse viderit duos, vel tres actus contra
suam legem, & consentiat, proculdubio introducta cen-
setur consuetudo. Hæc quatuor invenio apud Autho-
res sine controversia.

• Dubitatur tamen, si præter relatos casus sufficiant
duo, vel tres actus extra judiciales ad consuetudinem
introducendam? Negat nolter Moronus n. 38. Primò,
quia duo, vel tres actus extrajudiciales non videntur be-
né correspondere longo tempore decem annorum re-
spectu legis civilis, & quadraginta respectu canonica,
ut dicantur frequentes. Secundò, quia ut res dicatur
fieri per consuetudinem, requiritur, ut sit frequens:
frequens autem non est, quod bis, aut ter exercetur,
ex l. item apud Labeonem parag. aliud est ff. de i. ur.
jur. Ergo &c.

Sequitur ergo Moronus n. 40. Diana. resol. 7.
cum Basil. Ponci. Bonac. citat. disp. 1. q. 1. punc.
ult. parag. 3. n. 32. & aliis non posse in hac mate-
ria certam regulam assignari, sed relinquendum esse ar-

60 bitrio prudentis viri, ut judicet de frequentia actuum ad introducendam consuetudinem. Eandem opinionem non improbabilem judicat Pelliz. tom. 1. tract. 4. c. 2. sect. 5. subsect. n. 384. cum Menoch. lib. 2. de arbitr. conclus. 1. Ratio est, quia tales actus necessariisunt ad stabiliendum, & exprimendum firmum populi consensum: prudentia autem viri maturi consilii judicare potest, qua actuum frequentia exprimitur, & firmatur populi consensus: Ergo &c:

Ego verò huic doctrinæ addo, vel materiam actuum esse ordinariam, vel non. Si ordinaria sit, multi requiruntur actus ad exprimendum firmum consensum populi, quia cum sæpè sæpiùs occurrat, evenire potest, ut hodie, & crastina die exerceantur & altera die omitantur: unde solus vir prudens occurrente multoties eadem materia, advertere potest, si populus procedit continuando, & exprimendo firmum consensum; aut i consuetudinem initiatam mutat retractando priores actus, & redeundo ad antecedentis legis observantiam, contra quam incepit per novam consuetudinem oppositam operari. Si verò materia vulgariter non occurrat, sufficient actus in minori numero, ut judicetur consuetudinem jam esse introductam: nam cum raro occurrat, populus durante tempore medio inter unum, & alium actum, habet ampl orem locum ad sumendam resolutionem continuandi, vel interrompendi tales actus, si de novo occurrat occasio illos exercendi, ut suum exprimat consensum: ex quo prudentialiter judicari potest firmitatem talium actuum esse stabilitam.

Ad meliorem tamen intelligentiam hujus doctrinæ adverto numerum arbitrarium dictorum actuum, judicio viri prudentis necessariorū ad consuetudinem introducendam, deberi solūm intelli gi in foro conscientiæ: nam in foro externo standum est sententiæ judicis, ut cum Basil. Leone de Matrim. l. 6. c. 6. n. 1. fine, & aliis tenet citatus

ius Moronus n. 40. Hæc doctrina solum loquitur de ac- 61
tibus, quantum ad numerum necessariis ad introducen-
dam consuetudinem.

Circa illorum qualitatem varia excitantur dubia.
Primum est, an requiratur aliquis actus judicialis, qui
sit de numero aliorum, quibus consuetudo introducitur?
Respondetur negativè cum Morono n. 39. Bonac.
n. 21. Diana resol. 8. Lorca. Vasques Poncio, & aliis
ab eodem citatis. Probatur primò quia consuetudo
introducitur à populo de consensu Principis, & populi
illam introducentis; sed talis consensus non minùs de-
claratur per actus extrajudiciales, quàm per judiciales:
ergo istis deficientibus, sufficiunt illi. Secundo, quia
authoritas rei judicatæ non inducit consuetudinem,
imo illam probat, & declarat: unde in l. 38. de leg.
consuetudo separatur ab authoritate rerum judicata-
rum per verbum *aut*, quod disjunctivum est: Ergo.
Tertio, quia plus videtur præponderare usus continuus
longo tempore absque dubiis firmatus, quam unus ac-
tus judicialis: Ergo absque isto sufficit assignatus nu-
merus aliorum.

Secundum dubium est, an sufficiant actus facti ex er-
rore, aut ignorantia, an verò debeant esse voluntarii?
Respondetur requiri in eis rationem voluntarii. Ita
Moronus n. 44 Diana. resol. 12. Bassæus tom 1.
flor. Theolog. præct. verbo consuetudo n. 4. Pelli-
zarius n. 381. cum aliis ab ipso citatis. Ratio est, quia
consuetudo habet vim legis, & ut talis obligat: non po-
test autem habere vim legis obligantis nisi per actus hu-
manos, & voluntarios introducatur, lex enim libera,
& voluntaria esse debet: Ergo &c.

Ex quo deducunt Authores, cum ignorantia, error,
& metus voluntario opponantur, actus ex iisdem pro-
cedentes non esse ita humanos, ut sufficiant ad con-
dendam legem, & consuetudinem legitimè præscriptam.

Tertium

62) Tertium dubium est, à quibus debeant procedere tales actus? Respondetur debere procedere ab iisdem, qui tenentur ad observantiam legis antecedentis oppositæ: Est communis resolutio apud Bonac. n. 13. & omnes Authores, qui potius eam supponunt, quam probant. Probatur, quia proprietas est consuetudinis per actus contrarios abrogare legem ab omnibus receptam: sed tales actus non dicuntur contrarii legi, nisi producantur ab illis, qui ad eam observandam tenentur, ergo &c.

Quartum dubium est, an sit necessarium, quod tales actus fiant à majori parte populi? Respondetur affirmativè. Ita Moronus n. s s. Bonac. n. 22, Diana resol. 14. Pelliz. n. 381. Bassæus citato loco, Sanctorum citato loco probatione quarta, & alii. Ratio est, quia major pars populi potest legem condere, non autem minor: Ergo idem dicendum est de consuetudine, l. de quibus ff. de legibus.

Ex hac resolutione deducitur ab omnibus Authoribus tales actus debere esse externos, & publicos & non sufficere occultos. Ratio est, quia ad consuetudinem introducendam requiritur consensus majoris partis populi videntis talium actuum frequentiam: sed nemo dicitur videre actum occultum, eique consensum præbere, nec occultus actus est notus majori populi multitudini, ut consentiat: Ergo &c. Deducitur etiam consuetudinem non indigere promulgatione, ex eo enim, quod sit publica, & notoria populo iisdem publicè consentienti, se ipsa absque nova promulgatione promulgatur.

Quintum dubium est, utrum necessarium sit, quod tales actus fiant animo, & intentione introducendi consuetudinem, & eximendi à lege opposita? Respondetur affirmativè cum Morono n. 44. Bonac. n. 17, & Diana resol. 17. Bassæo n. 7. Ratio est quia consuetudo habet vim legis: lex autem vigorem non habet
defi-

deficiente intentione legislatoris obligandi per ipsam : 63
ergo idem dicendum est de consuetudine.

Multò meliùs intelligi debet hæc doctrina de consuetudine introducta non solum ad legem antecedentem abrogandam, sed etiam de illa, quæ novam obligationem in conscientia inducit: e. g. votum, jejunium, & similia : quia nunquam præsumitur posse aliquem sibi imponere onus absque intentione se onerandi, & obligandi ad illud sustinendum. Ex quo deducitur, quod si longo tempore frequentarentur à populo plures actus in obsequium, & beneficium alicujus, aut devotionis, pietatis, & similium, solo liberalitatis, urbanitatis, & cultus intentione, & absque animo se obligandi, nunquam posse tales actus consuetudinem introducere. Advertendum tamen est multoties hos actus incipere sub relativis titulis, decursu autem temporis continuari animo obligandi, & introducendi consuetudinem, aut legem. Qua propter solum obligabunt completo præscriptionis tempore.

Ut autem hæc doctrina meliùs intelligatur, quæritur primò, quandò cognoscatur consuetudinem introduci animo abrogandi legem oppositam, & introducendi novam obligationem? Aliquæ regulæ determinantur ab Authoribus, ut habeamus notitiam hujus novæ obligationis à consuetudine ratione intentionis provenientis. Prima est si consuetudo sit de re gravi, & communiter à populo observata; hic enim non solet ita uniformiter tot actibus in aliquo consentire, nisi quando se judicat obligatum. Secunda, si viri timorati non bene sentiunt de transgressoribus talis consuetudinis, & populus de ilis scandalizatur. Tertia, si prælati & superiores puniunt transgressores talis consuetudinis. Quarta, si ejus materia, & obligatio est valde conveniens Reipublicæ. Ex assignatis regulis deducuntur graviora inditia talis consuetudinis obligationem indicantia.

Ego

64 Ego autem addo ex singulis assignatis singillatim sumptis non bené deduci intentionem obligationis consuetudinis. Nam quantum ad primam regulam videmus populi concursum aliquibus anni diebus celebrare aliquas actiones Religionis, ut processiones, missas solemnes, festivitates publicas, & similia: & tamen nemo iudicat ad illarum consuetudinem in conscientia obligari: imo omnes putant illarum frequentiam solum exprimere piam fidelium devotionem, ut clarum est in tota Hispania, & præcipué in Lusitania. Deinde attendendo ad quartam regulam multoties etiam iudicamus tales actiones communi bono spirituali convenire: ipse autem non censetur obligatus ad illas exercendas, cum iudicet solum à pietate, & devotione liberé provenire. Majorem vim habent tertia, & quarta regula ad obligationem consuetudinis judicandam: quia nec viri timorati bené sentiunt de transgressoribus, nec superiores ipsos puniunt, nisi præcedente aliqua obligatione per consuetudinem legitimam introducta: unde ad istam cognoscendam potius approbo secundam, & tertiam regulam, quam primam, & quartam.

Quæritur secundo, an perseverante dubio de consuetudine introducta animo, & intentione obligandi, censeatur obligare? Respondetur negativé cum Diana resol. 12 Morono n. 47 Bonac. n. 21. Ratio ex multis principiis manifesta est. Primó, quia lex non obligat nisi sufficienter proponatur; sub dubio autem non sufficienter proponitur: Ergo ut sic non obligat: consuetudo autem habet vim legis: ergo idem dicendum est de illa. Secundo, quia in dubiis melior est conditio possidentis, ut est commune proloquium, sed homo est in possessione suæ libertatis: ergo ipsam possidere potest, si dubitatur de inventione obligationis consuetudinis. Hæc doctrina communis est in materia de conscientia dubia, quæ deponi potest utendo aliquo principio

cipio morali, sicut deponitur in hoc, & in aliis casibus.

65

Quarta denique conditio, ut relati actus consuetudinem introducant, est expressus, vel saltem tacitus Principis consensus. Ad meliorem hujus doctrinæ intelligentiam adverto consensum dividi in expressum, tacitum, & juridicum, seu legalem. Primus est, quando Princeps expressè per verbum, scriptum, aut per aliam extrinsecam actionem consentit, & approbat consuetudinem. Secundus dicitur, quando Princeps sciens de tali consuetudine inchoata ei non contradicit, nec punit legis antecedentis transgressores, cum posset. Tertius est ille, qui conceditur à lege; nam si Princeps sciat consuetudinem esse talibus conditionibus affectam, tunc à jure approbatur, & dicitur legalis, & juridica, quia ipso jure habet vim legis.

Respondent ergo Bonac. citatus n. 35. Malderus in 1. 2. q. 97. a. 3. n. 3. Sanch. de matrim. 1, 7. disp. 4. n. 11. Sal. de legibus disp. 19. sect. 3. Villalob. in summa tom. 1. tract. 2. diff. 38. Basfæus n. 12. & alii, ad quamcunque consuetudinem Ecclesiasticam, vel sacularem sufficere consensum tacitum Principis, & consequenter legalem: Probant primò suam resolutionem, quia Princeps per suum jus cap. fin. de consuetud. decrevit, quod consuetudo rationalis, & præscripta habeat vim abrogandi legem antiquam, & introducendi legem novam, sed consuetudo potest esse rationalis, & præscripta, absque scientia & consensu expresso Principis: ergo sufficit consensus tacitus. Secundò, quia ad talem consuetudinem introducendam non requiritur à jure expressus consensus: ergo absque illo introduci potest. Tertio, quia consensus tacitus Principis non est minoris efficacix, quàm expressus, cum sit ejusdem naturæ cum isto: ergo sufficit. Denique quia ex legali consensu benè deducitur
tacitus

66 tacitus consensus Principis: nam cum iste sciat suas leges, & videat frequentiam actuum talem consuetudinem inchoantium, illorumque continuationem usque ad tempus præscriptioni taxatum, impossibile videtur eos ignorare, & præsupposita illorum scientia ipso non resistente, neque puniente transgressores suæ legis, tacite consentire videtur.

Alii absolutè affirmant requiri expressum Principis consensum. Ita Basil. Poncius de matrim. l. s. c. 6. n: s. Vasques in 1. 2, disp. 177. c. 2, & 3. Lorca ibidem tom. 2. disp. 29. de leg. n. 2. Probant suam sententiam, quia in c. finali de consuet. solam assignatur quædam regula generalis, quæ explicat vim consuetudinis à Principe approbatæ: Princeps autem non omnes consuetudines approbat, sed quasdam approbat. quasdam verò permittit: ergo ex illa regula generali non potest deduci talis approbatio deficiente expresso Principis consensu, tacitus enim indicat solam permissionem. Deinde consuetudo est quædam lex specialis, sed lex specialis requirit specialem Principis consensum, sicut requirunt aliæ leges: ergo &c.

Alii denique saltem ad consuetudinem abrogantem legem canonicam requirunt specialem Papæ consensum. Ita Montes. in 1. 2. disp. 23, q. 23. n. 128. Dian. resol. 13. cum multis aliis ab eo citatis. Probant suam opinionem variis decisionibus sacræ Rotæ anno domini 1551. 1610. 1621. & aliis. Rationem autem diversitatis, ut præscribat consuetudo contra legem civilem cum solo tacito consensu Principis sæcularis, & requiratur expressus consensus Papæ, ut præscribat contra canonicam assignant: quia summus Pontifex non accipit potestatem à populo, sed immediatè à Deo: quapropter populus caret potestate ad introducendam consuetudinem legi canonicæ oppositam, eandemque abrogantem, nisi interveniente Papæ autoritate, & consensu:

sensu : at verò in lege civili aliter res se habet : nam Rex à populo eligitur, cujus lex ad publicam populi utilitatem ordinatur : unde si iste velit aliquam novam consuetudinem introducere, eadem potestate, qua Rex ab illo accipit temporalem jurisdictionem, vigeat talis consuetudo : jus autem canonicum, quod ordinat hominem ad Deum, & à potestate spirituali, & ecclesiastica dimanat, nullo modo laicis subjicitur : ergo sine expresso Papæ consensu non potest talis consuetudo præscribere.

Hæc ultima opinio potius mihi placet, quam priores : tum propter rationes, quibus probatur, tum propter decisiones sacræ Rotæ, quibus stabilitur. Præcipue autem tenenda est de consuetudine abrogante legem canonicam antecedentem : nam ut introducatur consuetudo absque abrogatione alicujus legis canonicæ, & habeat vim legis nulli antiquæ oppositæ, videtur sufficere tacitus Papæ consensus : quod in praxi videtur probari : experientia enim constat introductas esse aliquas novas consuetudines jejunii, & similium, quæ habent vim legis ecclesiasticæ, & vigent in locis à curia Romana distantibus absque expresso Papæ consensu : ergo sufficit tacitus, & legalis.

Ex tradita doctrina deducitur consuetudinem legitimè præscriptam, præsuppositis conditionibus ad præscriptionem necessariis, abrogare legem antecedentem ei oppositam, habet enim vim legis : sed una lex abrogat aliam oppositam antiquam : ergo idem dicendum est de consuetudine.

§. Septimi:

An nova lex possit abrogare consuetudinem præscriptam antiquam?

Respondeo affirmativè cum Morono n. 104. Bonac, prop. 2. n. 38. Diana resol. 25. Pelliz, q. 7. n. 386. & est communis resolutio, expressa in cap. 1. de constit. & in c. cum de consult. Probatur primò, quia tota vis, & efficacia consuetudinis pendet ab expressa, aut saltem tacita Principis voluntate: ergo si iste per legem contrariam de novo resistit antiquæ consuetudini introductæ, jam ista omninò perdit suam efficaciam. Secundò, Princeps una lege potest aliam latam abrogare: ergo similiter consuetudinem introductam. Tertiò, quia non videtur rationabile affirmare Principis auctoritatem, & jurisdictionem coarctari, aut deleri per consuetudinem ab inferioribus introductam, ita quod non possit eandem per novam legem abrogare: Ergo &c.

Ad hanc veritatem melius exponendam aliqua advertunt Doctores. Primum est consuetudinem solam censeri abrogatam per legem novam, quando cum illa incompatibilis est. Ratione ostenditur, quia Princeps non condit aliquam legem nisi ad bonum commune subditorum, quibus se vult conformare: quando autem consuetudo cum lege compatibilis est, censetur

Prin.

Principem ei non opponi, aut resistere, cum non sit 69
contra ejus voluntatem.

Advertitur secundò deberi Principem notum fieri de consuetudine antiqua novæ legi opposita, & illam abrogante. Ratio est, quia Princeps debet habere voluntatem abrogandi antiquam consuetudinem, sed nemo vult abrogare consuetudinem ignoratam, nihil enim volitum, quin præcognitum, cum voluntas sit potentia cæca, quæ in incognitum non fertur: Ergo &c.

Advertitur tertio legem universalem abrogare consuetudinem æquæ universalem oppositam, licet de illa in nova lege non fiat expressa mentio, neque circa eandem apponatur in tali lege clausula derogatoria. Est expressum in c. 1. de constit, in 6. & traditur à Panorm. c. final. de consuetud. n. 24. Morono. n. 106. Diana resol. 25. & communiter ab omnibus recipitur. Probatur, quia universalis consuetudo non præsumitur à Principe ignorari, ut dicitur dicto c. 1. Ergo censetur novam legem universalem abrogare consuetudinem oppositam antiquam æquæ universalem.

Advertitur quartò legem universalem non abrogare consuetudinem particularem oppositam, nisi lex faciat specialem mentionem illius: vel ad minus habeat clausulam, *non obstante quacunque consuetudine contraria*. Idem constat ex citato capite. Probatur, quia probabiliter præsumitur Principem ignorare particulares consuetudines locorum: ergo cum sint ignoratæ, non abrogantur per novam legem universalem illas non exprimentem. Ex hac Doctrina affirmant Doctores sumere vim illud axioma, *consuetudo Principum leges facit silere*; ut in multis casibus contingit: e. g. quando Princeps committit suam auctoritatem ad judicandum, intelligi debet secundum loci consuetudinem.

Advertitur quinto consuetudinem immemorabilem

70 non abrogari per legem habentem clausulam universalem, *non obstante quacunque consuetudine*, si illius non fiat specialis mentio dicendo, *non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili*, vel aliud simile. Ita Bonac. n. 43. Moronus n. 111 cum multis aliis ab eodem citatis. Probatur primò, quia præsumitur consuetudinem immemorabilem semper habuisse justum titulum, & in aliquo privilegio inchoari. Unde dicunt Maschord. de probat. conclus. 429. à n. 3. ex l. hoc jure parag, ductus aquæ ff. de aqua. quotid. & æsti, Abbas. conf. 71. volum. 2. consuetudinem privilegii foro gaudere : privilegium autem non censetur derogari per clausulam universalem abrogantem consuetudinem : ergo idem dicendum est de immemorabili consuetudine, cum habeat vim privilegii. Secundò, quia in generali concessione non judicantur includi ea, quæ Princeps concedere non deberet : Ergo nec in generali derogatione consuetudinum includitur derogatio consuetudinis immemorabilis, quæ privilegio juris particularis gaudet.

Advertitur denique legem particularem abrogare consuetudinem particularem oppositam, licet istius non fiat specialis mentio. E. g. Lex Episcopi derogat consuetudinem Episcopatus : statutum alicujus loci derogat ejusdem loci consuetudinem & sic de aliis. Ita omnes communiter apud Bonac. n. 41. Bassaum n. 25. Probatur primò, quia non præsumitur Episcopum ignorare consuetudinem sui Episcopatus : Ergo licet de illa in nova lege non faciat specialem mentionem, abrogatur per novam legem ei oppositam. Secundò, quia lex universalis derogat oppositam consuetudinem æquè universalem, licet de illa non fiat specialis mentio, ut diximus : ergo idem similiter dicendum est de lege particulari respectu consuetudinis particularis.

Parag,

9 Octavus.

Respondetur principali quæsti- oni.

PRæsuppositis, & discussis omnibus, de quibus distinctè egimus, utpotè necessariis ad præcipuam quæstionem resolvendam, per sequentes conclusiones tota difficultas elucidabitur.

Dico igitur primò, impossibilis est consuetudo legitima præscripta contra vota essentialia Religionis, Hæc conclusio ita est certa, ut potius videantur Authores eam supponere, quàm probare. Est expressa apud Trid. sess. 23. de regularibus c. 1. Eam tenet Moronus n. 116 Bonac. n. 8 Portel. tom. 2, ad dubia regul. verbo regula Religionum, & tom. 1. resp. moral. 2. p. casu. 18. n. 1. Rodriguès tom. 1. quæst. regul. q. 6. a. 2. Suar. de leg. l. 7. c. 6. n. 4. Azor. tom. 1. instit. morali. l. 13. c. 11. q. 15. Reginal. in praxi l. 18. n. 396. Sanch. l. 6. in Decalog c. 2. n. 26. Peyrin. tom. 1. de subdito q. 1. c. 8. parag. 4. conclus. 1. Sanctorum tom. 1. pænaliu district. examen c. 7 de proprietarium pænis casu 14 diff. 1. probat. s. mihi pag. 324. & est communis doctrina apud omnes. Probatur primò, quia vota essentialia pertinent ad jus divinum: jus autem divinum abrogari non potest per consuetudinem humanam, hæc enim non est supra jus divinum, aut naturale, sed

72 inferiori pſis : Ergo &c. Secundo, quia nunquam talis
conſuetudo poteſt eſſe rationabilis, ut patet ex dictis;
neque Princeps tacite, aut expreſſe ei poteſt conſenſum
præbere : Ergo.

Dico ſecundo, conſuetudo profitentium noſtram regu-
lam non poteſt eſſe legitime præſcripta contra ipſius
præcepta. Hanc tenent aliqui quorum tacitis nominibus
meminit citatus Rodrigues. Eſt expreſſa apud Mirand.
ſuper regulam, c. 34 & tom. I. manuale prælatorum q.
25. a. s. Cordub. ſuper regulam c. 2. q. 1 s. Portel. tom.
2. dub. regul. verbo regula Religiorum, Sanctorum
loco citato. Probatur, quia ut vidimus parag. 3. hu-
jus capituli, præcepta regulæ pertinent ad vota eſſentia-
lia, quæ determinant, & cujus rationem participant,
ut late oſtendimus; proindeque cum eorum obligatio o-
riatur ex votis, ad jus divinum pertinet : ſed con-
tra jus divinum nunquam præſcribere poteſt conſuetu-
do humana, ut diximus conſuſione antecedente. Ergo.
Confirmatur, nam ſacris ordinibus initiatus, licet ex-
preſſe non ſe velit obligare ad caſtitem ſervandam
ex voto, tenebitur tamen ad illam, quia puritati, & per-
fectioni ſui ſtatus annexa eſt, & nunquam contra illam
poterit ejus contraria conſuetudo præſcribere : ergo
idem dicendum eſt de præceptis noſtræ regulæ, cum
ſint annexa votis eſſentialibus.

Doctrina hujus conſuſionis ſolum loquitur abſolute,
& de poſſibili : adhuc tamen non quieſcit intellectus in
facto : præcipue ſi admittamus tamquam probabilem
illorum opinionem, qui tenent præcepta noſtræ regu-
læ non pertinere ad vota eſſentialia, ſed eſſe ſolum
quædam præcepta Eccleſiaſtica, ut tenet ſecunda ſen-
tentia relata. parag. 2. Hac enim admiſſa, & non da-
ta magna inſurgit difficultas, an conſuetudo equitan-
ci, utendi pæcunia, camifea, calceis, & ſimilibus, ſi de
facto exercentur, & frequententur, de facto, & ac-
tualiter

maliter præscribat contra præcepta opposita nostræ 73
regulæ ?

Lamentabile est, si de facto hæc tam gravis materia vertatur in quæstionem : debet enim supponi aliquas Provincias nostri Ordinis ad talem deformitatem pervenisse, quod elapsis jam tot annis, frequentatisque tot nostræ regulæ transgressionibus absque conscientiæ freno, aut superiorum punitione, ita viguit hæc pessima consuetudo, ut putent aliqui censeri jam contra puritatem regulæ præscriptam, & sicut pro ipsa abroganda tot habuit transgressores, ita pro ipsa stabilienda tot habeat patronos defensores : immeritò tamen, ut in sequenti conclusione ipsis renuentibus solidissimis rationibus clara methodo ostendam.

Dico igitur tertio, in nulla provincia nostri Ordinis datur de facto legitima consuetudo præscripta contra præcepta nostræ regulæ. Est expressa apud Portel, tom. 2. dub. regul. loco supra citato, Cordubam, & Mirandam citatis locis. Novissime eam tenet Sanctorum supra citato loco, religiosam quærelam contrariæ opinionis imprudenti authori offerens, affirmansque visam ei fuisse contra pietatem, & piorum morum offensivam, cum non omne, quod potest argumentis agitari, jactari debeat in vulgus : agitatus enim hujus opinionis rumore, posset sibi aliquis effingere consuetudines, & debili fundamento contra animam suam, & regulam nostram periculosas conscientias fabricare. Probatur primò nostra conclusio ex antecedente conclusione, ubi diximus impossibilem esse talem consuetudinem : ergo multò minùs est admittenda de facto.

Ut autem hæc veritas melius elucescat, admitto probabilitatem talis consuetudinis : quod scilicet præcepta nostræ regulæ solam obligationem Ecclesiasticam inducant extra vota : hæc enim admissio, sequitur contra illa dabilem esse legitimam consuetudinem humanam

præscriptam : adhuc tamen evidenter ostendo hanc non existere in aliqua Provincia nostri ordinis : quia ad illam requiruntur illæ quatuor assignatæ conditiones, & sufficienter discussæ §. 5.º & 6.º. quod scilicet sit rationabilis, diuturna, frequens, fiatque animo, & intentione introducendi consuetudinem, & abrogandi oppositam legem ; & denique, quod Princeps consentiat. Discurrendo autem per singulas patebit contrariæ opinionis infirmitas.

Quantum ad primam, do libenter equitare, uti calceis, camisea, & similibus posse dici consuetudinem rationabilem (quod negat Sanctorum citato loco in secunda probatione) : quia rationabilis consuetudo in communi opinione tunc datur, quando de re consueta, absolutè loquendo, lex aliqua condi poterat : cum autem equitare, uti pecunia, calceis, & similibus, non sint ex se intrinsecè mala, sed solum mala, quia prohibita per regulam, poterat de illis condi lex, ut cernitur in Religionibus Benedictina, Cysterniensi, & similibus, quæ ex alio fine circa easdem materias præcipiunt, quæ vetat regula nostra. Unde apud Minoritas consuetudo, de qua loquimur, poterat in hoc sensu esse rationabilis, licet esset peccaminosa usque ad tempus præscriptioni affixum, (si fortè propter alias condiciones pervenisset ad tale tempus, quod semper negamus).

In secunda conditione diximus requiri ad talem consuetudinem tempus diuturnum ; scilicet, quod præscripsisset certo tempore : ad quod in probabiliori opinione assignavimus quadraginta annos respectu præscriptionis legis canonicæ, sicut in relata opinione ista est, de qua loquimur. Certum est claudicare dictam consuetudinem ex defectu istius conditionis : actus enim eam introducentes fuerunt sæpè sæpius interrupti, admissa tertia opinione relata requirente solum decem annos tam ad præscriptionem legis civilis, quam canonicæ, ut

infra videbimus; cum legitima consuetudo postulasset illorum continuationem, ut vidimus §. s. 75

Evidenter autem deficit hæc consuetudo in tertia, & quarta conditione. Nam in tertia requirebatur actuum frequentia, qui fierent à majori parte communitatis: deberent tamen esse liberi, & non provenientes ab aliquo errore, aut ignorantia, & simul cum intentione introducendi consuetudinem oppositam præceptis regulæ. Prætermitto examen hujus rei de indaganda veritate in aliqua Provincia nostri ordinis, non enim est mei muneris, sed prælatorum, præcipué Generalium, hæc vigilantissima inquisitio. Admissis tamen talibus actibus, ex illis non consurgit legitima consuetudo, cum ex parte ignorantie primò deficiat: nam major pars communitatis, quæ solùm, ex dictis, potest hanc consuetudinem introducere, ignorat, quamnam sit præscripta, & ejus conditiones ad præscriptionem necessariæ: qua ignorantia exercentur actus puritati nostræ regulæ oppositi, cum nullo modo ignoretur ejus obligatio, ut vidimus cap. 2. Ergo ex hac parte ratione ignorantie deficit libertas operantium, & consequenter conditio dicta ad talem præscriptionem necessaria.

Deficit etiam in secundo, quod scilicet tales actus fiant animo, & intentione introducendi consuetudinem, & abrogandj legem antecedentem: quod tunc cognoscitur, quando graviores, doctiores, & meliores illam approbant. Hoc autem in nostro casu ita non evenit: nam religiosi timorati, observantes, & meliores, transgressionem regulæ deplorant, clamantque contra introducetes talem consuetudinem: & si possunt transgressores regulæ aut severe reprehendunt, aut charitativè corrigunt: imo publicas transgressionem abominantur aliqui, qui secretò, & cautè in easdem incidunt labili fragilitate industi.

Præterea inferur tales actus non esse productos animo introducendi consuetudinem, quando prælati corrigunt, & puniunt regulæ transgressores: ut sæpè vidi in mea Provincia (& idem solent in omnibus) non solum Ministros Provinciales, sed etiam Guardianos reprehendentes, & punientes subditos regulæ transgressores, præcipuè scandalosos, & publicos. Denique si examinentur fratres de intentione, qua frequentes istos actus exercent, inueniemus nullam habuisse intentionem introducendi consuetudinem regulæ oppositam, & ipsam abrogantem; vulgariter enim ignorant condiciones ad ejus præscriptionem necessarias, sed solum ducti fragilitate, aut malitia in regulæ transgressiones labuntur: ergo non est dicendum illas frequentare cum intentione introducendi consuetudinem regulæ oppositam.

Ex defectu denique quartæ conditionis ostendo evidenter actus, de quibus agimus, nullo modo introducere consuetudinem præscriptam: quia, ut vidimus, ad istam requiritur expressus Papæ consensus juxta opinionem, quam secuti sumus, vel ad minus tacitus in probabili, quando lex, cujus abrogatio per consuetudinem intenditur, est canonica: in nostro autem casu nullus extat Papæ consensus: nam præter aliquas confirmationes statutorum generalium in forma communi, in quibus semper Capitulum generale agit de observantia nostræ regulæ, Urb. 8. in bulla edita anno domini 1625, quæ incipit *Sacro sanctum Apostolatus ministerium*, & in ejusdem constit. edita anno 1640. incipiente *militantis Ecclesia* puram observantiam nostræ regulæ præcipit, declaratque in nullo præcepto esse dispensatam, omnesque fratres nostros teneri ad ipsius observantiam puram, juxta declarationes Nicholai 3. & clem., s. ergo deficit consensus Papæ, qui vim tribuat consuetudini, ut præscribat contra regulam.

Neque

Neque ad præscriptionem hujus consuetudinis sufficeret Religionis consensus : nam populus non potest consuetudinem introducere, nisi ubi potest condere jus; si enim hoc condere non potest, etiam non potest consuetudinem introducere : sed condere regulam, aut ejus præcepta non pertinet ad prælatos Religionis, sed ad ipsius fundatorem adveniente Papæ approbatione : ergo dato, & non concesso. Religionis consensu, non sufficeret ad consuetudinis præscriptionem contra regulam. Minor evidens est, & conitat ex Portel tom. respons. moralium p. 2. casu. 18. dicente nec Ministrum Generalem simul cum Capitulo generali posse condere statutum, aut decretum puritati nostræ regulæ repugnans, licet hæc non obligaret sub veniali, aut mortali, sicut de facto sub mortali obligat. Quod magis urget cognita ejus gravi obligatione, & speciali præcepto auferente à prælatis omnimodam potestatem præcipiendi aliquid ei oppositum. Hæc sunt formalia verba nostræ regulæ loquendo de præceptis prælatorum imponendis c. II, *Non præcipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, & regulam nostram.* Et clariùs loquendo de obedientia subditorum infra ait. *Obediant suis Ministris in omnibus, quæ promiserunt Domino observare, & non sunt contraria animæ suæ, & regulæ nostræ.* Idem expriment citati Pontifices in confirmationibus ejusdem regulæ his verbis. *Nulli ergo liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hac attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei se noverit incursurum:* Ergo non sufficit consensus Religionis, si fortè daretur, quod negamus, ut consuetudo regulæ opposita posset præscribere.

Sed dato, quod sufficeret consensus prælatorum ad præscriptionem talis consuetudinis, manifestè ostendo de facto non dari talem consensum, imo tali initiata

con-

78 consuetudini semper resistere. Primò, quia præcipiunt legere in communicate singulis sextis feriis nostram regulam, & ter in anno ipsius expositiones Apostolicas, sicut de facto fit in toto ordine. Secundo, quia Ministri Provinciales, & Visitatores Provinciarum specialiter inquirunt in omnibus conventibus de observantia regulæ, subditos exhortando ad ipsius puram observantiam, transgressores puniendo, præcipué publicos, & scandalosos. Et eandem admonitionem, & exhortationem faciunt Guardiani subditis suis in capitulis conventus singulis sextis feriis congregatis : ubi si aliquid inveniunt contra regulam, corrigunt, & puniunt, ipsos semper monendo ad status nostri perfectionem, & regularis vitæ observantiam : Ergo nunquam datur prælatorum consensus aliquam vim tribuens consuetudini nostræ regulæ repugnanti, dato quod sufficeret ad istius præscriptionem.

Præterea admissio, & non concessio, quod darentur in aliquo tempore actus contrarii puritati nostræ regulæ facti animo introducendi consuetudinem contra illam, quod negavimus, adhuc ostendo non pervenisse ad tempus præscriptioni taxatum, Quia, ut vidimus in secunda conditione, sine, tempus præscriptionis debet esse continuum, & non interruptum : ut autem interrumpatur, sufficit, quod Princeps reprehendat, & puniat introducentes talem consuetudinem, declaretque nullam habere intentionem ei consensum præbendi : sed prælati Religionis non præbent talem consensum, imo puniunt regulæ transgressores, & novis statutis generalibus ad ipsius observantiam exhortant : Ergo &c. Minor patet ex statutis editis in capitulis generalibus, in quibus semper agitur de observantia nostræ regulæ, protestaturque Ordinem nostrum nullam unquam admisisse ejus dispensationem, ut patet, ex multis, præcipué ex celebrato Toleti anno 1633 & Romæ 1651.

Dices

Dices, in relatis statutis, & bullis Apostolicis non derogari consuetudinem regulæ oppositam, sed solam dispensationem, si quæ daretur, præcipué Julii secundi, quam specialiter derogat Urb. 8. cum clausula expressé derogatoria in citata bulla : ut autem derogaretur consuetudo deberet fieri ejus specialis mentio, ut jam diximus : ergo si non datur clausula derogatoria talis consuetudinis, ipsa admissa, licet non concessa, bene sequitur hanc vigere, & contra regulam præscribere.

Respondeo, quod factò examine in statutis generalibus, non invenitur aliquod revocans consuetudinem regulæ contrariam, sicut revocatur dispensatio : vel ut clarius loquar : statuta generalia non ita expressé declarant regulam nostram, non esse præscriptam per contrariam consuetudinem, sicut declarant non esse in aliquo præcepto dispensatam. Hoc tamen non obstante præcipiunt regulam nostram servari in tota sua puritate, juxta declarationes Nicol. 3. & Clem. 5. quod sufficit ad interrumpendam quancunque consuetudinem oppositam initiatam, si forté daretur.

Ex hac veritate per consequentiam deducitur, quod nunquam in Religione viguit aliqua consuetudo regulæ opposita : nam si daretur, non esset ignota Urb. 8. aut generali Capitulo, quæ cognita statim verbis expressis infirmaretur, sicut tacitis revocatur : si enim intentio Pontificis & Religionis fuit, ut servaretur regula, in sua puritate juxta Pontificias declarationes, ad cujus effectum infallibilem consequendum revocat Urb. 8. omnem dispensationem, & Capitula generalia declarant eam non existere, protestanturque de ea non admittenda ; manifeste colligitur debuisse consequenter infirmare, & interrompere quancunque contrariam consuetudinem : si enim intentio, & finis est pura observantia regulæ, quid refert, quod violetur per dispensationem

30 pensationem, aut per contrariam consuetudinem non servatis Pontificiis declarationibus uno, vel alio titulo : ergo, si expresse non infirmatur consuetudo, sicut revocatur dispensatio, & declaratur non dari, manifestum signum est illam de facto non existere : non enim Pontifex, & Religio relinquerent nostram regulam ex hoc principio ruinæ transgressionum expositam, cū illorum intentio sit remove omnia puritati ejusdem regulæ opposita, ut observetur juxta Pontificias declarationes.

Nec refert, quod in bullis Urb. 8. & in generalibus statutis non inveniatur specialis clausula consuetudinem derogans, ex quo defectu arguas hanc non interrumpi aut infirmari : quia doctrina assignata de clausula derogatoria consuetudinis generalis, aut particularis per novam Principis legem, solum requiritur, quando consuetudo est jam legitime præscripta : non autem quando est solum initiata : nam cum hæc non abroget legem antecedentem, ut interrumpatur, aut revocetur, non indiget speciali clausula revocatoria, sed sufficit, quod Pontifex, & statuta generalia præcipiant regulæ nostræ observantiam in sua puritate, ut contraria consuetudo initiata interrumpatur : quæ cum non sit præscripta, vocatur abusus : & sub hoc nomine, interrumpitur per citatum statutum generale Toletanum ; præcipit enim Ministris Provincialibus singulis annis in suis Provinciis tales abusus extirpare, ut nostra regula in sua puritate observetur.

Do sequentiâ verba, quæ videri possunt apud citata statuta, titulo de observantia regulæ. *Ad memoriam regulæ, & statutorum, & bonarum consuetudinum observantiam in omnibus Provinciis melius stabiliendam, teneantur Ministri Provinciales sub propriorum officiorum privatione singulis annis semel saltem convocare definitorium, & Patres Provincia, ut simul consulant de extirpatione abusus,*

am, si qui irrepserint, & de disciplina regularis promotione
serius tractent. St

Clarius ad intentum loquitur Rodrigues confirmans eandem doctrinam tom. 1, quæst. regul, q. 69. a. 2. fine, his verbis, Sapè in nostra Religione Minorum in Communitis Generalibus, & Provincialibus sunt constitutiones ea expresse prohibentes, (loquitur de actibus consuetudinis oppositis regulæ nostræ) quæ prohibitiones consuetudinem interrumpunt, ne scilicet nomen vera consuetudinis sortiat, cum debeat esse præscripta juxta condita in jure. Et idem est in omnibus Religionibus, ubi ad observationem præceptorum regulæ, & observationum regularium pæna in constitutionibus fulminatur contra transgressores. Ex ipsis constitutionibus à prælatis factis colligitur voluntas expressa prælatorum, quod scilicet volunt quascunque consuetudines, quæ potius dici possunt corruptela, enervare, ut viribus carentes minimè possint observantia regulæ præjudicare.

Ex dictis in conclusionibus, præcipuè in secunda, manifestum est admissis omnibus viis favorabilibus opinionibus ad melius veritatem indagandam, de facto non dari consuetudinem præscriptam contra præcepta nostræ regulæ: unde hæc in sua viridi observantia stante ad nullum principium recurrere possunt ejus professores, quo à culpa transgressionum excusentur.

Similiter colligitur novitium in sua intentione profitentem regulam juxta aliorum culpabilem, & initiatam consuetudinem, teneri ad eam in sua puritate observandam. Ita Corduba c. 2, super regulam q. 1 s. Miranda manuale prælatorum tom. 1. q. 2 s. & super regulam c. 34. Probatur, nam qui vovet aliquam regulam, tenetur servare id, cui ratione voti explicitè, vel imp'icitè subditur: Ergo Minorita, qui profietur nostram regulam, obligatur ad omnia præcepta statui Minoritico annexa, licet aliàs intentio ipsius esset de ea servanda

82 servanda solùm juxta deformatam aliorum consuetudinem.

Confirmatur, nam qui sacris ordinibus initiatur, obligatur, saltem implicitè, ad ea, quæ statui clericali sunt annexa, & obligatoria, ut servare castitatem. Similiter qui vult nubere, consequenter vult prolem educare, & familiam alere, sunt enim consequentia statum; & qui vult antecedens, vult etiam consequens; & similiter qui vult principale, vult etiam accessorium, & in eo inclusum: ergo qui profitetur nostram regulam, implicitè vult servare præcepta in ea contenta.

Denique probatur, quia nemo habet intentionem promittendi servare ex voto consuetudinem, quæ sit corruptela peccaminosa, esset enim votum nullum, quatenus vovens promitteret facere peccatum, ut clarum est: sed consuetudo, de qua loquimur, cum non sit præscripta, non abrogat præcepta regulæ, neque ejus transgressores excusat à peccato, sed est abusus, & peccaminosa correptela: ergo &c.

Ex quo colligitur, quod licet novitii videant in conventibus, in quibus educantur, esse communem consuetudinem, seu fratrum corruptelam uti camisea, calceis, & similibus; per professionem obligantur servare nostram regulam in sua puritate, cum hanc promiserint, & non peccaminosam corruptelam, & pravam consuetudinem.

Objicies, omne illud, quod si fieret præsens voventi, votum impediret, tollit ejus obligationem: atqui si novitius sciret consuetudinem deformem fratrum non deobligare à regulæ strictæ observantia, & cognosceret tot dari præcepta ad peccatum mortale obligantia, & tot difficultates ad ea adimplenda, quæ decursu temporis occurrunt in vitandis pecunia, camisea, calceis, equo, & similibus, nullo modo vellet in professione ad puritatem regulæ servandam se obligare: ergo hæc ignorantia,

norantia, aut opinio talis consuetudinis, seu corruptelæ fratrum, qua suadetur ad puritatem regulæ non teneri, tollit obligationem observandi illam, nisi juxta consuetudinem aliorum. 83

Respondent Corduba, & Miranda citati, aliud esse dicere, quod si talis conditio fieret præsens voventi, & profitenti, tale votum invalidum esset: aliud est, quod nolet facere tale votum, aut professionem. Quando ergo dicunt doctores omne illud, quod impediret votum faciendum, si præsens fieret voventi, ipsum à tali voto deobligare ita factò, intelligi debet in priori sensu, id est de conditione impeditiva, & annullativa voti: ut quando in ea aliquid invincibiliter ignoratur: non debet tamen intelligi in secundo sensu, scilicet de conditione solum impeditiva emissionis voti, hæc enim potius impedit voluntatem vovendi, quàm ipsum votum nam si vovens prævideret futura inconvenientia servandi regulam, hanc non voveret, imò hæc tollerent ab eo voluntatem profitendi: nullatenus tamen impediunt, aut annullant votum jam factum, quia in hoc casu non admittimus ignorantiam invincibilem regulæ, ut vidimus c. 2,

Clarius ostenditur hæc veritas aliquibus exemplis. Primum sit de eo, qui si prævideret se aliquod grave crimen in Religione commissurum, propter quod graviter puniretur cum detrimento famæ, & Religiosæ libertatis, fieretque inhabilis ad officia, & dignitates ordinis obtinendas; certum est, quod nullo modo profiteretur, né viveret in Religione ita diffamatus, & inhabilis: facta tamen professio viget, & professus ad regulam servandam tenetur. Secundum sit de conjugato; si enim sciret onera matrimonii, quæ inexpertus ignorabat, nunquam nuberet: manet tamen obligatus ad illa sustinenda, & matrimonium validum est

Fundamentalis ratio est: quia istæ conditiones solum per-

pertinent ad excitandam voluntatem ad votendum, aut nubendum, non autem ad conditionem voti, aut matrimonii, ex illis enim non fiunt conditionalia, sed absoluta: solum ergo excitant voluntatem ad illa facienda, taliter quod si praeviderentur, non fierent, & removeretur voluntas à tali onere sustinendo, Ex quo deducitur, quod votum obligat secundum voluntatem explicitam, aut implicitam voventis, In nostro autem casu, qui proficitur, videns deformatam consuetudinem fratrum, implicitè vult se obligare ad omnia statui, & regulæ fratrum Minorum annexa juxta juris dispositionem, declarationes Pontificias, & sanctam laudabilemque consuetudinem; non autem secundum, peccaminosam corruptelam: unde tenetur ad regulam in sua puritate observandam absque legitima ~~ex~~ excusatione à fratrum abusibus proveniente.

LIBER.

Liber Secundus.

De reformatione status Minoritici.

DOctrina præcedentis libri postulat reformationem Minoriticis professoribus inculcare, est enim necessaria consequentia ex illo, antecedente formaliter deducta: nam si nostræ Religionis professores velint ab ejus transgressionibus se excusare, manifestè constabit ex dictis nullum principium eorum excusationibus inservire: nam si de illis individualiter iterum recordemur, vel esset impossibilitas regulæ inobservabilis: vel ignorantia sui rigoris: vel aliqua dispensatio: vel denique aliqua legitima consuetudo præscripta contra præcepta nostræ regulæ. Nullum ex assignatis principiis patrocinium illis præbet: regula enim est de se observabilis ut vidimus c. i. nulla datur ejus ignorantia invincibilis, ut docuimus in secundo: nec viget aliqua ejusdem dispensatio, aut legitima consuetudo præscripta, ut latè ostendimus in tertio,

G

Cum

86 Cum ergo regula nostra sit in suo robore, & viridi observantia, juxta seraphici Fundatoris institutionem, & pontificias declarationes Nicol. 3. & Clem. 5. tenentur Minoritici professores eam in sua puritate observare. Si autem in aliqua Provincia, forté, declinatio ab ista puritate experitur, né denique fiat omnino collapsa, & destructa, operæ præmium erit de ejus restauratione, & reformatione in hoc secundo libro pertractare: quæ doctrina tangit non solum subditos, sed etiam Religionis prælatos.

Caput

Caput Primum.

Quid sit reformatio, quæ ejus necessitas, & quæ exempla ad illam aggrediendam invitent?

COnvictis jam ex doctrina præcedentis libri omnibus transgressionibus puritati nostræ regulæ oppositis absque ulla excusationis umbra, ad individualia reformationis principia descendamus, quæ neque inaudita, neque inutilis censi debet. Non inaudita, quia in omnibus sæculis antiquiores Monachorum, & Eremitarum Patres deformatam suorum subditorum vitam lacrymabantur, remediaque ad restorationem monachalis professioni obtinendam sollicité, & zelosé applicare curabant. Præ oculis semper habeatur liber R. P. & doctissimi Magistri F. Joannis Baptistæ de Lezana, cujus titulus est *Reformatio regularium*, ubi omnes Religiones, discurrendo per relaxationis capita; invenient, incipiendo ab antiquiori tempore usque ad sæculum præsens inauditum non esse hunc sermonem: neque illos sanctissimos Patres, quos Ecclesia Catholica ut sanctos canonizatos devotissimé colit, ordines suos diffamasse suorum filiorum defectus propalando, ut ipsorum reformationem efficaciter aggredierentur. Habere

88 in hoc volumine, pia, & zelosa intentione à sapientissimo, & pientissimo P. Lezana composito, tot sanctorum Patrum autoritatibus pleno, tot exemplis, & mirabilibus casibus exornato, quidquid desiderare potest zelusus prælatus ad subditos suos reformatandos. Neque etiam inauditus est hic sermo *reformatio* in nostro Ordine à tempore suæ creationis; neque inutilis, ut statim ostendemus. & absque ulla infamiae nota; imo ad delendam aliquarum transgressionum ignominiam, efficaciter de reformatione, & puritate nostræ regulæ pro viribus pugnaverunt tot zelosi, sancti, & exemplares reformatores.

Ut autem priori tituli parti satisfaciam, breviter dicam quid importet hoc nomen *reformatio*. Hoc nihil aliud est, quam iterum formare: formare autem est constituere rem in suo esse, juxta illud Philosophicum axioma, *forma dat esse rei*. Reformatio igitur ad præsens institutum actinens importat restitutionem Religionis per observantiam regularis disciplinæ collabentis, aut collapsæ ad pristinam observantiam, tam votorum essentialium, quàm regulæ constitutionum, laudabiliumque consuetudinum. Ex quo deducitur illam religionem perfectè, & adæquatè dici reformatam, quæ cum multos haberet disciplinæ regularis transgressores legitima potestate ad pristinum, & nitidum splendorem sui status est revocata, ut in illa regularis observantia vigeat cum religiosorum communi virtutum incremento, non solùm quo ad substantialia, sed etiam quo ad accidentalia, ex quibus religiosus status adæquatè constituitur.

Hac supposita reformationis notitia, ad ipsius necessitatem, exempla quoque ad eandem amplexandam invitantia progrediamur. Non multum in ejus necessitate immorabor, ré aliqui in malam partem accipiant hanc mei laboris fatigationem; non enim intendo hanc, aut illam nostri Ordinis Provinciam minori aliquo vituperio

io efficere; sed in tanta Provinciarum multitudine, 89
cum multæ reformatissimæ splendeant; aliæ verò ista-
rum superioris observantiæ gradum non attingant, si
fortè in eis aliquam regulæ transgressionem præla-
ti inveniant; quæ substantiali puritati nostræ
regulæ opponatur, tunc reformationis urget ne-
cessitas; quam amplexandam in hoc libro ostendo, ad-
ducendo in hoc capite Sanctorum virorum nostri Or-
dinis exempla ad illam invitantis.

Post seraphici Parentis obitum incepit Sanctus Anto-
nius de regulæ transgressionem Fr. Eliam tunc Vicari-
um Generalem Ordinis arguere, & de reformatione
intrepidè agere: qua de causa Fr. Elias à suo officio
fuit depositus. Postea Anno Domini 1230 electus est
Venerabilis P. Fr. Joannes Parens primus Ordinis
Generalis, cujus successor fuit P. Fr. Haymo Angelus,
qui zelo observantiæ nostræ regulæ ductus ad removen-
das aliquas sinistras regulæ intelligentias tunc jam inci-
pientes, & periculum alicujus transgressionis minitantes,
illos quatuor eminentes nostri Ordinis Magistros, in
proximio hujus operis relatos, congregavit, ut regu-
lam exponerent; quorum expositio oblata fuit se-
quenti Capitulo Generali Bononiæ celebrato Anno
Domini 1242. ab ipsoque approbata, & recepta, ut ab
omnibus observaretur,

Postea alii non minoris virtutis, & zeli sequuti
sunt priorum vestigia; inter quos insignis, & semper
laudabilis fuit Venerabilis Pater Fr. Angelus Claren-
nus, qui multos reformationem acclamantes habuit se-
quaces, quos Clarenos appellabant. Hic post multas
perpeffas emulorum molestias, & persecutiones à
Reverendissimo Generali Fr. Raymundo Gafrido
potestus in Armeniam missus Anno Domini 1290. mi-
rabilia in conversione illius nationis operatus est; quem
denique magna veneratione, & favoribus coluerunt
Celestinus s. & Bonifac. 8.

90 Eandem reformationem sunt aggressi Fr. Conradus de Spoletio. Fr. Conradus de offida. & Fr. Petrus Monticulo Anno Domini 1294. Alios ejusdem virtutis zelosos Patres, & specialiter P. Fr. Guidonem Mirapiscensem, ad se vocavit Clem. 3. ut ipsorum consilio reformationi Ordinis incumberet.

Multa patiebantur his temporibus veri nostræ regulæ professores media illorum oppositione, qui ejus puritati resistebant, cum Venerabilis Pater Fr. Jacobus Auximianus illam celebrem habuit visionem anno Domini 1289. ipseque videnti regulæ puram observantiam esse ruinæ obnoxiam, apparuit seraphicus Pater Christum Dominum humiliter rogans pro suis reformatis filiis, quos ipse sanctus Pater fortiter juvabat, né tanta persecutione pressi deficerent. Venerabilis Pater Fr. Thomas Thericio post varias persecutiones ab iisdem causis provenientes, privilegiis, & favoribus Celestini 5. protectus inceptam reformationem est persecutus.

Tot sancti viri zelo puræ observantiæ muniti adhuc frenum transgressoribus regulæ non imponebant, qui tandem à sede Apostolica dispensationem in præcipuis preceptis nostræ regulæ obtinuerunt, & sunt nimis multiplicati per Italiam, Galliam, & Hispaniam, & alia Regna, & Provincias in numero fratrum. & conventuum, manentibus reformatis, & nostræ regulæ veris professoribus in numero minori illorum obedientiæ subiectis, qui Claustrales, seu Conventuales appellati sunt.

Loca deserta, & à sæculo separata habitabant pauci hi regulæ professores, in magna paupertate, & spiritu vitam degentes, & instantissimè pro reformatione ad Deum clamantes. Horum frequentes orationes audivit, liberalem, abundanterque reformationis spiritum venerabili Fr. Paulo de Trincis infundens, istius cor ita fervidè in aggredienda reformatione accensus est, ut

ut simul cum venerabili P. Fr. Angelo de monte Leonis initium dedit huic infigni facinori Anno Domini 1355, & obtenta Ministri Generalis facultate in quodam solitario, & pauperrimo loco cum nominatis sociis prima suæ reformationis fundamenta jecit, Quia verò Dominus alios multos ad eandem vocabat, & jam ad multitudinem pervenissent, paulatim additis novis locis, & conventibus mirabiliter creverunt: corda, & favores Principum Ecclesiasticorum, & Sæcularium lucrabantur; fidelesque omnes ipsorum reformationem, & exemplares virtutes venerabantur.

Sub regimine, & obedientia Patrum Conventualium ita vixerunt per spatium quasi nonaginta annorum, donec zelo puritatis regulæ inflammati ejus observantiam proclamare incepterunt, ut ad suam priorem puritatem, & institutum restitueretur : & electo prius Apostolica autoritate sancto Bernardino Senensi, & postea Beato Joanne de Capistrano Vicariis Generalibus, hanc novam familiam sub titulo Observantiæ magno omnium applausu laudabiliter erexerunt, & jam à Conventualibus separati, congregatique in Generali Capitulo omnibus electorum suffragiis electus est Vicarius Generalis P. Fr. Jacobus Primacidiis anno Domini 1446. qui tali zelo hanc novam Observantiam persequutus est, ejusque successores tam mirabiliter eandem propagaverunt, ut illius caput titulo Ministri Generalis totius Ordinis fuerit insignitus,

92⁷ suscipiens, tot virtutibus claruit, ut cum multi alii ipsi adscriberentur, patrocinantibus serenissimo Rege Galliarum, Duce Sabaudiarum, aliisque Principibus, observantiam auxit, condecoravit, & stabilivit per totam Italiam anno Domini 1460. & postea factus Confessarius Sixti 4. tot miraculis, & virtutibus claruit, ut Summus Pontifex hanc novam, & reformatam familiam multis gratiis, & privilegiis locupletaverit.

Erecta igitur observantium familia missi sunt prudentissimi, zelosissimi, verique puræ regulæ nostræ professores in varias Christiani Orbis partes, ut novas provincias reformatas erigerent. Ad Hispaniam pervenerunt P. Fr. Petrus de Regalada miraculis prodigiosus, & P. Fr. Petrus de Villacrejo, qui ab omnibus Hispaniarum Principibus devotè, & benevolè recepti multos edificaverunt conventus, qui decursu temporis in multas Provincias noviter erectas sunt divisi, & deniq; nimis augmentatæ exemplaribus virtutibus venerabilis P. Fr. Petri de Santoyo.

Portugalliam illustravit venerabilis P. Fr. Alphonsus Aurienfis cum aliis sociis æqualis meriti, & virtutis, qui edificantes priores duos conventus Sancti Bernardini in territorio oppidi de Atouguia, anno Domini 1450 & de Mosteiro in provincia ejusdem Regni, quæ appellatur Entredourominho anno Domini 1456 (primus pertinet ad Relectos Provinciae Algarbiorum, secundus ad Provinciam Sancti Antonii ejusdem Regni) ita à serenissimis Portugalliarum Regibus, & à toto populo diligebantur, ut paucis decursis annis & multis aliis conventibus ædificatis serenissimus Rex Emmanuel à Leone 10 bullam Apostolicam obtinuerit, ut patres conventuales suos relinquerent conventus, ipsorumq; incolæ essent reformati observantes, nolebat enim in suo Regno fratres dispensatos, sed regulæ nostræ puros, & veros professores. Similiter in aliis catholicis Reg-

nis

93
nis observantia crevit, sicut patres conventuales sunt
attenuati.

Quasi per centum annos continuata est Observantium familia absq; nova reformatione. Cum autem aliqui zelosi Patres viderent multitudinem in procliva tendentem, sub titulo Recolectorum, seu discalceatorum novam reformationem sunt aggressi. In altissima paupertate fundata est Provincia sancti Gabrielis intra Hispaniam in ejus provincia quæ vocatur Estremadura (à venerabili P. Fr. Joanne de Guadalupe prius in Custodiam erecta assumptis zelosissimis sociis infra nominadis almæ Provinciæ sancti Jacobi filii) à zelosissimis, & virtuosissimis Patribus P. Fr. Joanne de Avila, P. Fr. Petro Melgario, P. Fr. Angelo Pinciano, P. Fr. Michaeli de Corduba, B. P. Fr. Petro de Alcantara, P. Fr. Didaco Fernandes, & aliis sociis, ex quibus aliqui in Lusitaniam proficiscentes ad præsentiam serenissimi Ducis Bragantini pervenerunt, sub cujus patrociniò sanctam, & semper laudandam Pietatis Provinciam erexerunt anno Domini 1500 parùm, minùsque Sub patrociniò autem excellentissimi Domini Ducis de Aveiro inchoaverat venerabilis P. Fr. martinus à sancta Maria Custodiam altissima paupertate, & penitentia insignitam in in altissimo monte Arrabida, Provinciæq; Algarbiorum tunc subjectæ, quando venerabilis Patres B. Petrus de Alcantara, Fr. Joannes de Avila ipsius socii facti, ei magnum solatium, & adiutorium præbuerunt ad foundationem tam asperæ vitæ prosequendam, quæ anno Domini 1542 in novam Provinciam sub titulo sanctæ Mariæ de Arrabida est erecta.

Simi iter venerabilis P. Fr. Alphonsus Lobo Provinciam sancti Joannis Baptistæ fundavit, & B. Fectus de Alcantara Provinciam sancti Joseph, ex qua initium habuit Provincia sancti Pauli Et eodem tenore fundata est Provincia Conceptionis, in qua educatus est

94 venerabilis Pater Fr. Franciscus Simon Gallus, qui cum aliis ejusdem nationis fratribus æqualis zeli, & virtutis, obtenta prius Apostolica bulla, ut regulam nostram in Gallia reformarent, statui Recolectorum initium dederunt anno Domini 1560, ad ejus imitationem idem facinus aggressus est, venerabilis P. Fr. Robertus Prevosto cum aliis sociis anno Domini 1593; quorum zelo, aliæ similes Recolectæ, & reformatæ Provinciæ in gallia sunt erectæ, quæ his temporibus virtutibus, & stricta regulæ nostræ observantia laudabiliter emicant. Præter alios antiquiores authores de principio hujus reformationis loquentes, legatur R. P. Fr. Petrus Marchane provinciarum Germaniæ, Belgii, & Britannicarum Commissarius Generalis tempore, quo regulam exposuit in expositione ipsius c. 8. q. 3. reform 4. titulo de reformatione fratrum sancti evangelii, ubi per totum capitulum agit de variis reformationibus nostri Ordinis.

Non defuerunt in Italia ejusdem regulæ zelosi profectores vestigia aliorum insequentes anno Domini 1560, inter quos præcipui sunt venerabiles Patres Fr. Stephanus Molina, Fr. Paulus Palaciolo, Fr. Bonaventura de Agrigento, & alii, quibus concessi sunt conventus separati, ex quibus in tota Italia cum magna populi christiani ædificatione multas Provincias erexerunt. Similes provinciæ inveniuntur in Belgio, & quod majus est intra Hispaniam reformatio provinciæ Angelorum, non extraneis, sed domesticis instrumentis à radicibus introducta, quæ ab omnibus singulariter dilecta ad majora tendit virtutum incrementa.

Si omnia supra scripta attentè consideremus, proculdubio inveniemus necessitatem reformationis à priori Religionis erectione semper extitisse, non defuisseq; in omnibus sæculis zelosos, & puros regulæ nostræ observantes reformationem aggredientes, & prosequentes

qui
zeli,
lam
rum
s i-
bilis
omi-
, &
quz
stra
nti-
lo-
cia-
rius
tio-
one
git

ro-
ini
Fr.
u-
tus
uli
et.
a-
o-
i-
ta

o-
i-
-
-
s

sequentes. His igitur præcognitis exemplis ad ipsorum 95
imitationem excitentur Provinciæ, de quibus aliquis
rumor dispergitur, quod paulatim à puritate regulæ
aliquantulum declinant, ut illarum splendor ad pristi-
num statum restituatur. Ut autem hic gloriolus finis
per media efficacia obtineatur, per sequentia capita
præcipua remedia ad spirituales ægritudines curandas
(si forté dentur) applicabimus.

Caput.

Caput Secundum.

*An praelati nostri ordinis teneantur
regulam collapsam reformare,
& subditi reformationi obe-
dire?*

Supposita reformationis cognitione, & utilitate ex-
Semplisq; reformatarum Provinciarum, in quibus aliz
non ita reformatæ (si fortè dantur) tamquam in speculo
immaculato aliquos defectus corrigendos intueri
possunt, ad reformationem nostræ regulæ progre-
diamur. In præsentī capitulo agimus de obligatione
prælatorum ad ipsam disponendam, & præcipiendam,
& subditorum ad eis promptè obediendum, Loquendo
de prælatis sit.

Prima conclusio. Prælati nostri Ordinis tenentur
subditos suos reformare, & regulam nostram ad suum
pulum, & pristinum statum restituere. Hanc tenet
Corduba in expositione regulæ c. 10. q. 2. puncto 6.
Miranda tam 1. Manuale prælatorum q. 26. a. 10.
concl. 2. & generaliter de omnibus regulis collapsis
idem tenet Sanch. l. 6, in decalog. c. 2. n. 35. Vasq. l. 2.
disp. 154. c. 4. à. n. 25. Peyrin. tomo de subd, q. 1.
c. 8. § 3. concl. 1. Pellizar. in manuali Regul. tom 1.
tract 3. c. 6. sect. 1. n. 1. & tract. 5. c. 2. n. 60. per
totum, & alii quam plurimi à nobis citati. Eandem te-
nentur

97
nentur sequi omnes, qui agunt de cura pastoralis, pastores, & prælatos ad curandas spiritualiter suas oves ad eandem obligationem teneri proclamant.

Hæc veritas manifesta est ex bulla Pij 2, relata à Rodrigues in bullario in ordine 26. & alia Sixti 4. in eodem bullario in ordine 37. Quibus Pontifices prælatis Ordinis Carmelitani reformationem iniungunt, exhibendo ipsis auxilium brachij sæcularis ad hunc effectum consequendum: fratribus autem reformationi resistentibus excommunicationē ipso facto incurtendā imponunt, à qua non possint, nisi in articulo mortis absolvi: quod indultum aliis Religionibus communicari tenet Lezana verbo reformatio n. 6.

Probatour nostra conclusio primò: quia prælatis destinantur non in commodum, & utilitatem suam, sed subditorum: reformatio autem est ipsorum spiritualis utilitas: ergo, &c. Major communiter ab omnibus recipitur, & de illa fuisse agit Peyrin. tom. 2. de prælato q. 1. c. 7. eam probando multis locis sacre scripturæ, & præcipuè ex illo Ezech 33. ubi Deus loquens de prælatis sub nomine speculatoris ipsis imponit obligationem utendi signo buccinæ intonantis, ut populus vitaret istum gladii imminentem; quo omisso prælatus graviter puniretur. Sequentia sunt verba sacri textus. *Quod si speculator videris gladium venientem, & non intonneris buccina, & populus se non custodierit, veneritq; gladius, & tuleris de eis animam, ille quidem in iniquitate capus est: sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram.*

Caleant prælatis istorum verborum sensum, istius obligationis pondus, istiusq; pænæ severissimum rigorem. Quot prælatis reddent Deo rationem de proprio consensu defectuum subditorum suorum, qui gladio peccati ipsos minitante, & infallibiliter vulnerante, nulla adhibita diligentia, & omissa omni sui gregis cura, fi-
nunt

98 nunt subditos suos perire, & illorum conscientias deturpari? Quid in divino iudicio respondebunt, si de spirituali profectu suarum ovium nihil agunt, sed ad proprium honorem, & ad temporalem quietem repulsa omni animi molestia solum attendunt.

Lamentabilius autem deploratur prælatorum frequens oblivio spiritualis pabuli subditorum, quod ex iustitia præbere tenentur, cum ab eis temporales utilitates in proprium commodum accipiant. Sequentia verba apud eundem Ezech. invenes cap. 34. loquendo de pastoribus. *Va pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos. Nonne greges à pastoribus pascuntur? Lac comedebatis; & lanis operiebamini, & quod crassum erat, occidebatis; gregem autem non pascebatis? Quod infirmum non consolidastis, quod abiectum non reduxistis, & quod perierat non reduxistis, sed cum austeritate imperabatis eis cum potentia, & dispersa sunt oves mee, eo quod non esset pastor, & facta sunt in devorationem omnium bestiarum agri. Querimonia facta de pastoribus Israel ad omnes alios pastores transit si accipiendo ab ovibus suis temporales utilitates nihil de illarum pabulo spirituali curant. Quot debiles non corroborant, quot ægros non curant, quot fractos non ferruminant; quot fugitivos non reducunt: quot perditos non quærunt, quot tæpidos non inflammant, quot dormitentes non excitant, quot peccatores non corrigunt, & quot deformatos non reformant? Sed tali imperio præcipiunt, ac si essent Domini, & non patres, & subditi servi, & non filij: ex quo provenit fieri dæmonum nutrimentum, & dispersas oves, quasi sine pastore, absq; spirituali regimine, aut charitativa protectione incidere in manus suorum inimicorum, eorumq; gladio vulnerari, & perire.*

De gravi punitione, & damnatione talium prælatorum loquens Laurentius Justinianus de disciplina monachali

nachali c.9. sic ait. *Negligens pastor, & sola temporalia concupiscens, sua querens; & subditorum commoda parvipendens, uti fetidum cadaver in profundum demergetur abissi. Ibi cum tenebrarum principe ultricibus traditus flammis aeternis damnabitur cruciatibus.*

Secundò, nam prælati Generales nostri Ordinis tenentur visitare totum Ordinem durantibus ipsorum officijs, & Ministri Provinciales suas Provincias semel in anno, ut præcipiunt Trid. & statuta generalia, utq; observat immutabilis consuetudo: sed hæc visitatio respicit morum reformationem, tanquam finem: ergo tenentur prælati emendare, reformare, & corrigere subditos suos.

Tertiò, quia prælati Religionis tenentur ex officio specialiter regulam nostram observare in tota sua puritate, ut subditos ejus observantiam non solùm in verbo, sed etiam exemplo doceant: qui autem ex infirmitate, vel alia quacunq; de causa ad illam observandam impeditur, ipso facto inhabilis est ad officia Ordinis, ut ex iure communi, & particulari statutorum constat: ergo si prælatus ratione officij tenetur se ipsum reformare, etiam tenetur reformare subditos suos.

Quartò, prælatus tenetur remedium præstare subditis corporaliter indigentibus, scilicet Generalis respectu totius ordinis, Provincialis respectu Provinciarum, & Guardianus respectu conventus, fideliterq; agere de bonis ipsius ea non dissipando, sed dissipata reformando, ut latè ostendit Peyr. citatus q. 1. c. s. §. 1. Ergo majori ratione tenetur de spiritualibus providere subditos in dissipatis reformando. Patet consequentia, quia spiritualia corporalibus præferuntur, quantum anima corpori præfertur.

Ad majorem hujus rationis confirmationem liceat
h.c

100 hic adducere exclamationem Peyr. citati n. 61. qui dolens de nimia prælatorum cura circa subditorum temporalia, & de gravi somno, continuaq; oblivione circa ipsorum spiritualem profectum, sic loquitur. *Sed Deus bone quomodo hunc ordinem pervertit humana cupiditas? Quam anxij, & solliciti sunt aliqui prælati in curandis temporalibus, & quam dormientes in curandis spiritualibus.* Rationabilis, & religiosa est ista quærimonia, aliquorum enim prælatorum cura magis ad temporalia, quàm ad spiritualia tendit: imò apud multorum placita ille est melioris notæ prælatus, qui nimis vigilat in providendis subditis de temporaliter necessarijs, & parum urget pro regulari disciplina observanda; & hic tanquam lenis, charitativus, & benignus laudatur. Non invertant prælati ordinem temporalia spiritualibus præferendo.

Quintò, magis tenetur prælatus agere de bono communi subditorum, quàm de particulari, & proprio, ille enim est prælaturæ finis, ut omnes fatentur. Qua propter bonum commune sui gregis tenentur suo proprio præferre usq; ad perditionem propriæ vitæ, ut Christus Dominus ait Joan 10 dicens, *bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Ex qua veritate deducunt Authores teneri prælatum tempore pestis ad residentiam personalem, pro sacramentis suis ovibus administrandis, & pro temporalibus providendis, etiam cum periculo propriæ vitæ, ut tenet Rodriguez tom. 3. quæst. regul. q. 31. a. 2. Sanch. l. 6. in decalog. c. 2. n. ss. Navar. in tuma c. 24. n. 10. Peyr. de subdito tom. 1. q. 1. c. 21. concl. 2. & alij. Idem affirmant alij teneri prælatum pro vita corporali subditorum, ut Sot. de just q. 3 a. 4. Farinac. 4 p. prax. de homic. q. 12 s. n. 322. Peyr. tomo 2. de prælato q. 1. c. 7. n. 17. Alij denique eandem obligationem illi imponunt pro bono communi temporali, ut D. Th. 2. 2. q. 26. a. 3 ad tertium, Suar. de

de charitate disp. 9. sect. 3. n. 1. Multò meliùs ad idem tenetur pro vita spiritali subditorum, quæ est reformationis finis.

Ex hac ratione deducunt Doctores teneri prælatum ex iustitia pro subditis orare, eos docerè, corrigere, emendare, castigare, & præcipuè reformare, agendo non solùm de omnium salute spiritali in communi, sed etiam in particulari, etiam cum periculo vitæ, & citra extremam necessitatem, ut tenet citatus Peyr. n. 16.

Ultimò, quia prælati tenentur ad personalem residentiam, ut habetur c. pervenit. c. suggestum, c. sci- scitaris 7. q. 1. Trid. sess. 6. de reform. c. 1. & sess. 23 eodem titulo c. 1. Quam obligationem deducunt Authores ex illa, qua prælati tenentur ad curam temporalem, & spiritualem suarum ovium; quod in absentia præstare non possunt: grex enim magis diligit verum pastorem, & meliùs recipit medicinam, & curationem ab ipso, quam à substituto: pastor autem tenetur curare oves meliori modo, quo potest: ergo tenetur ad residentiam personalem, proindeq; ad gregem reformandum. Hæc de prælatis, De sub- ditis sit.

Secunda conclusio, tenentur subditi acceptare reformationem prælatorum circa regulam collapsam, quam absque legitima causa eos à peccato non excusante, non observabant. Ita Vasq. 1. 2. disp. 1 s 4 Sanc. lib. 6. in decal. c. 2. n. 3 s, Lezana tom. 1. c. 7. n. 19. Bel- lasius in promptuario regul. verbo regula n. 6. Hæc conclusio est evidens consequentia antecedentis con- clusionis. Primò, quia obedientia est correlativa præ- cepti: ergo si prælati tenentur subditos reformare, tenentur subditi reformationi obedire. Secundò, quilibet tenetur acceptare medicinam spiritualem à suo pastore ratione officij applicatam ad curandam ejus in-

102 firmitates spirituales : ergo si prælatorum reformatio ad istum finem dirigitur, tenentur subditi illam acceptare.

Tertiò, Minoritæ, ut diximus, tenentur servare nostram regulam in sua puritate ; sed prælatorum reformatio ad nihil aliud tendit nisi ad illius observantiam, removendo omnia impedimenta ipsius, & per media efficacia disponendo hujus finis executionem : ergo, &c.

Ex hac conclusionem deducitur teneri subditos acceptare prælatorum reformationem, non solum in ijs, quæ regula expressè præcipit, sed etiam in alijs tamquam medijs moraliter necessarijs ad ejusdem regulæ observantiam consequendam, quibus juxta dictaminis prudentiam conservari potest, & sine quibus omnino deficiet. Ita specialiter Moronus citatus n. 138. Probat, quia quilibet tenetur ad id, quod tacite, vel expressè profitetur, sed moraliter necessaria ad regulam observandam implicitè à nobis promittuntur, ut clarum est : ergo non solum tenetur minorita ad regulæ observantiam, imò etiam ad omnia, quæ ad illam sunt necessaria. Vide citatum Moronum.

Ex hoc principio colligunt Authores teneri subditos ad supplicium prælatorum acceptandum, sine illo enim observantia regularis dissipatur, & illo stabilitur. Idem affirmant de mutatione fratrum ex uno conventu ad alium : de clausura monialium tamquam necessaria ad votum castitatis servandum, & sic alijs, quæ implicitè in regula continentur, & sine quibus regularis vita dissipatur.

Concluditur ergo ex doctrina hujus capitis manifestam esse prælatorum obligationem ad relatam reformationem aggrediendam, etiam cum periculo vitæ corporalis. Quapropter si prælati Generales in suis familijs, & Provinciales in suis Provincijs omiserint hanc dispo-

dispositionem, ejusq; executionem, pro certo habeant 103
non esse bonos pastores, quia non ponunt vitam suam
pro ovibus suis, sicut divinus pastor eos docuit verbo,
& exemplo; ad cujus imitationem eos monet sacer tex-
tus 1. Joā. 4. dicens. *Si Christus pro nobis animas posuit,*
sic & nos debemus pro fratribus animas ponere. Subditi au-
tem recordentur, quod propter Deum abnegaverunt
propriam voluntatem (ut utar verbis seraphici Parentis)
regulam vivendo, ut facilius praelatis reformatoribus
obediant. Accedamus igitur ad individualia principia
quibus, Deo auxiliante, optatus finis sanctæ reforma-
tionis obtineri potest.

H 2

Caput

Caput Tertium.

*Bonorum prælatorum electionem
esse medium ad reformationem
ostenditur.*

Supposita obligatione, qua tenentur prælati Religionem collapsam reformare, ut optatum finem possint obtinere. multæ obstant difficultates, quæ solo Dei auxilio, & efficacia possunt superari. Nam teste S. Bonav. in speculo disciplinæ, obstat primò forma priùs recepta, quæ vix deponi potest, qui enim in novæ educationis initio disciplinam negligit, ad eam profuturo difficultè applicatur. Idem indicat S. Bernardus epist. 96. loquens de religiosis ad meliora conversis, his verbis. *Quis dabit mihi, ut transeam, & videam visionem hanc magnam? Hæc enim minus mira, minusquè incerta promotio, quàm illa mutatio; nisi quod multò facilius multos seculares converti ad bonum, quàm unumquempiam religiosum transire ad melius.*

Obstat etiam reformationi corruptio optimi pessima; nam status Religionis optimus inter communes fideles in pessimum declinat, quæ autem sunt pessima vix ad meliorem statum reducuntur, ut ait Dionis.

Car.

In religiosis se ipsos non reforescentibus, nec dignè proficientibus inveniuntur, & regnant peiores, periculiosioresq; passiones. quàm in mundanis hominibus: Ita quid, qui se ipsos juxta suæ professionis exigentiam non frangunt, non vincunt, nec coram Deo solliciti sunt, qualiter suâ satisfaciunt vocationi, ac professioni, sunt deteriores, quàm fuerunt, ac essent in seculo. Obstat deniq; subditorum resistentia; reformatio enim non potest efficaciter exequi, & stabiliri, nisi prælati violentiam inferant subditis reformationi resistentibus, vim vi repellendo contra illorum corruptam propensionem, & longævam consuetudinem ad relaxationem inclinantem.

His tamen non obstantibus tenentur prælati multis de causis reformationi insistere.

Primò, quia quælibet res naturalitèr ad sui conservationem inclinatur: sed Religio relaxata non conservatur in suo esse, nisi per reformationem: ergo debet Religio inclinari, & insistere reformationi.

Secundò, quia status Religionis est virtutum schola, sanctitatis domus, castitatis custodia, pudicitie firmamentum, Religionis magisterium, obedientie speculum, & perfectionis tabernaculum; ideo decet, ut etiam quo ad singulares personas ipsum proficentes integer conservetur: ergo si à priori perfectione decidit, decet, ut ad pristinam perfectionem restituatur.

Tertiò, quia ex pravis religiosorum moribus provenit catholicam Ecclesiam deturpari, & ab hæreticis contemni, quatenus ex illis sumunt occasionem dicendi vota, & regulas Religionum esse fatuas observationes, & hypotriticas simulationes, quibus religiosi se fingunt sanctos & mundi contemptores, cum re vera sint deformati, & publici peccatores: quod propter ab ipsis ap-

106 pellantur hominum monstra, & inimici humanæ societatis: quæ convitia omninè tollerentur, si religiosi juxta præscriptum suæ regulæ reformatè viverent.

Quartò, quia ex bono statu religiosorum maximè pendet bonus status totius Ecclesiæ; Sunt enim religiosi viva exemplaria, quorum virtutes à sæcularibus imitantur, & præ oculis habentur, ut ipsorum vestigia, & sancta consilia sequentes, à peccatorum laqueis liberentur, & vitam æternam consequantur.

Deniq; quia ex depravata vita religiosorum oritur, quod sæculares retrahantur à suscipiendo Religionis habitu, quem cum magno sui, & Religionis utilitate, & profectu apprehenderent, si Religio ita deformata non esset. Contra malos religiosos istius damni, & peccati reos insurgit Petrus Damianus lib. 6. epist. 32. his verbis.

Quanti sanguinis reus est, qui sub sacri habitus schemate talem se per suscepta professionis incuriam exhibet, ut quærentes accedere perverse vivendo disturbet? Evangelica illi sententia congruit, qua dicitur. Quis scandalizaverit unum ex his pusillis, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris: tolerabilius enim fuerat, ut solus in ejus, quem reliquit, mundi vertigine rotaretur, quam multos nunc à salutiferæ stationis revocaret accessio.

Ad reformationem igitur introducendam, vincendamq; omnimodam difficultatem; & repugnantiam subditorum oppositam, tenetur Religio optimos prælatos eligere; qui non obstantibus deformatum resistentiis, reformationi zelosè, sanctè, & constanter insistant: cujus spiritualis ædificij fundamentum est bonorum prælatorum electio. Certum est igitur in Religionibus dari prælatos ad utilitatem spiritualem, & tem-

temporalem subditorum. Quæ veritas tum ex Sa- 197
cra Scriptura, tum ex sanctis Patribus compro-
batur.

Ad Hæb. s. dicitur. *Omnis namq; Pontifex ex homini-
bus constituitur.* Quod explicans D. Th. ita ait. *Pro ho-
minibus constituitur, id est, pro ipsorum utilitate: non enim
constituitur propter gloriam, non propter cumulandas diviti-
as, non propter consanguineos ditandos. Si vero ali-
quis querit, quod suum est, non est pastor, sed mer-
cenarius.*

• Aug. in tract. de Past. erm. 9. c. 1. ita loquitur. *Ha-
bemus duo quedam, unum, quod Christiani sumus; alterum,
quod prepositi sumus. Illud, quod Christiani sumus, propter
nos est: quod autem prepositi sumus, propter nos est. In eo,
quod Christiani sumus, attenditur utilitas nostra in eo, quod
prepositi sumus, non nisi vestra. Item Bern. serm. de tris.
ord. eccl. Puritatem inquit, cordis in eo prælatus habet,
ut prodesse desideret, non præesse, ut scilicet proprium com-
modum, vel honorem seculi, seu aliud quidpiam suum in præ-
latione non querat præter solum beneplacitum Dei, & ani-
marum salutem.*

Probatur eadem veritas ratione: quia officium Prin-
cipis, & prælati est iusticiam exercere, & bono com-
muni providere, non enim officium est ad se, sed ad a-
liud, scilicet ad inferiores: ergo ad ipsorum utilitatem:
ex quo sequitur teneri prælatum procurare bonum spi-
rituale subditorum docendo, monendo, corrigendo, re-
formando, & spiritualibus, & temporalibus subve-
niendo: quæ omnia solus prælatus bonus, & zelo-
sus exercere potest: ergo tenetur Religio hos
eligere.

Cum ergo in omnibus Religionibus absolutè loquen-
do, deceat prælatorum electiones bonas esse, multo me-
lius urget hæc obligatio, quando Religio eget reforma-
tione

108 tione: nam in Religione reformata subditi iuvant prælatum ad familiam suaviter regendam absq; violentiæ rigore, & punitione: imo nemo audet delinquere, quia statim ab omnibus reprehenditur: at verò in Religione deformata propter transgressorum subditorum crimina, & reformationi resistantiam, cumulus omnium virtutum in superiori gradu à prælatis postulatur: & in hoc puncto consistit primum reformationis fundamentum; nam Regis ad exemplum totus componitur Orbis. Deinde prælatus non reformatus non audebit reformationem subditis procurare, & si procuret, inutilis, & otiosa erit, cum prælatus solo verbo, & non opere subditos doceat: nam prælatus regulæ suæ transgressor quomodo poterit transgressiones subditorum radicibus avellere? Imo tam longè distat à reformatione subditorum deformatus prælatus, quod potius ipsorum deformationem juvabit, non enim prælatus deliciosus, temporalibus abundans, parùm devotus, & spiritualis, regulæ transgressor, est relativus ad subditi pauperem, pœnitentem, spirituales, & reformatum. Eligantur igitur boni prælati, statim ad reformationem subditorum procedetur.

Quis autem ad prælaturam assumendus est? Dignior, juxta commune Authorum placitum. Hos consulant Patres Electores. & notitia de partibus, & meritis eligendorum comparata, absq; passionis, aut amicitie umbra, Deo solo, & Religionis augmento præ oculis posito, maturè considerent, quinam religiosi digniores sint ad prælaturas: & caveant indignos eligere, dignosq; & digniores ab electione excludere.

In prælato igitur, præter ætatem majorem, vel minorem juxta majorem vel minorem prælaturæ gradum attendat elector ad eligendorum scientiam prudentiam,

justi-

109
justitiam, fortitudinem, temperantiam, & charitatem er-
ga Deum, & proximum: ad exemplum, & zelum, ad vi-
res spirituales, & corporales, & reliquas virtutes, quibus
eligendi fulciantur, & quibus alij prætensores
carent, ut istis postpositis, illos eligat: imo inter
benemeritos quales præferantur, ut digniores
assumat.

Prælati igitur pro meritis electus, ut muneri suo sa-
tisfaciat, proprio commodo non vaccet, sed subdito-
rum bonum spirituale, & temporale curet, decentem
corporis sustentationem, & præcipuè spirituales cibum
eis provideat; ipsosq; opportunis medijs ad reli-
giosam perfectionem, & regulæ observantiam dirigen-
do, excessus, & defectus corrigendo; pericula delin-
quendi amovendo, & debita remedia ad tentationes
vincendas, & futura damna vitanda præveniendū præ-
beat.

Erga reformatos suavem, & benignum se ostendat;
erga deformatos rigidum, & severum ad frenandum
ipsorum contumaciam, & in malo perseverantiam, ut
per pænas à criminibus revocentur hi, & illi per præ-
mia alliciantur. Omnibus affabilis, & benignus se ex-
hibeat absq; personarum acceptione, itaut quisq; erga
illum magnam confidentiam concipere possit; ut benè
notavit S. Bonau. opusc. de sex alis seraphim dicens.
*Lis èt enim meliores in affectu præferendi sint minoribus, &
omnes propter spem salutis in Christo amplectendi sin: in actu
tamen exterioris exhibitionis taliter se gerat ad omnes, ut nul-
lus ab eo se contemni propter alios suspicetur; sed quilibet ab
eo diligi præsumat, & fiducialiter ei, quasi singulari amico
confidat, nè alicui indignatio, & invidia nutriatur.* Non præ-
cipiat cum imperio, sed cum modestia veluti exorando.
Facilis se præstet in licitis concedendis, & si fortè, quæ
aliquo titulo illicita sunt, neget, significet se parùm dis-
plicere

110plicere, quia ea concedere non potuit. Omnes ad regularem observantiam, ad religiosam perfectionem, ad virtutis exercitium non solum verbis, sed exemplo, ipsos in vita communi præcedendo exhortet : omnibusq; Dei gloriam, subditorum profectum, & Religionis augmentum diligenter procuret: & potestate tam æconomica, quàm spiritali in utroq; foro reformationi suæ familiæ zelose insistat.

Caput

S
nis
nit
me
san
Re
fo
tū
qu
ei
le
et

d
r
n
s
o

Caput Quartum.

Quantum deceat reformationi Religionis incorregibilium e- jedio?

Sunt aliqui in Religionibus ita pessimis moribus as-
sueti, ut oblito omnino suæ professionis statu, & pz-
nis, quibus sæpè sæpius pro gravibus delictis sunt, pu-
niti, omnino contemptis, neq; amore alliciuntur, neq;
metu revocantur: sed tamquam putrida membra alia
sana corrumpunt, quod malum vergit in damnum totius
Religionis; quæ tanto pondere gravata ad debitam re-
formationem procedere non potest. Indubium est, quan-
tùm obstent reformationi hæc putrida membra, &
quantum oporteat ea extra mysticum corpus Religionis
ejicere; né alijs noceat ipsorum obstinata, & scando-
losa vita. Quà propter de illorum ejectione agendum
est in hoc capitulo.

Ut autem resolvam, quid possint prælati regulares in
discolorum incorregibilium ejectione prius oportet sci-
re religiosum incorregibilem dici illum, qui corrigi
non potest. c. ut famæ de sentent. excom. Hanc incorri-
gibilitatem ex aliquo delicto gravi provenire affirmant
communiter Authores; quale est furtum, homicidium,
ino-

112 inobedientia contumax, peccatum carnis scandalosum,
& similia, quæ gravia, & gravissima appellantur. Ita Mi-
randa Manuale prælatorum quæ. t. 52. a. 1. conc. 2. Portel
tom. 1. dub. regul. verbo eijcere n. 1. Rodrigues tom. 1.
quæ. t. regul. q. 30. a. 18. & 19. Sanctorum de Melfi tomo
penalium distractionum examen c. 19. de pænis incor-
regibilium, & in practica criminali tit. pænarum gene-
ra, & titulo applicatio singularum pænarum singulis
delictis, Bonac. tomo 1. tract. de clausura q. 2. de clausura
monialium puncto 12. §. 1. & alij. Ratio est, quia talia
crimina incorregibilium Ordinis perditionem, & con-
turbationem; debilius scandalum, & offendiculum mi-
nantur, aliaque membra sana inficiunt:

Ad judicandum religiosum incorregibilem non suf-
ficit committere semel aliquod ex assignatis criminibus,
sed necessario debent esse replicata. Ratio est, qui nun-
quam incorregibilis dicitur, qui ad correctionis expe-
rientiam non pervenit, potuit enim graviter peccare, &
postea pœnitere, & emendari, ut multoties videmus: er-
go essentia incorregibilitatis consistit in replicatis de-
delictis.

Requiritur etiam ad incorregibilitatem, quod religi-
osus propter multiplicata delicta sit ter punitus, & post
trinam punitionem iterum cadat in eadem, aut similia
crimina; ut enim ad vertit Portel, potest multoties pec-
care solum ex fragilitate. Si autem in foro externo ex-
perimento probetur, quod ter admonitus, & punitus
superioris judicis penas contemnat obstinatus, & con-
tumax, tunc ejus plaga incurabilis censenda est, & ipse
incorregibilis reputari debet. Ita Portel & Sanctorum
citati, Panorm. in c. cum non ab homine de sentent.
excom. n. 28. Peyr. tom. 1. de subdito q. 1. c. 23. Cassaing.
de privilegijs regul. tract. 4. c. 6. proposit. 9. Bonac. pro-
posit. 2. n. 6. Lezin in summi quæ. t. regul. tom. 1. c. 23.
n. 2. Pelliz, tomo 2. manuale regul. tract. 8. c. 8. sect. 2. n. 2

& est maxime conforme l. vel uti ff. de edendo l. servus 113
c. de vi pub. & ca. si quis erga, ubi glos. 10. q. 7.

Supposita incorrigibilitate relegioforum decreve-
runt omnes Religiones particulares leges suorum sub-
ditorum incorrigibilitatem declarantes. Unde in nostro
Ordine juxta generalia statuta Segovientia c. 6. de cor-
rectione delinquentium tit. de incorrigibili ita dicitur.

*Incorrigibilis deinceps censeatur religiosus ille, qui ter con-
victus, & punitus de eodem crimine gravi non respuit. Hac
igitur supposita doctrina ad resolutionem quaestionis,
an scilicet religiosus incorrigibilis possit à Religione
eijci, descendamus,*

§. Primus.

*An Religiosus incorregibilis possit
Religione expelli?*

Affirmativè respondeo cum communi Authorum sententia. Ita D. Th. quodlib. ult. a. ult. Bonau. in determinationibus quæst. super regulam q. 14. Tur. recremata super regulam Sancti Benedicti tract. 87. Portel citatus verbo ejicere n. 1. Corduba super regulam c. 2. q. 25. Cassaing citatus prop. 9. Rodrigues, & Sanctorum citatis locis, Sanch. l. 6. in decal. c. 9. n. 3. Lez. tom. 1. quæst. regul. c. 23. n. 1. Peyr. citatus c. 25. concl. 1. Bonac. §. 1. prop. 1. Bellazius in promptuario regul. verbo ejicere n. 1. Novarius in lucerna regul. eodem verbo n. 1. & alij quamplurimi ab istis relati. Hæc resolutio probatur primò authoritatibus; secundò jure, tertio privilegijs, quarto rationibus.

Quantùm ad authoritates sufficiat autoritas Seraphici Doctoris, (né alias congeram quamplurimas) nam cum esset totius Ordinis Generalis, illumq; tam sanctè, & reformatè octodecim annis gubernaret, nihil quod culpæ vestigium haberet. ipsi fuit impositum, nisi pietas, & benevolentia erga apostatas, quos benignè recipiebat, dicens ipsum esse ultimum illorum refugium, & subsidium, nè de ultimo remedio desperati omninò parirent.

perirent. Tamen cum erga ipsos ita esset suavis, & 115
mitis, rigidè, & severe se gessit contra incorregibiles,
scribendo epistolam ad ministros Provinciales Ordinis,
in qua illorum ejectionem decrevit. De ejus sequen-
tia verba. Et primum quidè ad sanctæ orationis studium
fratres tuæ curæ commissos efficaciter incitans ad regulæ
promissæ observantiam, inseram inducas pariter, & com-
pellas: pestiferos, & insolentes nullius verendo faciam evel-
lens, & destruens, dissipans, & disperdans, vel carceri man-
cipando custodiæ, vel à communitate sacri collegij expellendo,
juxta quod pietatis, & iustitiæ lex exposcit, ne dum crudeli
misericordia uni membro putrido pareatur, in totius corporis
sospitatem putrefaciens corruptio diffundatur. Notetur isto-
rum verborum pondus, & Religionis zelus, refecando
membrum putridum propter incorregibilitatem ean-
dem corrumpens; rigurosusq; modus loquendi Sera-
phici Doctoris, cum aliàs erga omnes mitis esset, atq;
suavis.

Placeat alia ejusdem Seraphici Doctoris autoritate
eandem veritatem comprobare. Nam in opusculo, cu-
jus titulus est, Determinationes quæstionum circa regu-
lam Sancti Francisci, quærit in titulo quæstionis 14. an
liceat Ordini Minorum aliquem ejicere pro demerito? Et
adductis pro parte negativa aliquibus rationibus, tan-
dem resolvit, quod si vitia sint publica, & scandalosa, &
religiosus de illis semel, atq; iterum monitus, & puni-
tus non pænuit, & se non emendavit, ab Ordine ejici-
atur. Sequentia sunt ejus verba. Si verò excessus ejus
graves fuerint, & notarij, quod alij ejus exemplo possint infici
si retinentur in Ordine, & extranei scandalizentur, quod
talis in Ordine sustineretur, tum propter auferendum scan-
dalum, tum propter corruptionem Ordinis præcavendam, de-
bet ejici, pravaricator voti, & pacti sui, quia jam Ordo non
tenetur ei de promisso tenendi eum secum, qui promissum su-
um pluriès violavit; cum ideo sit vocatus Ordo, quod nihil in
se

216 se inordinatum patiat. Quod si Deo permittente valis se ipsum eijceret, gratia sunt Deo referenda, non quia ille peccavit, sed quod oves suas à pestifera contagione liberavit. Utinam abscendantur, qui vos conturbant, scilicet puritatem vestram, pacem, & famam. Si autem allegatur, quod miserratio est misero adhibenda, ut iterum recipiatur in ordinem: Crndelis est miserratio, unde plures, & meliores graviter offenduntur: sicut qui furem liberaret, unde pauperes spoliarentur: maxime cum tales longo tempore tepesacti, rarissime verè, & perseveranter emendantur, & facilis remissio alijs audaciam prebeat delinquendi. Hæc verba ita sunt plena spiritu, zelo, & sciencia, ut quælibet aliena expositio gravem ipsorum sensum offendere videatur. Ab ipsa legentibus diligentem, & spirituales postulo attentionem.

Secundò probatur ex jure, tum ex c. fin. de regul. ubi supponitur hæc ejectio, tum ex c. fin. de statu monach. s. porro, præcipitur visitatoribus rebellium expulsio, nè ovis morbida alias sanas inficiat. Idem statuitur e, cum in ecclesijs de majoritate, & obedientia in fine. Item nostrum particulare jus statutorum Segorientium loco citato ita statuit. Qui fuerit incorregibilis in quocumque gravi, & scandaloso crimine, vel carceri mancipetur perpetuo, vel habitu regulari spoliatus ad trivemes damnetur, si qualitas delicti hoc exegerit.

Tertiò probatur privilegijs. Primò ex bulla Alex. 6. incipiente, cum sicut nobis, in qua conceditur prælatis Generalibus, & Provincialibus nostri Ordinis facultas ad eijciendos incorregibiles de consensu majoris partis capituli. Ita ait Pontifex. Cum sicut nobis nuper exponi fecistis, interdum contingat in Ordine aliquos fratres adeo humani generis hoste procurante in reprobam sexum datos reperiri, ut nulla ex re corrigi, & rectam ad seminam reduci possint: nos attendentes dicto Ordini, & conservationi observantæ vestræ omnino conducere, ut persona sic incorregibiles

ne alias dormiant, & inficiant, & vobis eijciantur, tibi & 117
Generali Vicario pro tempore existenti per vosmetipsos dam-
nat, & alijs Vicarijs Provincialibus dicti Ordinis per eos
eum consensu majoris partis Capituli Provincialis, religiosos
dicti Ordinis, quos sic incorregibiles reperieritis, tamquam
membra putrida habitu vestro expoliandi, & à vobis eijcien-
di: at contra quoscuq; eis forsàn auxilium, consilium,
vel favorem publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, &
quovis quæsito colore supra huius habitus delatione, cuius
enūq; dignitatis, gradus, Ordinis, & conditiones existant
per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia
appellatione postposita procedendi, omniq; alia & similia in-
præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet, & opportuna
faciendi, gerendi, & exequandi, auxiliumq; brachij secula-
ris, si opus fuerit invocandi, plenam, liberam, & omnimodam
authoritate Apostolica tenore presentium concedimus facul-
tatem.

Portel citatus addit virtute huius privilegij posse Mi-
nistros Provinciales hanc ejectionem exequi non so-
lùm in Capitulo Provinciali, sed etiam in Congregatio-
ne intermedia, quæ per statuta Generalia habet vim Ca-
pituli: affirmatq; n. 1. quod dum esset Minister Provin-
cialis consuluit Reverendissimū Commissariū Genera-
lẽ familiæ, à quo responsū accepit etiam extra Capitulum
& Congregationem fieri posse incorregibilis ejectione
congregato ad hunc effectum definitorio, quod solet in
Capitulis, & Congregationibus causas Provincie defini-
re, hoc enim modo sufficienter legi de incorregibilibus
eijciendis satisfic.

Item Pius. 5. anno primo sui Pontificatus die 19 Sep-
tembris anni Domini 1566 concessit religiosis S. Hie-
ronymi idem privilegium majori amplitudine his verbis.
*Quod capitulum Generale, aut privatum tantum possit fra-
tres delinquentes in casibus, in quibus de jure communis ad
mortem damnantur, perpetuò in carcere, vel eos in perpetuum,*
1
vel

118 *vel ad tempus ad triremes relegare, & condemnare: & in alijs delictis gravioribus, aut gravissimis, velut inobedientie contumacis, seu incorrigibilitatis, eos etiam usq; ad privationem habitus inclusive punire, & castigare.*

In compendio compilato à Gracia adducitur aliud privilegium ejusdem Pij S. concedentis ijsdem religionis anno Domini 1567. quod Prior Generalis possit hanc ejectionem exequi de consilio aliquorum religionis seniorum extra generale capitulum.

Alia similia privilegia Innoc. 4. Sixti 4. Sixti 5. & Joan. 22. referuntur à Casarub. in compendio, verbo eijcere, quorum mentionem faciunt Rodrigues, Casaling, Portel, Peyr, & Lezana tom. 3. in mari magno Minimorum, & Corduba citatus q. 21. & alij.

Probatur deniq; rationibus. Primò, quia bonum cōmune Religionis præferri debet bono particulari aliqujus subditi, illud enim majus est isto: sed hæc præferentia stare non potest, si ovis infecta in Religione conservetur, est enim putridum membrum alia corumpens, cujus malo exemplo similia fiunt, ejusq; vicia imitantur: ergo conservationi boni communis convenit tale membrum putridum refecare, & talem ovem morbidam eijcere, tam ab aliarum societate separando.

Confirmatur hæc ratio exemplo corporis naturalis; videmus enim, si aliquod ejus membrum putridum, & infectum corrumpere possit alia sana, & corpus vita naturali privare, placet infirmo, né omnino pereat, chirurgum tale membrum refecare, ut vitam habeat, salusq; corporea non periclitetur: ergo similiter dicendum est de corpore mystico respectu religiosi incorrigibilis.

Hæc ratio sumit vires à naturali dictamine rationis, ut manifestum est: quapropter eadem debent duci Religionum prælati, quorum filij zelosi, & graves lacryman:

mantur quod intra monasterii claustra, & regularem 119
societatem permaneant aliqui incorregibiles, & vitiosi
non solum remedii incapaces, & absq; spe emendæ de-
sperati, sed etiam trahentes alios ad eadem vitia sequen-
da, nam cum humana libertas ad malum propendat,
operantur sine freno aliorum malo exemplo ducti, &
paulatim à vita regularis observantiæ deficiunt, & hac
contagiosa peste corrupti incorregibilium numerus
indies augeri deploratur; quod grave damnum in u-
no putrido membro tempore debito non resecato in-
choavit: ergo ad illud vitandum oportet illud à Reli-
gione eiicere.

Secundò, quia regula juris est c. frangenti de regulis
juris, scilicet, frangenti fidem fides servanda non est.
Menoch. cens. 1. n. 364. Surd. conf. 359. Seraphinus
de privilegiis juramenti privileg. 64. n. 154. Cardos.
in praxi criminali p. 1. in praxi judicum, & advocat.
verbo fides n. 2. Farinac. q. 29. n. 65. Quod axioma ha-
bet locum etiam si in minimis deficiat ut habet Surd.
de alim. tit. 8. privileg. 61. n. 26, & alij: nam grave
est fidem fallere, & promissa non adimplere l. 1. in
prin. ff. de constit.

Flam. de confident. q. 6. n. 3. Lara in l. si quis à
liberis sect. si mater. 23. ff. de liber. agnosce.
Menoch. conf. 156. n. 22. Plures alios refert Cenedo
ad decretalia collect. 110. n. 1. ergo Religio non te-
netur servare pactum habendi in se religiosum, qui
ei fidem fregit scandalosè, & incorregibiliter vivendo,
ex quo ei redundat grave damnum honoris, famæ, &
quietæ societatis sed tamquam non filius eiiciendus est.

Tertiò, nam si aliquis videret suam Religionem
deformatam, & manifestum periculum propriæ dam-
nationis in ea perseverando, & inter tot regularis vitæ
transgressores vivendo, posset, & teneretur transire ad
aliam reformatam, fidem non servando Religioni, cu-

120 jus erat filius, si quidem ipsa fidem illi non servavit, dirigens, & juvans ipsum ad finem supernaturalem, imo ad interitum, & damnationem suadens malo exemplo tot deformatorum religiosorum, ut latè ostendit Corduba citata q. 19: ergo similiter si religiosus aliquis factus est incorregibilis, né vitiorum suorum contagiosa peste alios inficiat, debet Religio illum habitu privare, & ejicere; non enim est melior conditio alicujus religiosi ad Religionem deformatam relinquendam pro salute particulari animæ suæ, ut in alia reformatâ salvetur, quam conditio Religionis reformatæ ad conservandam regularem vitam, & spiritualem salutem media ejectione tot incorregibilium alios corruptentium:

Adversus traditam doctrinam aliqua se se offerunt argumenta. Obiicies ergo primò c. impudicas, c. si quis sacro, & c. finale de regular, ubi videtur prohiberi religiosorum expulsio. Respondetur tamen duo priora capitula desumpta esse ex Concil. Provinciali Triburien c. 6. quapropter non habere vim decreti universalis. Præterea; quia non determinant non posse religiosum incorregibilem expelli, sed propter speciale peccatum luxuriæ præcipit monialibus clausuram in suis monasteriis, in eisq; imponatur salutaris pœnitentia ad sua peccata luenda. Tertium capitulum non loquitur de ejectis in perpetuum, sed solùm ad tempus juxta antiquam consuetudinem, ut affirmant Sanch. & Cassaing citati. Deniq; quia loquitur de fugitivis: & licet de ejectis in perpetuum loqueretur, jam derogatum est per alia allegata in nostra resolutione.

Obiicies Secundò. Monialis non potest ab habitu regulari privari, aut extra Religionem eiici, licet committat enormissima crimina, quibus fiat incorregibilis, ut tenent communiter Doctores: ergo idem dicendum est de religioso incorregibili. Negat antecedens Sanch.

l. 6. *Moralium* c. 9. n. 6: absoluté tenens posse eiici moniales incorregibilem absq; licentia Papæ; rationes enim, quæ probant licitam ejectionem religiosi incorregibilis, militant etiam contra incorregibiles moniales. Deinde moniales non obligantur ad vota essentialia strictius, quàm religiosi. Neq; votum clausuræ impedit illarum ejectionem, quia ad illam, & ad habitum regularem non obligantur nisi intra monasterium pro tempore, quo religio eas habet ut filias, non autem quando ut non filias eas eiicit.

In eandem opinionem inclinât Pelliz, *manual. prælat. tom. 2. tract. 10. c. 3. sect. 1. n. 21. & 22.* Licet enim constitutio Innoc. 3. facultatem concedat ad eiiciendas moniales superbas & rebelles, fuit tamen abrogata per alia decreta, virtute quorum solæ incorregibiles possunt eiici; in ejus enim opinione talis facultas non de solis religiosis incorregibilibus, sed etiam de monialibus intelligenda est. Ait tamen Sanch. se nunquam ausurum consulere alicui prælato, ut inconsulto Papa, aut ejus Nuncio, id efficeret: nam cum esset res nova, scandalum non vulgare afferret, gravemq; ansam monialibus inquietis, & vitam claustralem aversantibus præberet fingendi se incorregibiles, ut ex delicto commodum libertatis reportarent à clausura monasterij exeundo.

Neq; obstat forma decreti, de quo in §. sequenti fit et mentio statuentis ejectionem religiosi incorregibilis debere fieri à solo Ordinis Generalis consensu, & sex Patrum ex gravioribus electis in Capitulo, aut Congregatione Generali probatis per processum expulsionis causis, & religioso eiiciendo prius probato in jejunio, & pænitentia in carcere unius anni tempore; cum hæc forma non habeat locum in Monialibus Ordinariis locorum subjectis, Nam respondet Peliz, n. 22. illud decretum loqui de eiectione religiosorum frequentius

122 contingente; non autem Monialium, quæ raro permit-
tenda est: leges enim generales loquuntur de commu-
niter contingentibus; undè casus extraordinarios non
comprehendunt. Item, quia rationabiliter præsupponi
potest Episcopos prælatos monialium sibi subditarum
non egere alieno tantorum virorum consilio, attenta
majori prudentia; & integritate, propter quam ad E-
piscopalem dignitatem assumuntur. Item, quia etiam
ipsi possunt similiter eligere alios sex viros prudentes,
& timoratos, ut simul cum ipso sint conjudices in re tam
gravi, & ita adimplere Sacre Congregationis mentem
in tali decreto expressam.

Bonac. tamen de clausura q. 1. punct. 9. n. 1 4. &
Lezana tom. 1. c. 25. n. 27. cum Tamburino, & aliis
contrarium tenent, scilicet non posse eiici monialem
incurrigibilem propter rationes tactas a Sanch. quibus
doctus est, ne opinionem suam prælati Monialium con-
suleret. Admissio igitur antecedente argumenti, adhuc ne-
gatur consequentia. Major ratio est, quia monialis in-
corrigibilis ejectio cederet in magnum detrimentum
clausuræ; nam sola spe libertatis multæ moniales fierent
incurrigibiles, & extra monasterium absq; freno pudor-
is luxuriose viverent cum Generali sæculi scandalo,
cui multam opponitur clausuræ conservatio: quapropter
intra monasteria debent puniri, minus enim malum est,
quod intra conventum puniantur, quàm extra ipsum
eas habitu privari, undè honestas monialis, aliàs sponsæ
Christi, valde periclitatur, & ejus scandalosa transgres-
sio esset mundo horribilis, Parentibus, & cognatis igno-
miniosa: in religioso autem non militat hæc ratio, &
cum factus incorrigibilis alios inficiat, oportet boni
communis conservationi insistere tale putridum mem-
brum refecando, & à societate aliorum separando.

Obiicies tertio caput finale de regul. ubi religionum
superioribus præcipitur revocare singulis annis fugiti-

vos ad suos conventus, & similiter apostatas, & ejectos 123
si fieri potest sine scandalo: & quando sine illo exequi
non potest, decernitur, quod eis statuatur locus intra
Religionem aptus ad penitentiam injunctam luendam.
Navarrus cons. 78. de regul. Azor. 1. p. l. 12. c. 17. q. 2,
exponunt citatum textum de injuste ejectis ex defectu
potestatis, legitimæ causæ, aut juris in ejectione non
servati. Tamen Bonac. citatus q. 2. punc. 12. §. 1. cum
Sanch; & Azor respondet hunc textum abrogatum esse
per contrariam consuetudinem, proindeq; Religionum
prælatos non obligari ad inquirendos subditos justè e-
jectos ad finem revocandi illos ad Religionem, sed so-
lùm injustè expulsos fugitivos, & apostatas, quibus te-
nentur procurare talem revocationem imponendo ip-
sis penitentiam juxta delictorum qualitatem; superior
enim tenetur suarum ovium spiritualem salutem pro-
curare.

Obiicies quartò, prælatus tenetur remove omnem
occasionem peccati subditorum: sed religiosus ejectus
incidit in frequentes occasiones peccandi, ut clarum
est: ergo tenetur illum non eiicere, sed carceri perpe-
tuo mancipare, ubi tales peccandi occasiones vitare po-
test. Respondetur religiosum incorregibilem non eiici
à Religione, ut habeat frequentes occasiones delinquen-
di, sed solùm eo fine, ut alias oves non inficiat: stante
verò hac iusta expulsionis causa ad bonum commune
pertinente, licitum est peccatum particulare permitte-
re. Licet autem Religio posset incorregibilem carceri
perpetuò mancipare, non tenetur tamen supra se sume-
re tam grave onus habendo intra se incorregibilem ipsi
fidem frangentem; præcipuè quando ejus incorregibi-
litas nullam relinquit spem emenda,

Obiicies ultimò. Conventus tenetur alere religio-
sum ejus filium: ergo non potest illum eiicere, sed de-
bet eundem intra se habere ad ipsum alendum. Respon-

124 deo conventum teneri alere filium ei fidem servanti,
dum intra conventum vivit tamquam bonus filius obe-
diens, exemplariter, religiosq; ejus mandata obser-
vans: hanc autem obligationem non tenetur, si iusta de
causa aliquem repudiavit, eum ut non filium à se eiici-
endo : nam sicut Pater potest filio rebeli, & contumaci
alimenta negare, l. alium quoq; aucte nt. ut cum de ap-
pel. cognosc. ita Religio potest denegare alimenta re-
ligioso iustè expulso;

Doctrina tradita ita est Communis, ut de ejus veri-
tate dubitari non possit, Tota dubitatio est, an in e-
jectione incorregibilium servanda sit forma decreti Sa-
cræ Congregationis editi tempore Urb 8. Ad cujus cla-
riorem elucidationem, & resolutionem sequentem con-
troversiam sub speciali titulo excitamus.

§. Secundus

§. Secundus.

Utrum in ejectione incorregibilium servanda sit forma decreti à Sacra Congregatione editi tempore Urb. 8?

UT clarius constet, quid importent decreta ad effectum eiiciendi incorregibiles edita, oportet illorum formalia verba apponere, ut constet de illorum forma, & substantia. Cassaing. tract. 4. c. 6. proposit. 8. Peyr. tom. 1. de subd. q. 1. c. 2 s referunt decreta Sacre Congregationis Conc. Trid. interpretis, cuius hæc est forma. *In posterum nemo regularium eiiciatur à monasterio, etiam si sit incorregibilis; Sed peccantes à superioribus ignominia, & carcere castigentur, & aerius, si ipsis visum fuerit, pro modo delictorum puniantur.*

Magis ad præsens intentum facit aliud decretum editum die 21 Septembris anni Domini 1624. quod esse factum de mandato Urb. 8. affirmant multi Authores: Adducitur à Bonac. cito loco n. 6. Pelliz. tom. 2. Manuale regularium tract. 8 c. 8. sect. 2. n. 2. Peyr. de privil. regul. constit. 10. Urb. 8. sect. 4. ejusdem facit mentionem

26nem Cassiing §. postulabis primò, & postulabis secundò;
cujus formà fideliter translata ex Peyr. pag. 290. est
hæc.

Ad hæc, ut in posterum è Religionibus nullus legitimè professus eiici possit, nisi sit iure incorregibilis. Vere autem incorregibilis minimè censeatur, nisi non solum concurrant ea omnia, quæ ad hæc ex iurè communis dispositione requiruntur. sublatis in hac parte statutis, & constitutionibus cujuscumq; Religionis, & Ordinis, etiam à se de Apostolica approbatis, & confirmatis; verùm etiã unius anni spatium in jejuniis, & penitentia probetur in carceribus: proindeq; unaquæq; Religio prius habeat carceres, in qualibet saltem Provincia. Elapso autem anno, si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua pervicacia perseveraverit, nè contagione pestifera plurimos perdat, tamquam peius morbi, ac membrum putre eiici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex gravioribus Religionis, eligendus in singulis capitulis, & congregationibus generalibus, tumq; non nisi instructo secundum eorum stillum processu, & plenis probatis causis expulsionis ad sacrorum Canonum præscriptum. Intereã tamen usq; ad primum Generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex justis causis expellere oportebit, ejectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, ut supra, quos idem Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione, servata in reliquis forma superius præscripta. Sic verò ejecti, quandiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atq; Ordinarij loci jurisdictioni, & obedientie subsint proindeq; Generales illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Caterum Sacra Congregatio superiores serio admoneat, ac per Jesu Christi viscera obtestatur: ut memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, ut lucrentur animas fratrum suorum in profundum maris delapsas, antequam, gravissi.

gravissimum, & extremum expulsionis remedium experian- 187
tur: ideoq; eo magis, quod subditorum sanguinem, qui ex
malo negligentium, & sui officij immemorum praelatorum
regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus in supremo
Dei iudicio de eorundem praelatorum manibus sit requisitus.
Hoc decretum servari præcipitur sub gravibus pænis,
revocando omnes constitutiones, & ordinationes Apo-
stolicas, qualescunq; sint, illi oppositas.

Tota dubitatio modo est, an relata decreta habeant
vim legis, ut illorum forma observetur? Ut respon-
deam huic difficultati, aliqua prius advertere oportet.
Adverto igitur primò incorregibilitatem dividi in in-
corregibilitatem de facto, & de jure. Prima datur,
quando aliquis de facto per suos malos, & continnos
mores omnibus manifestos, & scandalosos, ita est
absq; freno vitiis assuetus, quod hæc sint in ipso quasi
altera natura, & irremediabilia censeantur absq; ulla spe
pænitentiz, aut emendæ. Secunda est, quam ius decla-
rat: e. g. quando religiosus ter monitus, &
punitus de aliquo, aut pluribus criminibus gravi-
bus, non emendatur, tunc dicitur incorregibilis de
jure. De hac sufficienter diximus in principio huius ca-
pituli.

Hæc divisio incorregibilitatis in duo assignata mem-
bra nimis necessaria est, ut respondeamus proposito
dubio, & apud Authores celeberrima. Traditur à Sil-
verbo incorregibilis, & verbo Abbas n. 6. q. 3.
Rodrigues citata q. 30. a. 15. Miranda tomo 1. manuale
prælatorum q. 52. a. 2. concl. 2. Portel verbo eicere n. 1.
Sanctorum c. 19. Peyr. de subd. q. 1. c. 25. conc. 3. versic.
in hoc mihi, & insinuat à Cassaing. citata propositi-
one 9 & 10. videtur. Unde consequenter affirmant om-
nes Authores unam, vel alteram incorregibilitatem
sufficere ad ejectionem.

Adverto Secundò juxta bullam Sixti S. incipientem,

128 *Immensa aeterni Dei* Sacram Congregationem nullam habere auctoritatem ad leges condendas obligantes, nisi ex auctoritate Papæ mandantis, aut approbantis, quod Sacra Congregatio decrevit: tunc enim facit Papa per ipsam, idem, quod se ipso faceret: deficiente autem ejus auctoritate decreta talis Congregationis vim legis non habent. Ita Peyr. ad finem citati Capituli cum Sala, & Suar. Ratio est, quia cum Sacra Congregatio hanc potestatem à jure communi non habeat, ut colligitur ex Suar. l. 4. de legibus c. 5. n. 4. solum à delegata auctoritate Papæ illam habere poterat; sed hanc ei non concessit Sixtus S. neq; eandem accepit ab ejus successoribus, ut affirmat Peyr. Ergo, &c.

Adverto tertio, in casu, quo decreta Sacræ Congregationis habeant vim legis præsentari debent in forma authentica, vel per bullam Papæ, vel per monitorium Auditoris Cameræ Apostolicæ, vel per litteras alicujus Cardinalis ejusdem Congregationis nomine ipsius: vel partibus citatis per aliquod transumptum ex registris ejusdem Sacræ Congregationis depromptum, sigillo ejusdem secretarii munitum, Ita Peyr. cum Sala.

Adverto ultimo tale decretum ita factum, & jam habens vim legis Ecclesiasticæ, ut obliget deberi promulgari non solum in Curia, sed etiam in omnibus Provinciis, & Diocesibus. Licet autem opposita sententia habeat pro se multos patronos, qui hanc sequuntur, non sunt minoris numeri; & auctoritatis, Pro ea adducit Diana Serarium, Solerum, Medinam, Sotum, Angelum, Ludovicum Carb; Contr; Mirand; Victorel; & Mol. & præter istos eandem tenent Stephanus Bauns gallus tract. de sacram pœnit. q. 52. & Alphonsus Escovar Hispanus in suo examine confessoriorum, cujus doctrinam affirmat ex variis Authoribus collegisse, tract. 1. exam. 4. de pœnit. c. 8. u. 45.

Quod

¶ Quod autem hæc opinio sit probabilis, & tuta in 129
conscientia tenet. Laym. in Theol. morali l. 1. tract. 4.
c. 3. Bec: in summa Theol. p. 1. tract. 3. c. 6. n. 5. & 6.
Homobonus de examine eccl. p. 2. tract. 12. c. 3. q. 10.
Lessius de justit. l. 2. c. 22. dub. 13. n. 28. Fagund. in
præcepta eccl. tract. 2. l. 8. c. 8. n. 138. Bertrand. in su-
is resol. moral. tract. 2. de leg. Pontif. a. 2. & aliis, His
prænotatis.

Dico primò, incorregibiles de facto possunt à Reli-
gione expelli non servata forma relati decreti. Ita Peyr.
loco citato, Portel. n. 1. Cassaing. **¶** Veruntamen si
certò, Sanctorum **¶** sed hic est gravis difficultas, &
in ipsius responsione. Ratio est, quia respectu incorre-
gibilium de jure adhuc Religio habet aliquam spem e-
mendæ ipsos primò, secundò, & tertio monendo, & pu-
niendo: respectu verò incorregibilium de facto, qui na-
turalem inclinationem sine freno sequentes crimina
continuò patrando ita vitiosè & scandalosè operando
assuehunt, ut jam sint quasi ipsorum natura, undè fiunt
omnis disciplinæ incapaces, absq; Dei, aut Religionis
metu, professionis, habitus, & intuentium verecundia;
jam respectu istorum nulla datur spes emendæ: ergo
absq; trina monitione, & punitione, sed statim forma-
to primò processu, quo ejus incorregibilitas probatur,
proferatur sententia, virtute cujus sine mora eiiciatur,
ut benè notavit Sanctorum loco citato. Huic conclusio-
ni non opponitur relatum decretum, quia ut ex tenore
illius constat, solùm loquitur de incorregibili de jure,
ut clarum est. Hanc opinionem testantur multi accepisse
à Patre Portel meæ Provinciæ dignissimo, & colendissi-
mo Patre, dum ipsum consulerent.

Ad majorem tamen hujus opinionis auctoritatem,
liceat hic apponere verba formalia præcipuorum Au-
thorum, qui eam amplectuntur. Cassaing. **¶** Verun-
tamen ita ait, *Veruntamen si certò constaret de aliquo sic*
per

230 perversè disposito, & quacunq; penitentia imposita etiam ex
sententia mandata, non propterea emendanda: vel constaret de
illius inaptitudine ad agendum penitentiam, & ad carceris
panem sustinendam, & aliunde perseverantia illius in delectis,
in quo professionem emisit, posset praelatus absq; monitione
prædictam eicere, ac propterea non servare ea, quæ in du-
obus prædictis decretis ante ejectionem observanda mandan-
tur: inter quæ unum est, quod incorregibilis per annum in
carcere in jejuniis, & penitentia prius manseris. Ratio est
quia nec Ecclesia, nec Pontifex illud, quod nihil prodest præ-
cipiente, illa autem incarceration, & alia penitentia huiusmodi
regulari, de quo est sermo, in hoc casu nihil penitus prodesse
dignoscitur, imo aliquando est ille inobservabilis, quam pro-
pterea praelatis regularibus subito ante ejectionem imponere
non præcipitur. Hæc Cassiaing.

Deinde Peyr. citatus ita scribit. Quare, cum istius vi-
tia (loquitur de incorregibili de facto) cum in illo creve-
rint ab adolescentia sua. & propter longam consuetudinem,
assuefactionem, & in illis inveterationem, facta sint quodam-
modo naturalia; tamquam putridum membrum, ne alios in-
ficiat, est eiiciendum. Nec expectanda bina, aut teina per-
sententiam punitio, quæ potius nocitura, quam profutura vi-
detur. Aestas enim medicatur istis, qui tempore magis in-
durescunt, patientib; marcescunt; & quorum vitia antiquitate
non antiquantur, sed magis adulescunt, & viviscunt. Quapropter
quàm maxime mihi probatur Patrum Jesuitarum nun-
quam satis laudata Religio, qui abscindunt cancerum, antequàm
serpât. Utinam facerent ceteræ Religiones, & pœna vitremi-
um à Religionibus penitus ahlegaretur, perversi namq; cum
perversis pervertuntur.

Item Sauctorum citato cap. 19. **¶** respondeo ita
loquitur, de incorregibili de facto. Pœcus morbida eiici-
enda est, antequam alios inficiat: & hic est scopus Sacro-
rum Canonum: neq; enim ita abhærere debemus litteræ le-
gis, ut contra legis voluntatem nitamur. Trina autem mo-
nitio

131
monitionem est forma legis adeo, ut ea non servata, actus corru-
as, sed datur ad solemnitatem experimenti: ut cum sa-
le experimentum cumulatissime habeatur sine tali solemp-
nitate, & notorium sit hunc esse pestilentem, non est
necesse, ut illud aliunde veniamur expectando trinam mo-
nitionem.

Paulo infra addit. Et quia res est gravis, & post decre-
tum de ejectis clausa est janua circa expulsionem cum maxi-
mo Religionum detrimento, quippe quia coguntur intra visce-
ra pestes retinere, & utili, ac naturali remedio uti non posse,
si rursus se teneatur formalitas illa trinam monitionis, &
correctio num judicialium, eo quod inter multos regulares vel
abundat pietas parum sensata erga delinquentes; vel defi-
cit scientia conficiendi processus; & sic qui in sordibus sunt,
sordescunt adhuc: & poterit cum casu, quod ad conserva-
tionem respublica necesse sit aliquem scandalosum, & pesti-
lentem apostatam, seditiosum, perversum, ac perversorem eii-
cere, quem conventus, vel Provincia ut grave onus super
cervices fert, qui saepe fuerit à superioribus munitus, sa-
lutaribus penitenis correptus, cui condonata sint crimina, &
constans sit contra ipsum profligata vita infamia: & tamen
non sit emendatus, nec emendationis spes effulgeat. Contra ta-
lem aio posse iudicis procedi, & in unico processu probari in-
corrigibilem fratris vitam, & lata sententia de trahi in car-
cerem ad expulsionis effectum. Neq; impedit decretum de e-
jectis precipiens servari, quia ex juris communis dispositio-
ne mandantur; quia ut videmus, jus commune declarat etiā
in corrigibilem non solum ter monitum, & punitum, sed etiā
am, qui contumax, & rebellis fuerit etiam per unum delictum,
& hac ratione extra jus commune non sumus, maximè cum
tot graves, piq; Doctores in hanc sententiam veniant. Hæc
Sanctorum.

Videatur Miranda de eadem re tom. 1. manuale
prælatorum q. 52. a. 2. concl. 2. & Rodrigues tom. 1.
quæst. regul. q. 30. a. 2. ut prælati Religionum ad re-
sc-

132 *secunda membra putrida incorregibilia de facto exhor-*
centur, omiſſa juris ſolemnitate cum incorregibilibus
de jure, ſervata, ſed ea ſolum, quæ ad juris ſubſtantiam
pertinent. Quid poſſunt expectare Religiones à religi-
oſo tot annis apoſtata, qui vix comprehenditur, cum
fractio carcere de novo fugam capit: vel pænitentia
carceris abſoluta, intra monaſterii clauſtrum, & regu-
laris vitæ diſciplinam non acquieſcit, ſed novam a-
poſtaſiam committit, quin compedes, manicæ, repre-
henſiones, flagellationes, & jejunia ipſum poſſint fre-
nare? Totus orbis de ſuis exceſſibus ſcandalizatur, ip-
ſe incorregibilis deſcripto Dei, & hominum timore tali-
ter in nova vitia labitur, ut in ipſo ſint quaſi altera na-
tura. Hic conſumata, & notoria incorregibilitate de
facto à Religione ſine mora eſſiciatur, ne alios peſtifera
contagione inficiat.

Dico Secundò, incorregibiles de jure poſt trinam
admonitionem, & punitionem eiici poſſunt, non ſer-
vata forma relati decreti. Eſt expreſſa apud Peyr. &
Caffaing citatos. Ad majorem authoritatem refero eo-
rum formalia verba. Peyr. ita ait. *Ad dubium ergo*
propoſitum reſpondeo prædictam declarationem non obſtare
dictis, tum quia authentica non eſt, tum quia juſſicienter præ-
mulgata non eſt: & promulgatio erat omninò neceſſaria, cum
ſit dicta declaratio (ſi declaratio congregationis eſt) contra
ius commune, & contra tot privilegia Summarum Pontificum
& tot regulas à tot ſummis Pontificibus confirmatas: unde
eminò lex non eſſet, de cuius eſſentia diximus eſſe promulga-
tionem: tum quia non conſtat, quod ſit facta de mente Pon-
tificis.

Idem ſentit Caffaing & poſtulabis primo ſine, dicens.
Scio equidem decretum congregationis Conc. Trid: juſſu
Hrb. 8. editum, ut reſert Barb. in tract. de conſtit. & decre-
tis, decernere ſolius Generalis id poſſe Capitulis, & Congre-
gationibus Generalibus; & extra id tempus, cum urgeret
neceſſitas

necessitas de consilio sex Patrum, sed cum sit tantum San- 333
cta Congregationis vim legis non habet quæ destruat pri-
vilegium, ut usum contrarius demonstrat. Notentur
hæc ultima verba ab isto ejusdem Urb. 8. dignissimo
Pænitentiario, quæ sunt magni ponderis ad nostram
conclusionem sustinendam, cum Romæ scripsisset
præhabitis notitiis relati decreti ab alienis authori-
bus non emendicatis, sed à semetipso inventis, &
expertis; quibus judicavit ipsum vim legis non
habere.

Probatur primò nostra conclusio, quia authenticè
non constat relatum decretum esse factum de
mandato Urb. 8. sine quo vim legis non habet, ut
constat ex dictis; & licet constaret, certum est pro-
mulgatum non fuisse in omnibus Provinciis nostri
Ordinis, & saltem in Provinciis Lusitanæ testor e-
go ejus promulgationem non esse factam usq; ad
præsens tempus: quia omissa vim legis non habet, ut
diximus in ultimo advertendo: ergo &c.

Confirmatur hæc ratio primò, quia si fidem ad-
hibeamus tali decreto, in eodem præcipitur ejus
observantia omnibus prælatis Generalibus, Provin-
cialibus, & localibus, & ejusdem promulgatio in suis
Conventibus bis in anno. Verba formalia hujus
mandati sunt hæc. *Ne qua verò difficultas in supra-*
dictis decretis, & Ordinationibus exequendis suboriatur;
Sacra Congregatio S. D. N. annuente, atq; approbante;
universis Generalibus, Provincialibus, Commissariis,
Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Proposi-
tis, Guardianis, Vicariis, & quibuscunq; aliis superiori-
oribus quorumcunq; Ordinum, vel Congregationum,
Monasteriorum, Conventuum, collegiorum, domorum, &
locorum regularium ubiq; locorum existentium iniungit
serioque mandat, ut illa diligenter observent, atq; obser- a-

134 *ri procurrent in omnibus canoniis, ac Monasteriis, colligiis, ac domibus quorumcunq. Monachorum, ac regularium ubiq; locorum existentibus: efficiantq; ut tam decreta felicitis recordationis Clem. 8. quam presentes ordinationes in singulis ejus locis bis in anno legantur in publica mensa.*

Intentio ergo Sacre Congregationis non solum fuit semel promulgare tale decretum in omnibus Provinciis, & conventibus prælatis Religionum, sed etiam omnibus cujuscunq; gradus, & conditionis regularibus illud intimare, præcipiendo, quod saltem bis in anno legerentur. Unde cum indivisibiliter loquatur de omnibus prælatis Generalibus, mediis, & inferioribus juxta diversos titulos, & gradus ibi expressos, quibus secundum suas regulas, & constitutiones gaudent, præcipiens ejus promulgationem in omnibus regularium locis; clarum est prima vice fieri debere hanc promulgationem omnibus assignatis prælatis, & cognita illorum obligatione postea contiguari ejus lectionem bis in anno, ut semel, atq; iterum in memoriam redeat: atqui hæc promulgatio assignato modo deficit: ergo ex defectu illius non obligat tale decretum.

Confirmatur secundum doctrinam Suarii l. 4. de legibus c. 15. ubi docet cum communi Doctorum sententia, quod lex Ecclesiastica, cujus promulgatio præcipitur fieri in omnibus Episcopatibus, & Provinciis, non obligat in illis nisi post factam talem promulgationem, & non sufficere fieri Romæ: quam doctrinam omnes vulgariter sequuntur non solum speculative, sed etiam in praxi communi. Et de facto extat exemplum in nostra Lusitania eandem comprobans: nam cum bulla Urb. 8. præcipiens universalis Ecclesiæ recitationem novorum hymnorum,

rum, relictis antiquis, ut esset uniformis totius Ec-¹³⁵
clesiæ concentus in divinis laudibus, sit promulga-
ta in solo Archiepiscopatu Ulissiponensi, & non in
aliis diæcesibus ex defectu Nuncii Apostolici, qui
posset ejus promulgationem ad omnes alias Ecclesi-
as extendere: in assignata solùm, & non in aliis re-
citantur, ea solùm ratione, quia cum talis bulla
præcipisset sui promulgationem in omnibus Diæce-
sibus, in eis hæc obligatio non viguit ex illius de-
fectu: ergo similiter idem dicendum est de relato
decreto.

Secundò probatur eadem conclusio ex usu, & con-
suetudine contraria: Nam Cassaing post traditam
conclusionem ait tale decretum non obligare his
verbis. *Vim legis non habet, ut usus contrarius demon-*
strat. Ergo si ei fidem adhibeamus tamquam viro
in scientia, & praxi curiæ probato, neque intra Ita-
liam habet tale decretum vim legis, & ipsi contrari-
um est in usu, ut idem author affirmat.

Confirmatur, quia in nostro Regno Lusitaniæ e-
videnter constat multas Religiones uti facultate ju-
ris communis, & privilegiis relatis ad effectum ejici-
endi incorregibiles non servata forma talis decreti,
cum apud ipsos tot viri doctissimi floreat, qui ma-
turè, & scientificè operantur: quòd in Augultiniana,
& Carmelitana Provincia ejusdem Regni mihi cer-
tò constat evenisse: ergo ex usu contrario non re-
putatur tale decretum ut lex obligans Religiones ad
ejus formam servandam. Licet doctrina tradita
circa tale decretum locum habeat in toto Ordine,
quoad Provinciam Angliæ, cum sit jus novum, & in
materia odiosa prioribus legibus, & privilegiis A-
postolicis receptissimis contrarium, difficiliore
longè exigit rationes, & conditiones, ut vim legis

136 habeat : undē illis deficientibus (prout omnes deficere noscuntur) à priorum privilegiorum, & legum possessione divelli non consuebuntur Angli, præcipue cum propter fidei christianæ deplorabile discrimen, nullum superfit providendi, & emendandi medium.

Adversus prædictam resolutionem sunt multi Authores, ut Bonac; Sanctorum, Lezana, Pellizarius, & Bellazius citatis locis, qui absolute tenent tale decretum obligare, ejusque formam servari debere in ejectione incorregibilium de jure. Nullam autem rationem assignant, qua illorum resolutio probetur, nisi quia aliqui tale decretum adducunt, alii verò ejus simplicem mentionem faciunt. Licet autem authorum numerus, qui hanc opinionem sequuntur, sit major, tamen, qui nostram amplectuntur, rationibus solidissimis nituntur usque contrario, saltem antiquarum Provinciarum; & Religionum, proindeque notitia non ab aliis emendicata, sed propria, & oculari intra curiam comparata: quæ omnia præponderant majori numero authorum oppositæ sententiæ.

Unicum possum invenire argumentum pro hac opinione: nam in Capitulis Generalibus assignantur illi sex Patres ad ejectionem incorregibilium juxta formam relati decreti, ut ex iisdem statutis patet, ergo signum est fuisse sufficienter promulgatum, Capitulaque Generalia censere manifestam esse ejus obligationem, cum ei obediant destinando judices ad talem incorregibilium expulsionem exequendam.

Inprimis respondeo exemplo aliarum Religionum nostri Regni Lusitanicæ, in quibus non inveniuntur tales Patres ad ejectionem incorregibilium, neque
hac

hæc fit à Generali cum illis sex Patribus, sed solum à 137
Provinciali cum definitorio, ut mihi certò constat.
Quapropter si illorum Capitula Generalia, eò quod
Romæ celebrantur in conspectu Papæ, & Cardina-
lium, effigunt illos sex Patres, sicut in nostris expe-
rimur fieri, & tamen extra Romam in eorum Pro-
vinciis non servant formam talis decreti, ut jam o-
stendimus, id forte erit, ut aliquo modo satisfaci-
ant querelæ Cardinalium, & cum illorum decretum
in Provinciis extra Italiam promulgatum non sit,
consent in illis non obligare, & per frequentem u-
sum contrarium esse jam abrogatum, & præscrip-
tum.

Quidquid autem sit de aliis Religionibus, respon-
deo in nostra veram esse electionem sex Patrum in
Capitulis Generalibus destinatorum ad incorregibi-
lium ejectionem exequendam: hæc autem electio
non potest supplere defectum promulgationis talis
decreti, licet supponamus à Capitulis Generalibus
acceptari, quia talibus statutis non inseritur tale de-
cretum, ut simul cum illis promulgetur in omnibus
Provinciis, ad constandum omnibus prælati de ip-
sius forma, sicut ipsum præcipit, sed solum suppo-
nitur dari: unde deficiente ejus promulgatione,
non tenentur prælati regulares illud observare, ut
diximus. Si autem per statuta Generalia non sup-
pletur iste promulgationis defectus, & Provinciæ ab
ipsius observantia deobligantur, nihil refert illa
sex Patrum electio; est enim inutilis, cum supponat
decretum principale non obligans, proindeque etiam
non obligat illa sex Patrum electio accessoria.

Hæc mea opinio approbata, & subscripta fuit in
nostro Regno Lusitanæ à doctioribus aliarum Reli-
gionum Patribus; qua usus est unus Provincialis

138 ex illis, qui à me eandem opinionem à multis sub-
scriptam postulavit ad effectum ejectionis cujus-
dam incorregibilis. Salva tamen anthoritate Reve-
rendissimi Patris Generalis nostri Ordinis, & omni-
um doctiorum Patrum, quorum saniori judicio obe-
diens acquiescam, alienum non est à ratione, quod
nostra Religio sequatur aliarum in conscientia secu-
ram opinionem pro grege suo tuendo, & præfer-
vando à pestifera incorregibilium contagione, ut re-
scisis putridis membris reformationi aliorum suavi-
us, & fructuosius insistere procuret.

Caput

R

A

oc-
stru-
tur
que
run
jus-
tis
non
biri
rat
ad
exh
um
con
fi z
can

Caput Quintum.

Removentur ambitiones, partialites, & exemptiones reformationi obnoxiae.

AD finem reformationis consequendum aliqua obstacula omnino ablegare oportet. Et primò occurrit ambitio, ut capitale vitium Religiones destruens, & reformationi oppositum. Ex illo oriuntur indignorum electiones dignioribus relictis. Quot errores ex hoc principio dimanant! Electorum conscientiae gravantur indignum eligendo, ejusque defectus detegendo; qui ad gradum dignitatis elevatus novas culpas committit, quia supplicium non timet; honores enim non mutant mores, & ambitiosus ad dignitatem promotus prodesse non curat, sed praesse. Subditi quasi oves sine pastore ad regulæ observantiam, & virtutis profectum non exhortantur: jamque ex hac parte deficit supplicium delinquentibus, & præmium benemeritis, qui contempti omni auctoritate carent, ut audiantur, si zelosi ostenduntur, & à parum reformatis conculcantur.

140 Quomodo ergo reformari possunt Religiones vi-
gente ambitione, si ambitionis arctissimum vincu-
lum prælatos gubernantes unit, ut suæ factionis re-
gimen in perpetuum stabilatur?

Optimo ingenio, spirituali zelo, & probata ex-
perientia hujus veritatis ductus est Beatus Joannes
de Capistrano, dum Eugenium 3. de Religionum
reformatione agentem sic affatus est. *Beatissime Pa-
ter, inquit, ut regularium ordines, prout oportet, reformen-
tur, ante omnia simpliciter necessarium est tollere occasio-
nem ambitionis prælatorum, & Patrum, & usquequo
istafiant, quidquid de aliis agatur, nihil fiet, & in vanum
laborabitur.* Ita expertus, & zelosus reformator
Capistranus loquutus est, affirmans in vanum labo-
rari in aggredienda reformatione, nisi prius ambitio
ablegetur. Ad quid congregatur Capitulum Gene-
rale, aut Provinciale, nisi ad electionem prælati,
qui bono spirituali suarum ovium vigilanter incum-
bat? Si autem hæc capitularis actio ad finem ambitio-
nis tendat, electo indigno, aut ambitioso, de ca-
pitulo ad capitulum stabilietur ambitio, & non mo-
rum reformatio. Huic tot malorum pessimæ radici
applicetur ferrum, illam non solum resecando, sed
potius avellendo. Hac de causa, ut refert Cordaba
super regulam q. 3. introductoria, ait Gerson 2.
p. summæ Alphab. 16. lit. o. de non esu carnium
Cartusienium, *Semel lapsa Religio vix, aut nunquam
reparari potest: & facilius de novo à fundamentis condi-
tur, & reformatur.*

Longum esset recensere damna, quæ ex ambitione
Religionibus provenire deplorantur: illud certum,
nullum aliud vitium pulchritudinem, puritatem, &
reformationem illarum magis corrumpere, quam
istud: ex illo enim invidiæ, dissensiones, contentio-
nes

nes, calumniæ, persecutiones, detractiões, injuriæ 141
tiz, lites, & totalis regularis disciplinæ ruina dima-
nare experimur. Præter authoritates multorum
sanctorum Patrum ambitionem reprobantium, præ
oculis habeatur S. Bonau. verba in apologia pau-
perum, ubi sic ait. *Est status praelationis simul excel-
sus, & periculosus: & ideo ipsum appetere simul est
periculosum, & stultum.* Et cum aliqua congerat ad
idem intentum, denique absolvit his verbis. *Ex his
aperte colligitur, quod locus praelationis pro sublimitate
quidem gradus, & multiformitate periculi, à viris jam
probata virtutis potest coactione, & formidine suscipi: à
peccatoribus, & infirmis tota debet intentione vitari, &
à nullis prorsus appeti.* Sed, proh dolor, prælaturæ
onus non timent ambitiosi, sed virtuosi: ad digni-
tatem suscipiendam coguntur viri probati, & refor-
mati: ad illam ambiendam currunt indigni nullum
periculum spontanee formidantes.

Occurrunt partialitates, & divisiones tamquam
reformationis obstaculum, ab ambitione proveni-
ens; nam si ipsa regnat, statim lites, & partialita-
tes Religionem confundunt, pacem turbant, & par-
tialitatum capita pugnant ad finem dignitatis obti-
nendæ. Cum verò rarè inveniatur singularis ambici-
osus, alter similis clamat, & ad prælationis munus
non assumptus interposita electionis appellatione
superiorem judicem ad quem adit, calumniis, &
querelis totus plenus. Ecce jam tota Religio inci-
pit conturbari, scandala insurgere, & unus adver-
sus alium veluti in duello acerrimè decertare conten-
dunt: partialitatumque membra capitum vestigia
sequentia ubique opponuntur, & charitate fraterna-
li deficientes temporalem, & spiritualem amittunt
tranquilitatem,

Non

142 Non reprobarem justam appellationem ad superiores prælatos Religionis; sunt enim iudices ad quos omnium causarum subditorum; in quorum iudicio absque sæcularium scandalo, rumore, & notitia lis deciditur. Sed quid dicam de litibus extra Religionem propositis? Nescio sanè, quis audet sequi suam appellationem usque ad finalem sententiam in tribunali, ubi auditis publicè partibus à principio usque ad finem tot scandalis continuatis per media modestiæ, & paupertati opposita lites terminantur? Cur litigantes tot damna inferunt suis Religionibus? Ut gubernet unus, & non alius? Ut iste dignitatem obtineat, & non ille? O utinam Religiones à vobis ambitiosis, & partialibus non regerentur, sed à sanctioribus. Relegantur igitur partialitates, divisionibus, scandalisque amotis ad Dei obsequium, ad virtutis incrementum, ad Religionis decorem reformationi unanimes incumbant.

Occurrunt tertio exemptiones, & privilegia reformationi opposita. Multiplici de causa intra Religionem aliquæ exemptiones, & privilegia religiosi justè conceduntur. Primò propter prælaturas, & dignitates, quas laudabiliter exercuerunt. Reverendissimi Ministri, & Commissarii Generalis absolutis eorum officiis Patres Ordinis, & familiæ, respectivè, declarantur, Qui extiterunt suarum provinciarum Ministri Provinciales, sunt Patres illarum: quo titulo gaudent Procuratores, & Commissarii Generales Curie Romanæ; secretarii Ordinis, confessarii, & prædicatores Regum, & Reginarum, aliisque exemptionibus, privilegiis, & præcedentiis relatis titulis connexis juxta statuta Generalia tum antiqua, tum recentiora. Item ex definitione Generales, & Provinciales Custodes, & alii officiales sua potiuntur præcedentia, & exemptione. Sc-

Secundó assignantur aliæ exemptiones, & privilegia in justum laboris præmium, scilicet lectoribus jubilatis, & actualibus, & conventuum prædicatoribus, & similibus. Tercio sunt aliqui privilegiati, & exempti, vel causa infirmitatis, vel licitæ occupationis in decus, & utilitatem Religionis : quales sunt librorum scriptores, seu aliis causis publicis destinati procuratores, qui eximuntur à choro, & ab hora communis menæ. Alia autem privilegia, exemptionesque gratis concessa vel à superioribus Ordinis, vel à legatis Apostolicis revocata sunt per bullam Urb. 8. incipientem, *Pastoralis officii*, quæ individualiter in ipsa videri possunt.

Relati religiosi æqualibus non gaudent exemptionibus, & privilegiis, cum ad illa obtinenda sit inæqualis causa. Omnia tamen, si ad finem honestum, quo ducta est Religio ad ipsa concedenda, attendamus, iusto titulo, vel ad Religionis decorem, & auctoritatem, ut priora ; vel in laboris præmium, & ægritudinis solatium, & levamen, ut posteriora, possidentur. Neque reprobanda est hæc laudabilis Religionum consuetudo, qua in ipsis inæqualitas graduum inæqualitas justitiæ non reputatur ; imo iustè inæqualitas meritorum, & dignitatum inæqualibus præmiis afficitur ad imitationem cælestium Hyerarchiarum, in quibus inæqualitas Angelicæ perfectionis inæqualibus gaudet locis, & privilegiis.

Suppositis tamen justis, & rationalibus exemptionibus, & privilegiis religiosis iustè concessis, multæ adhuc insurgunt contra privilegiatos quærelæ, si fortè suis exemptionibus abutuntur, nimiam reverentiam, & cultum expectantes, vel communi mensa non utentes ; vel ceteram pretiosius ornantes, eum omnium æqualis sit obligatio, & professio : ex quo
pro:

144 proveniunt contra exemptos aliquæ murmuraciones,
& aliquæ regularis vitæ, & paupertatis declina-
tio.

Considerent isti graves Patres (habita suæ gra-
vitatis facultate) exemptiones, & privilegia ipsis con-
cessa ad majorem Religionis auctoritatem, præmi-
umque justî laboris ordinari; & præ oculis habeant
alios similes, quorum humilis, & suavis conversatio,
exemplaris, & reformatâ vitâ Religioni non obest,
sed prodest; exemptiones, & privilegia, si accipiunt,
aliis minoris gradus, nec minima superbix indicia
præbent, imo reformationis radios præstentant,
suntque omnium bonorum firmissimum promptua-
rium; quâ propter magnâ reverentiâ ab omnibus
coluntur, & ipsorum reformatio ad minorum re-
formationem suaviter cogit; cumque ante omnes in
regularibus observantiis priores sint, reformationi
inferiorum utilissimè proficiunt.

Caput

Caput Sextum.

Multitudinem Fratrum Religioni nocere ostenditur.

Mirabiliter crevit in nostra Religione Fratrum multitudo : licet autem Christiani populi devotio tot conventus, & Provincias postulasset ; ipsis tamen jam multiplicatis, aliisque Religionibus mendicantibus de novo fundatis, crevit etiam multitudo eleemosinas petentium ; quæ tum ex frigiditate devotionis, tum ex populorum penuria facta est omnibus importuna, & molesta, prælatique locales ad subditos alendos vel ipsis licentias concedunt ad visitandos per multos dies parentes, cognatos, & amicos ; vel alios insolitos modos petendi eleemosinas inveniunt, quibus possint necessitatibus fratrum subvenire.

Ab hoc duplici capite multa proveniunt temporalia, & spiritualia damna : nam primò oritur nimia Fratrum extra conventum evagatio, & aliquando sine socio, quæ regularem vitam, religiosam modestiam multis conscientia, & famæ periculis exponit. Manifestum est ad vitanda damna ex fratrum evagatione provenientia tenèri prælatos non concedere sub-

146 subditis licentias, aliás iustis de causis, absque determinato socio, ut patet ex clement. *nè in agro de statu monach.* §. ad hæc ubi Abbas. n. 28. Idem sequitur Bellaz. in prompt. regul. verbo regularis n. 4. Peyr. de subd. q. 1. c. 23. concl. 2. Panormit in dictam clement. Antonin. 3. p. tit. 16. t. 8, §. 2. Novar. in lucerna regul. verbo clausura. n. 1. citans aliam clement. incipientem *nullus* Parag. 19 ubi Clem. 8. id statuit ad reformationem regularium.

Optime cognovit insignis reformatore B. Joannes de Capistrano immiētia damna orta ex hoc capite; dum per constitutiones editas post erectionem Observantiæ exitus fratrum ē conventibus absque sociis, quacunque de causa, arctissimè prohibuit. De ejus sequentia verba, dum specialiter hoc exprimit de confessariis in domibus secularium ægrotantium. *Et tunc si accessus rationabili excusatione nequeat evitari, semper confessoris socius ipsum confessorem teneatur diligentius intueri: & quando noctis tempore oportet remanere in domibus secularium, cum aliquis morti appropinquat, vel alia quacunque de causa, nunquam unus ab alio sequestretur. Idem fiat in itinere, & etiam quando fraires vadunt pro elemosina &c.*

Cum autem dubitaretur de præsentia socii confessorii dum esset in actuali exercitio sacramenti confessionis, poterat enim peccata penitentis audire, si domus esset parva, respondet idem Capistranus. *Circa undecimum capitulum, ubi habetur, quod in audiendis confessionibus per domos secularium semper teneatur diligentius alter alterum intueri, declaro, quod hoc servetur quantum commodius fieri poterit juxta dispositionem domus.* Si hoc mandatum ita urgebat confessorium actum sacramentalem exercentem ad intueundum

tuendum socium; quomodo iste excusari potest in 147
licentiis, & aliis occupationibus fratrum extra con-
ventum, in quibus ex defectu socii multa eveniunt
scandalosa?

Provenit ex eodem capite, præter periculosam
evagationem, aliud grave damnum, scilicet fre-
quens, & multiplicata multorum fratrum eleemosi-
narum petitio: sæculares gravando; imo ipsos reli-
giosos confundendo. In eodem loco ex variis con-
ventibus inveniuntur fratres idem, & simul petentes;
imo extra suum territorium, ubi ignoti sunt, occasi-
onem querelarum sæcularibus præbentes. Utrun-
que nimis reprobatur Seraphicus Doctor in Epistola ad
Provinciales Ministros sequentibus verbis. *Occurrit
evagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corpo-
rum, gravando eos, per quos transeunt, non exempla post
se relinquunt vitæ, sed scandala potius animarum. Occur-
rit importuna petitio; quia omnes transeuntes abhorrent
fratrum occursum, ut omnes timeant, quasi prædonibus,
obviare.*

Præter multas Sanctorum Patrum authoritates
evagationem extra conventum reprehendentium, ra-
tionibus reprobatur, Primò, quia religiosus vagans
per plateas curiositate sauciatur, curis sæcularibus
disturbatur, à devotionis spiritu frigescit, & aliis
periculis exponitur: ergo vitanda est, ut medium
ad reformationem obtinendam. Secundò, quia ut
Religio reformetur, oportet religiosos sequi pia
consilia Dei ad cor loquentis; sed Deus non loqui-
tur in platearum concursu, neque in civitatum mul-
titudine, sed in solitudine, locoque quieto ab illis
separato ergo &c. Tertiò, evagatio extra monasteria
impedit regularis perfectionis exercitia: ergo vitari
debet. Quartò, quia ad reformationem necessarius
est

148 est usus orationis mentalis; sed nihil magis illi obstat, quam extra conventum evagatio, implet enim mentem variis, & inutilibus cogitationibus ortis ex objectorum varietate, quæ potentiis materialibus offeruntur, & postea intra conventum importune occurrunt. Ergo. Omitto multas Auctoritates evagationem reprehendentes, & vitam claustralem, solitariam, & spiritualem laudantes.

Si tot malorum temporalium, & spiritualium, & aliorum, quæ intra, & extra regularem clausuram passim experimur, cupiamus originem invenire, fatebimur sane ex nimia fratrum multitudine dimanare: quia enim hæc ita excrevit, orta est fratrum indigentia, ad quos alendos insufficientes sunt eleemosinæ ordinariæ; qua de causa urgentur prælati ut mediis insolitis cum magno subditorum spirituali periculo, sæcularium molestia, & Religionis deformitate, ut eorum necessitatibus possit subvenire: quæ omnia ipsa experientia comprobantur non sine magno zelatorum, & reformatorum lachrymabili dolore. Et cum relata damna nemo non sciat, adhuc fratrum numerus sine limite augetur.

A tempore Reverendissimi Gonzagæ librum Ordinis typis mandantis, in præcipuis conventibus meæ Provinciæ fratrum numerus ultra medietatem crevit, auditis semper Guardianorum clamoribus, dum dicunt conventum carere cellis, lectis, cibo, potu, veste, & similibus ad tot fratres conservandos, ut decet: quæ omnia regularem vitam penitus everunt.

Attendamus ad leges nimiam fratrum multitudinem prohibentes, eo fine conditæ, ut relatis damnis remotis religiones in sua puritate conserventur. Trid. sess. 2 s. decernit, né in monasteriis habitent plures

res religiosi, quam illi, qui ali possunt. Quod com- 149
munter sequuntur Authores, & novissimè Bellas, in
prompt. regul. verbo monasterium n. 10. Idem
decretum est à Paulo s. in bulla incipiente *Sanctis-*
sima, & est conforme juri communi text. inc. 1.
de instit. quod sequitur Novarius in lucerna regul.
verbo fratres n. 5. Et verbo monasterium n. 13.
Denique idem præcipiunt nostra statuta *Genera-*
lia.

Neque dicas has leges interpretandas esse de nu-
mero fratrum, etiam si vigeant relata damna : quia
nec Pontifices, nec Trid. nec statuta Generalia cu-
piunt excessivam fratrum multitudinem, quæ medi-
is insolitis, & deformitati obnoxiiis vivat ; intentio
enim ipsorum est, quod religiosi absque minima
transgressione, aut immodestia conserventur :
ergo solum intelligi debent de numero præfixo fra-
trum juxta possibilitatem honestam eleemosina-
rum.

Optimè novit Seraphicus Pater, quantum multi-
tudo fratrum Religioni nocuisset, cum sequentia
protulit verba. *Utinam fratres mei adeo essent pauci,*
ut quando homines illos viderent, mirarentur. Deinde
Seraphicus Doctor dum esset Minister Generalis
in quadam epistola missa ad ministros Provinciales,
& Custodes Ordinis ita multorum receptionem
prohibet. *Restringatis, inquit, receptionem multi-*
tudinis in utilium. In alia etiam scripta ad Ministros
Provinciales indicat damna ex eadem multitudine
provenientia dicens. *Sanè cum Evangelici cul minis*
observancia, & perfectio hactenus spectabiles, & amabi-
les nos mundo rediderit, omnique favore, & reverentia
dignos : ecce jam multitudine in procliva tendente :
& remissius agentibus iis, qui præsumunt vitiorum quædam
I. *serges*

150 *segetes cernuntur suescere, quæ dum sacrum hoc, venerandumque collegium despicabile, & onerosum reddunt populis, convertunt in scandalum, quod cunctis debuerat esse in exemplum. Non solum receptionem multitudinis fratrum, sed præcipue inutilium prohibuit Seraphicus Doctor.*

Quam bene ad intentum loquitur Corduba q. 3. introductoria super regulam. Liceat hic ejus formalia verba scribere. Noster ordo, inquit, *multitudine obruitur, & intra aquas transgressionum veluti navis onusta nimis submergitur. Ideo indubitabile videtur, quod stante multitudine fratrum impossibile est juxta puritatem regulæ totum Ordinem reformari quia pauci capiunt verbum hoc: quamvis ad aliqualem reformationem possit forsitan procedi, non tamen durabilem: quia impossibile est verè reformari, nisi ad puritatem regulæ perveniantur, & prædictis abusibus, & causis malorum provideatur. Ideo multitudo fratrum præcipue cavenda est, quia hic noster status iam perfectus expedit non nisi paucis, quia pauci apti sunt ad perfectionem; alioqui perfectio nostri status non proderit illis, sed oberit potius.* Hæc Corduba

Hæc de causa Seraphicus Pater Ordinis regimen reliquit, ut constat ex collatione 2 s. cujus hæc sunt verba. Sed postquam consideravi, quod dominus multiplicavit numerum fratrum, & ipsi propter tepiditatem, & inopiam spiritus incipiebant declinare à viâ rectâ, & securâ, per quam consueverant ambulare, & per ampliorē viam, quæ ducit ad mortem, incedente; non attendebant vocationem, & professionem suam, & bonum exemplum; nec volebant dimittere iter periculosum, & mortiferum, quod ceperant propter prædicationem, & admonitionem meam, & exemplum meum, quod illis continuo ostendebam, ideo recomendavi Ordinis prælationē, & regimen Domino

& Ministris. Non oportet, charissimi fratres, multipli- 151
care gentem, sed multiplicare Domini lætitiā, Re-
ligionis decorem, & regulæ nostræ puritatem.

Si ergo multitudo fratrum cavenda est propter
damna ex ipsa emergentia, remedium consistit in
numero fratrum minuendo, taliter quod nullus con-
ventus plures habeat incolas, quā illos, qui ex or-
dinariis eleemosinis ali possunt remota omni super-
fluitate illarum, quæ extra restrictum cum sæcula-
rium molestia importuno modo postulantur: nume-
rusque taxatus non exedatur, né excessus urgeat
prælatos ad relata damna redire. Non est suavius
temporaliter, spiritualiterque utilius, quod unus
conventus triginta habeat fratres reformatos, clausu-
ram, modestiam, orationem, studium, & regulæ, obser-
vantiam diligentes, quā sexaginta periculo defor-
mitatis, & transgressionis vitæ regularis obnoxios?
Si duplicatus numerus nocet Religioni, per dimidi-
um minuatur, ut placeat Deo, & hominibus. Quo
fine recipiuntur iuvenes nulli Religionis ministerio
inservientes? Ad implendum numerum? Non est
finis honestus; nam sine ipsis melius conservaretur
Religio, si numerus minor esset reformatus.

Prælati ergo Religionis attendere potius debent
ad qualitatem, quā ad quantitatem novitiorum
habitum Seraphicum induentium. Cautè, & pru-
denter examinentur venientes ad nos: si apti sunt
ad rigorem, & perfectionem vitæ sustinendam: si
habent condiciones necessarias, ut sibi, & Religioni
proficiant: si cognitis ipsorum moribus, inclinatio-
nibus, vita, & genere bene, vel malè capient, sæcu-
lares eorundem receptionem, né fortè ipsis receptis
omnes scandalizentur cum Religionis contemptu:
paucisque bonis electis, & probatis ad habitum as-

152 sumptis, Ordinis decus, & nostri status reformatio
fructuose augebitur, inutiles rejecta multitudine,
tot malorum lacrymabili fonte.

Dices : quid ergo fieri debet de numero fratrum
superfluo, aut quo medio minui debet usque ad
minorem taxatum numerum conventuum, qui ipsum
alere possint remotis relatis damnis, restituendo
modum vivendi ad pristinum, & purum nostræ re-
gulæ statum,? Respondeo excessivum numerum
fratrum non posse repente, & celeriter minui, sed
de cursu temporis successive, & paulatim, & eadem
mensura, qua minuitur, potest incipere reformatio.
E, g. in præcipuo conventu Provinciæ habitant
centum fratres, & idem est numerus defunctorum
singulis trienniis (tot moriuntur, parum, minusve. in
mea Provinciâ) R, P Provincialis recipiat quin-
quaginta solos novitios electos, babies ad spiritua-
lem educationem in pura observantia nostræ regulæ.
Jam in uno triennio minuitur quinquagenarius
numerus. Tunc incipiat reformatio à præcipuo con-
ventu, ut sit exemplar, à quo procedatur ad refor-
mationem aliorum; & si antea erant ibi centum in-
colæ, taxetur numerus minor juxta possibilitatem
elemosinarum dicto jam modo, exclusa omni super-
fluitate regularem vitam, evertente; disponaturq;
talis conventus ad reformationem juxta religiosi regimi-
nis regulas intra numerum præfixum, & in poste-
rum stabiliendum.

Ab soluto priori triennio, reformato jam præci-
pua conventu, ad reformationem aliorum pari passu
procedatur, recipiendo solum dimidium numerum
novitiorum correspondentium duplicato defunctorum,
ita quod pro binis defunctis unus recipiatur
novitius : & tunc progrediatur ad reformationem
secundi

secundi conventus, & sic de aliis, donec tota Pro- 153
vincia maneat in ea mensura à reformatione postu-
lata: sublatisque omnibus impedimentis provenien-
tibus ex multitudinæ fratrum, paucis trienniis decur-
sis, restituetur Provincia ad taxatum numerum mo-
do reformato alendum, donec ad pristinum nostræ
regulæ nitorem reducat. Hac stabilita reformati-
one, & in singulis conventibus numero fratrum præ-
fixo, R. Patribus Provincialibus sub pæna privati-
onis præcipiatur, ut nullatenus ipsum augere possint.
de quo specialiter Provinciarum visitatores inqui-
rant: & totum denique hujus gravis materiæ com-
plementum Prælatorum Generalium zelo, & vigi-
lantia commendetur.

Caput Septim.

Removentur alia impedi- menta reformationi oppo- sita.

EX antiqua consuetudine destinantur in nostris conventibus communes domos pro curandis infirmis, & pro servandis tunicis, & habitibus jam tritis, quorum usus conceditur fratribus petentibus ad tunicas, & habitus mundandos, quibus vulgari usu utuntur. Infirmorum domus providetur de lintheaminibus, camiseis, & aliis utensilibus necessariis ad salutem recuperandam. Altera de tunicis, & habitibus deputatis ad extraordinarium usum fratrum. Utrumque ministerium, & cura commendatur fratribus ad utrumque munus specialiter destinatis, qui religiosa, & charitativa diligentia parata habeant ea, quæ ad infirmos, & sanos reparandos spectant.

Utraque assignata domus est nimis utilis, & necessaria ad suos fines consequendos; nam & aliquis in-

infirmatur; quomodo curabitur absque camisea, 155
lintheaminibus, & aliis mediis ad salutem recupe-
randam? Item si fratres unica tunica, & habitu uten-
tes, hos mundare non possint ex defectu aliorum,
quomodo vivere possunt? si utraque assignata domus
caret relatis vestibus ad statum sanitatis, & ægritu-
dinis necessariis, fratres omnino peribunt, & per
alia media, alias regulæ opposita, remedia adhibere
procurabunt. Ha: de causa multæ imminent regu-
læ transgressionis, quas possent cogi fratres eligere
ex defectu provisionis utriusque assignatæ domus,
si forte detur, & plûs timendum est, quod fiant habi-
tuales, usuales, & notoriæ cum magno salutis spiri-
tualis detrimento, & sæcularium scandalo.

Huic periculo remedium adhibeatur facta utrius-
que domus sufficienti provisione, qua sanis, & infir-
mis indigentibus subvenitur, & occasio relati damni
removetur. Quo stabilito fratribus prohibeatur
habere in cellis similes vestes, & utensilia ad prop-
rios usus extraordinarios, né inde occasionem sumant
ipsis pro libito suo uti contra nostræ regulæ purita-
tem. Prohibeatur etiam mittere habitus, tunicas
& similia extra conventum ad ipsa mundanda, vi-
guit enim semper antiqua, humilis, & religiosa con-
suetudo eadem lavandi intra clausuram in domo ad
hoc munus convenienter parata.

Occurrit etiam aliud principium violandi nos-
tram regulam, si forté prædicatoribus continuo la-
bore fatigatis non concedantur necessaria ad mu-
nus prædicationis exercendum. Frequens est, in to-
ta Hispania præcipué, laboriosa prædicatorum oc-
cupatio, quam in variis conventibus habent, quâ
de causa secum mutant libros ad usum proprium
pertinentes: scribunt suas conciones, ad quas com-
ponendas

156 ponendas egent papiro, atramento, & calamis. Similia intelligenda sunt de lectoribus. Cur ergo ipsis non sunt expensæ solvendæ, aut non concedenda necessaria media ad suum laborem sublevandum, munusq; suum exercendum, sublato quocunq; periculo recurrendi ad pecuniam?

Ut autem suavis huic malo remedium adhibeatur, præcipiatur Ministris Provincialibus cellas in singulis conventibus determinare pro lectoribus, & prædicatoribus; ad quas, præter communes bibliothecas, transferant necessarios libros ad occupationes in decus, & utilitatem Religionis exercendas. Si autem lector, aut prædicator præter istos, (quos nunquam mutare, aut transferre licebit) alios de licentia prælati à benefactoribus acceperit, hos solùm possit secum transferre, expensis tamen in itinere faciendis à Syndico conventus de mandato Guardiani solutis. Quia verò experientia constat has esse magni momenti, præcipuè attendendò ad nostram rigurosam paupertatem, Ministri Provinciales non levi de causa mutant lectores; & prædicatores, præcipuè ad remotissimos conventus, ut vitent maximas itinerum expensas.

Occurrit deniq;strarum monialium regimen temporale, & spirituale; de quo, ut de re magni ponderis, magna consideratione agendum est. Hæc materia magnam calamo & dolori offerebat materiam. Cum autem mea intentio sit solùm agere de reformatione fratrum, obiter tangam de monialibus, quæ ad præsens institutum attinere possunt. Tria in hac materia consideranda sunt, scilicet ipsæ moniales, fratres ad ministerium ipsarum deputati, & prælati easdem gubernantes.

De monialibus tangam ea, quæ fratres dictos, & prælatos involvunt.

Quantum

Quantum ad moniales tria sunt, quæ in aliquibus 157
monasteriis ipsarum puritatem & stabilitatem ever-
tunt. Primum est magna libertas alloquendi, &
tractandi viros; ex qua provenit aliqua immodestia,
& parum exemplaris amicitia, spirituali, & puro
sponsarum, Christi statui repugnans, earumq; pul-
chritudinem religiosam, speciosamq; formam viven-
di inficiens. Hoc malum tantum in unis reproba-
tur, quantum in aliis Angelica veluti puritate vi-
ventibus laudatur qualiscunq; viri se junctio. Secun-
dum occurrit in monialibus bonorum suorum admini-
stratio, ex quorum sinistro regimine aliqua monaste-
ria inedia laborant. Huic malo additur tertium,
scilicet receptio novitiarum supra numerum, qua-
rum dotes expenduntur, vel in solvendis debitis,
vel in ipsis monialibus alendis: quibus vita functis,
aliæ ipsarum loco recipiuntur, quæ numerum au-
gent, & inediam, ut manifestum est, & ego in ali-
quibus monasteriis sum expertus. Religiosi item
ad monialium curam destinati, si non sint probatis-
simæ vitæ, ab exercitiis regularibus separati, aliisq;
temporalibus commodis traditi, à puritate nostri
status nimis declinare possunt. Deniq; superiores
prælati, quorum humeris hoc totum onus est impo-
situm, si omittant sollicitam diligentiam, & curam
hujus rei, totum peribit.

Quid in tam gravi materia sentio, brevi calamo
dicam. Inprimis manifesta est obligatio prælatorum
circa curam Monialium, sunt enim illis à sede A-
postolica traditæ, ut de earundem spirituali, &
temporali profectu vigilanter curent: unde prove-
nit ipsorum omissiones, & illarum deformitates ex
malo regimine provenientes ipsis imputandas, esse
ad culpam.

Hæc

158 Hæc supposita manifesta veritate, tenentur prælati Monialibus providere de spirituali, & reformato confessario, qui ad familiarem Dei amicitiam, ad observantiam puræ castitatis, modestiæ, & reliquarum virtutum exercitium verbo, atq; exemplo ipsas frequentius doceat, & exhortet; rebelles comprimendo, virorum amicitias vitando, radicesq; cujuscunq; deformitatis penitus avellendo: ipsi etiam socios spirituales, & exemplares hoc egregium opus juvantes destinare.

Quantum vero ad temporalia monialium, præcipere tenentur Abbatissis, & aliis monasteriorum officialibus monialibus, ut ea solum victus, & vestitus fratribus suis ministrent; quæ juxta puritatem nostræ regulæ postulantur, remota omni superfluitate paupertati, & statui minoritico opposita. Item, cum prælati non sint Domini bonorum monialium, sed ipsæ, justis legibus disponant illorum conservationem, ne sinistro regimine dissipentur, sicut in aliquibus monasteriis evenire expertus sum, & singulis annis ipsi prælatæ reddant rationem expensarum, sicut mos est. Auferatur tamen à fratribus talium bonorum administratio; cum sit contra puritatem nostram; aliquando enim eligunt unum ex religiosis ipsarum ministerio deputatis, procuratorem earundem, qui de suis bonis disponit ultra limites nostræ paupertatis.

Quod vero attinet ad supernumerias moniales, vel itæ recipiuntur absq; speciali privilegio, vel cum illo.

Si primum; est contra dispositionem cap. unic. Parag. sanè de statu regul. in 6. & contra I rid. sess. 25. c. 3. de regul. & contra constit. Pii, circa pastoralis, quibus itatuitur, ut receptio monialium non fiat nisi,

nisi intra numerum præscriptum, qui ex redditibus 159
aut consuetis eleemosinis commodè sustentari pos-
sunt: quod expresse statuit in citata constit. Pius S. Pa-
rag. 6. Si Secundum; debet puella secum afferre du-
plum dotis, ut commodè ali possit: quod mani-
festum est juxta communem doctrinam, de qua Pel-
liz. citatus tom. 2. tract. 10. c. 2. a. n. 7. cum Suar;
Navar; & Lezana: & hæc fieri debet de licentia Pa-
pæ, nisi fortè æquatur opinio Patris Portel in addi-
tionibus ad dubia regul. n. 1. extendentis hanc facul-
tatem ad casum in quo ita crescunt redditus annua-
les monasterii, ut possit alere aliquas moniales ultra
taxatum numerum, quas, tunc, tenet recipi posse
absq; licentia Papæ.

Ex quo deducitur has solas esse supernarias, & non umer
illas; nam illæ additæ sunt taxato numero absq; fa-
cultate, uno, vel alio modo assignata: istæ verò maxi-
mè. Unde Minister Provincialis tenetur examinare,
quales sint numerariæ, & quales supernumerariæ, ut
petentibus Abbatissis litteras patentes ad recipien-
dam aliquam novitiam loco alicujus monialis de-
functæ, non decipiatur ab illis implendo locum nu-
merarium pro supernumerario; & ita gravetur mo-
nasterium augendo taxatum numerum, deficienti-
bus redditibus annualibus ad illud alendum, & pau-
latim crescat usq; ad ultimam monasterii miseriam,
& extremam necessitatem, sicut in aliquibus sum-
expertus, omni remedio & subsidio carentibus.

Ut autem melius, & claris oculis Minister Provin-
cialis in hoc negotio se gerat, præcedente exacto
examine, præcipiat fieri tabulam omnium moniali-
um, in qua distincte propriis nominibus scribantur
numerariæ, & supernumerariæ, quæ tabula sit inde-
lebilis in ipsaq; deleatur monialis mortua, & in fine
scri-

scribantur de novo ad habitum receptæ loca defunctorum occupantes numeraria : qui taxatus numerus in perpetuum stabiliatur ; nisi forte eximia monasterii inopia urgeat minuere numerum.

Quantum autem ad supernumerarias, si ipsarum dotes ipsis emortuis immobiliter permanent, & absque nova facultate Papæ potest de novo impleri, ipsarum numerus ? videtur P. Portel sequi affirmativam partem. Quod saniori iudicio Superiorum relinquo.

Ut autem Ministri Provinciales huic obligationi melius satisfacciant, oportet timere aliquam pœnam pro ipsorum defectibus in regimine Monialium fortè commissis; non enim sunt in gratia confirmati, & ita peccare possunt; Religioniq; decet, ut ipsorum crimina impunita non maneant. Vidi aliquos intrepide, sed sinistre, gubernantes Monasteria Monialium, ea solam fiducia, quod Visitatores Provinciarum carent jurisdictione ad visitandâ ipsarum cœnobia : unde in ipsorum regimine ita considerantur supremi, sicut si supra se neminem haberent, qui inquirere, & judicare de talibus defectibus possit. Statuta Generalia Segoviensia cap 7. titulo de visitatoribus Provinciarum ita ait. *In Monasteriis Monialium non licebit visitoribus quidquam agere, nec facultatem ad novitias recipiendas concedere, neque officia mutare, vel cellam aut aliud quodcumq; adificium erigendi, vel destruendi, vel ampliandi, sive minuendi licentiam præstare : neque in Statuto de non consumendis dotibus, vel censibus dispensare, neque de dotibus, sive redditibus conventuum quovis modo dispo-
nere.*

Fateor me nunquam benè intelligere posse hujus statuti dispositionem : nam cum leges cõ tendant

ut regula observetur, æquitas justitiæ exerceatur, & 161
delicta puniantur, cur oblita manent crimina Mini-
strorum Provincialium in monasteriis monialium
commissa? Sunt né in illis inculpabiles? quare illæ
clamantes contra injustitias talium superiorum non
audientur? Inquiri. Si Prælati generales mittunt
Commissarios Visitatores in Provincias ad morum
correctionem, & delictorum punitionem, & præci-
puum motivum visitationis ad Ministrorum Pro-
vincialium actiones indagandas, & examinandas di-
rigitur, cum durante triennio monarchicè governa-
verint, quænam causa offerri potest, ut à potestate
Visitatoris in hac parte eximantur? Si prælati fue-
runt non solum fratrum, sed etiam monialium, cur
ignorabunt Commissarii Visitatores, quomodo illi
in monialium regimine se gesserunt, sicut nolunt
ignorare, sed accuratè inquirere de illorum defecti-
bus in regimine fratrum commissis? Hanc religio-
sam querelam misi ad Reverendissimum Generalem
Sambuca, ut in capitulo Generali provideret de o-
portuno remedio, concedereturq; Visitoribus Pro-
vinciarum explicita jurisdictio ad visitanda Monia-
lium Monasteria; sed me absente actum non est de
hac advertentia, seu petitione.

Veniamus ad relatum statutum, quod duo vide-
tur Visitoribus Provinciarum prohibere. Primum
est quidquam agere in monasteriis monialium. Se-
cundum est non concedere facultatem ad recipien-
das novitias, & ad alia ibi expressa, Ex
vi priorum verborum non prohibetur Visita-
toribus Provinciarum monialium monasteria
visitare, quia verba subsequenti sensum priorum
declarant individualiter determinando ea, quæ Vi-
sitatores in illis agere non possunt; unde manifestum
est

162 est ipsis concedi, quæ per relatum statutum iis non prohibentur: cum autem non prohibeatur visitatio, illis concedi intelligitur. Præterea, si nihil omnino Visitatores in monasteriis monialium exercere possunt, ad quid ex primuntur in tali statuto ea, quæ non possunt? Superflua, & inanis esset individualis prohibitio illarum rerum, quæ ipsis prohibentur; nam si absolute nihil possunt, hoc sufficeret declarare: Ergo si declarantur ea, quæ non possunt, sufficienter intelligitur alia posse.

Quod autem aliqua possint, constat, quia suas litteras patentes in ingressu visitationis Provinciæ ipse Visitator mittit promulgare in monasteriis monialium æqualiter, atque in conventibus fratrum, præcipiens omnibus per sanctam obedientiam, ut ipsi obediant, & cognoscant se esse illorum, & illarum legitimum prælatum: ergo exceptis iis quæ ipsis per relatum statutum prohibentur, alia potest.

Hinc deduco posse Visitatorem Provinciæ visitare moniales, sicut fratres visitat ad morum correctionem, & similiter omnia ad visitationem pertinentia exercere: & assignare confessarios extraordinarios ad placitum Concil. Trid. ter in anno, si tempore visitationis occurrat tempus determinatum ad illos detrahendos; nam ex opposito multæ sequuntur confusiones in Provinciis: Ministri enim Provinciales mittant tales confessarios ad monialium confessiones audiendas inconsulto, & inscio Visitatore, & aliquando hoc faciunt, ut sciant de modo visitationis, si forte timent se esse de aliqua culpa reos, & moneantur à talibus confessariis de eventu, quæ de causis terrentur fratres, ut nihil proferant in visitatione contra Ministros Provinciales; vident enim hos confessarios prætextu suæ functionis discurrere per

per totam Provinciam, & pro suo Provinciali amico 163
non vituperando, aut puniendo multis multa suaden-
do, Guardianosque monendo, & instruendo ad fu-
turam Capituli Provincialis electionem: quæ omnia
Provinciam turbant, & Visitationis effectum impe-
diunt; nam accedens Visitator ad conventus non in-
venit tales confessarios extraordinarios: & omni-
nò visitationi deficiunt, & fratres timore Ministri
Provincialis pressi tacent.

Hoc malum effectui visitationis oppositum multò
magis augetur, si eodem tempore Ministri Provin-
ciales discurrunt per totam Provinciam, ut præsi-
dant Monialium electionibus, ut in Provinciis nostræ
Lusitaniæ multoties evenit, quando ipsi in vindictam
Commissarii Visitatoris non sinunt hos exercere ali-
quid in talibus monasteriis: unde simul Provincialis
& Visitator discurrunt per totam Provinciam, &
utriusque ministerium confunditur, & turbatur.

His igitur expertis obstaculis, quidquid sit de in-
telligentia relati statuti circa visitationem Commissa-
rii Visitatoris in monasteriis Monialium exercen-
dam, assignatæ rationes urgent, ut per Generale
statutum concedatur ipsis facultas ad ipsas visitandas,
destinandoque ipsis confessarium extraordinarium,
& præcipiendo Ministro Provinciali, né exeat à con-
ventu ipsi destinato à Commissario Visitatore du-
rante tempore visitationis; & quod Visitator præsi-
deat monialium electionibus, nihil tamen possit age-
re in iis, quæ statutum relatum illis prohibet, quo
stabilito datur locus justitiæ exercendæ, & Commissa-
rius visitator inveniens crimina comprobata Ministri
Provincialis, poterit hunc juxta qualitatem delicti
punire ad futurorum exemplar; qui hoc timore
pressi, non ita sine freno in monialium regimine se-
gerent.

Ad

164 Ad calcem hujus doctrinæ quæres, quid Religio-
ni melius congruat, continuare Monialium regimen,
an illud omnino sedi Apostolicæ relinquere? Pro
utraque parte non parvi mōentise se offerunt ratio-
nes. Pater Portel parte 2. respon. moralium casu
13. n. 2, tenet bono spiritali monialium expe-
dire, ut potius regantur per Religionum prælatos,
quam per locorum Ordinarios. Quod probat pri-
mò; quia Eugenius quartus moniales sanctæ Clara
ex sua primæva institutione subjectas regimini uni-
us Cardinalis, postea commisit regimini prælatorum
nostri Ordinis, sentiens illas melius ab his gubernan-
das esse, quàm à prædicto Cardinali. Secundò, quia
prælati regulares majori studio, ac vigilantia spiri-
tuali monialium utilitati insistant; illas enim cog-
noscunt ut membra sui ordinis: qua de causa illa-
rum bonum tamquam proprium reputant. Unde
Urb. 4. confirmans secundam regulam sanctæ Cla-
ræ, quam profitentur Claristæ moniales, quas vulga-
riter Urbanas appellamus, committit earum regi-
men Cardinali Protectori Ordinis, ut eas per fratres
Minores visitaret, ne essent in modo vivendi diffe-
rentes; quod eveniret, si regerentur ab aliis, qui
vitam, & mores nostros ignorarent.

Tertiò, quia prælati regulares cum sciant absolu-
to regimine suo subji-ciendos esse riguroso syndica-
tui (ecce determinatur à Portel causaurgens, ut vi-
sitatores suum munus in monasteriis monialium ex-
erceant) cautius procedunt in regimine, pro viribus-
que student suo muneri satisfacere. Quartò, quia
prælati regulares, remotis sæcularibus curis quibus
carent, huic maxime incumbunt: quod vix potest
sperari ab Episcopis, qui tot aliis diversis occupati-
onibus implicantur.

Quintam

Quintam addo rationem, quia Religiones viris 165
spiritualibus, & doctis constant, qui destinantur ad
monialium confessiones audiendas; ipsaque per spi-
ritus dictamina, & perfectioris vitæ normas regunt,
& dirigunt ad maiora virtutum incrementa; quod
vix in clero seculari inveniri potest ad tot moniali-
um conventus spiritualiter gubernandos: ergo ex
assignatis rationibus optimè probatur monialium
regimen utilius subijci regularium prælatis, pro-
indeque reprobandum non esse.

Pro alia tamen opposita sententia faciunt multa,
quæ diximus, & alia, quæ pro modestia tacuimus,
certum enim est purius, suavius, & quietius posse
Religionem se ipsam regere, quam simul regendo
moniales. Rationes prioris opinionis libenter ad-
mitto in eo sensu, in quo prælati regulares majori
cura, & perfectione regere debent monasteria mo-
nialium, quàm Episcopi, remotisque damnis ab ip-
sarum regimine Religionibus provenientibus: nam
in hoc sensu utilius esset monialibus tale regulari-
um regimen, ipsisque multa spiritualia bona, & me-
rita lucrarentur ex tali exercitio, ad gloriam dei,
Religionis honorem, & profectum ordinato. Exper-
tis tamen damnis relatis tenentur prælati regulares
vel dictum modum gubernandi Moniales reforma-
re: vel illas omninò relinquere, si ad finem reforma-
tionis pervenire non possunt.

Quod teneantur huic reformationi insistere, satis
constat ex dictis: quod autem teneantur moniales
relinquere, dato casu, quod non inveniant efficacia
media reformationi congruentia, patet: qui talis
gubernatio est in damnum Religionis: cum autem
prælati teneantur hanc in sua perfectione conserva-
re, & monialium regimen in deformitatem Religi-

166 onis vergat, ut ipsius splendorem & puritatem salvent, in manibus sedis Apostolicæ dictas Moniales omnino relinquant gubernandas,

Hæc mea opinio aliena non est à mente Sedis Apostolicæ, nam Alex. 4. teste Casarub. in compendio verbo moniales n. 1. insigne beneficium credidit conferre Ordini nostro, dum ipsi per bullam concessit, quod ejus fratres non tenerentur quarumcunque monialium curam suscipere, etiam prætextu litterarum Apostolicarum, quæ de hac expressam mentionem non faciant, Quæ de causa multæ Provinciæ nostri Ordinis Recollectæ, & aliæ Religiones reformatæ nullatenus talem curam assumant; testaturque Pelliz. citatus tract. 10. c. 10. sect. 1. subsect. 2. n. 10. viros religiosos, graves, doctos, & zelantes maximè optare abdicare à se quamcunque curam monialium proprii Ordinis, censes illam bono spirituali Religionis non expedire. Quapropter, inquit ipse, summi Pontifices zelo hujus spiritualis boni ducti monasteria aliqua monialium, quæ antea curæ regularium subiciebantur, Ordinariis locorum commiserunt. His omnibus maturè consideratis, eligat Religio, quid melius expedire videatur: ego enim de reformatione scribens hanc utilissimam doctrinam scrupulosus omittere non potui,

Caput

Caput Octav.

*Idoneitatem novitiorum,
eorumque bonam educatio-
nem Religionis reformatio-
ni utilissimam esse ostenditur.*

Doctrinam hujus capituli multi, & gravissimi sancti Patres antiqui, & non contemnendæ scientiæ, & spiritus recentiores Authores indicarunt solerti cura speciales, libros, & tractatus de novitiorum instructione scribentes, existimantesque unam ex præcipuis causis reformationis Religionum esse bonam novitiorum educationem; é contra ipsarum deformitatis fontem à negligenti, & corrupta regulari disciplina, qua pessimè imbuuntur, provenire: cum enim novitii sint tamquam tabulæ rasæ, quidquid in eis boni, aut mali prius depingitur, indelebile permanet: tanquam novæ tenerrimæ plantæ suaviter ad bonum prosequendum flectuntur: quod in profecta ætate vix possibile censetur, & tanquam inflexibiles ipsa disciplina regulari urgente violenter franguntur. Omissa igitur latissima doctrina de novitiorum statu, de qua spatiosè agunt Authores, eligam solæm ad nostram reformationem necessariam, quam ad tria puncta reducere conabor; scilicet ad receptionem, ad educationem, & ad professionem.

§. Primus.

De novitiorum receptione.

Suppono cum communi Authorum sententia prælatum recipientem novitium ad habitum, consequenter recipere ipsum ad professionem: elapso laudabiliter novitatus anno: adhuc tamen reperitur differentia interceptionem ad habitum, & ad professionem: nam receptio ad professionem est contractus formalis, & purus, quo novitius receptus in membrum Religionis incorporatur, ita ut deinceps rebus immutatis, neque ipse possit Religionem deferere, neque Religio ipsum pro libito rejicere. Receptio verò ad habitum est contractus mutabilis, & quasi conditionalis, quo susceptus recipitur probandus intra annum, an velit manere, & deceat Religioni approbanti, aut reprobanti, an maneat; ita ut, absolutè loquendo, neque ipse teneatur in Religionē permanere, neque Religio teneatur ipsum apud se habere. Unde in priori sensu tam novitio jam professso, quàm Religioni adimitur libertas Religionem, & religiosum jam filium suum, respectivè, deferendis in secundo autem liberum est utrumque.

Suppono secundò facultatem recipiendi novitios in nostro Ordine esse apud Generales, & Provinciales, ut constat ex c. 2. nostræ regulæ: facultatem autem ad faciendam professionem esse apud prælatos locales, ut constat ex eodem capite: nam Seraphicus

Pater

Pater loquendo de receptione novitiorum sic ait. Si 169
*qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad fratres
nostros, mittant eos ad suos Ministros Provinciales, qui-
bus solummodo, & non aliis recipiendi fratres licentia
concedatur.* Transacto vero novitiatus anno, jam men-
tionem non facit Ministri Provincialis, sed absolute
ait. *Finito vero anno approbationis recipiantur ad obedi-
entiam promittentes vitam istam semper, & regulam ob-
servare.* Constat ergo conventibus, & Guardianis
committi professionem novitiorum, etiam Provin-
ciali inconsulto: Provincialibus vero eorundem re-
ceptionem. Unde sub hoc titulo promiscue agendum
est de Provincialibus, & novitiis ad habitum recipi-
endis, in sequentibus, vero de istis, & de fratribus ap-
probantibus, aut reprobantibus, & de Guardianis eos-
dem ad professionem admittentibus. Hæc doct. ina est
communis apud omnes nostræ regulæ expositores.

Cum autem ad Ministros Provinciales receptio no-
vitorum pertineat, restat ad nostram reformatio-
nem in hac parte aggrediendam eos Religiosè mo-
nere de hoc gravissimo onere ipsorum conscientis
imposito, ut solos habiles recipiant, et Religio per
novitios noviter recipiendos, literis, virtutibus, ad
mundi ædificationem, & Ecclesiæ fructuosum splen-
dorem augeatur. Quia autem Ministri Generales,
& Provinciales multos recipiebant imbecilles, igno-
rantes, & inhabiles, Sixtus 5. in sua bulla incipiente.
Cum de omnibus Ecclesiasticis Ordinibus decrevit non
posse se solis novitios recipere, sed in Capitulis Ge-
ralibus, & Provincialibus de consensu definitorii:
quam constitutionem postea moderavit Clem. 8.
in bulla incipiente *Altissima paupertatis v a*, in qua con-
cessit Ministris Generalibus, & Provincialibus in so-
la Hispania posse extra Capitulum novitios recipere,

170 de consensu tamen quatuor definitiorum, aut quatuor antiquiorum fratrum conventus, ubi ad habitum recipi debent: cujus decreti meminit statutum Generale Segoviense c. 1. titulo de receptione fratrum ad Ordinem. Licet autem Sixtus s. hunc modum recipiendi novitios præcepisset cum clausula irritante professionem, eam tamen revocavit Clem. 8. statuitque ipsam validam fore tali clausula non servata.

Utriusque Pontificis bullæ in favorem reformationis Religionis fuerunt concessæ, né in deterius laboretur expeßima novitiorum inutilium receptione, præcipiendo hanc non mansisse in sola Ministri Generalis, & Provincialis dispositione, sed in ipsa convenisse quatuor ex assignatis, ut conditionibus, & qualitatibus novitiorum maturé, & zelosé inspectis, ad Religionis habitum admitterentur. A Ministris Provincialibus incipiat hujus gravissimæ materiæ reformatio, stabilitur relatæ bullæ decretum, præcipiaturque illis sub gravibus pænis, né ullo modo illud transgrediantur, ex cujus violatione multa proveniunt Provinciis incommoda, quatenus Ministri Provinciales nullo interveniente seniorum consensu, Provincias gravando, & multitudinem fratrum extra numerum addendo, novitios ex solo suo arbitrio recipiunt in quantitate, & qualitate, quos volunt.

Servato inviolabiliter relato decreto de qualitate recipiendorum modò sermo est: Certum est non omnes ad nos venientes, habitumque Religionis petentes recipiendos esse: nam licet Seraphicus Pater c. 1. regulæ dicat, *Si qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros Provinciales &c.* Hoc tamen non obligat ad recipiendos omnes habitum Religionis petentes:

ut

ut optimè exposuit Nicol. 3. c. exiit de verborum
significatione a. 7. dicens. *Sed illi tantum qui suffra-*
gantibus eis litterarum idoneitate, vel alijs circumstan-
tijs. possint esse utiles Ordini. sibi que per vitæ meritum,
at alijs proficere per exemplum.

Tenentur igitur Ministri Provinciales recipere
idoneos novitios, & contrarium facientes mortali-
ter peccant. Ita Ledès. de statu Re. ig. in com. c.
6. cond. 1. Et idem insinuat Peyr. tom. 2. de præ-
lo. q. c. 1. §. e. n. 28. Ratio evidens est; quia
prælati tenentur ex officio suam Religionem in sua
puritate conservare per subditos habiles, & idoneos
ad hunc finem consequendum: sed per inhabiles, & in-
idoneos non conservatur, imo destruitur: ergo &c.
Confirmatur, quia prælatus recipiendo tales noviti-
os est causa gravissimi damni Religioni illati, quæ
illis in idoneis multas pavitur molestias, imò sæcula-
rium vituperia male de Religione cogitantium, quia
illos vident ad habitum receptos: hæc autem sunt
gravissima: ergo &c.

Eandem doctrinam sequitur Corduba super re-
gulam c. 2. q. 2. sine his verbis. *Paret tandem*
quartò ex omnibus supra dictis, quam stulte, & infideli-
ter contra animam suam, & proximi, & contra Religio-
nem matrem suam agit is, qui vel amore carnali, vel
aliàs recipit ad Ordinem eum, qui aliquo modo notabiliter
est indispositus, vel inutilis, seu non idoneus tali Religi-
oni; vel retrahit, seu repellit dispositum, utilem. & ido-
neum. Idem tenet Fr. Martinus à sancto Joseph in.
c. 2, regulæ. n. 6.

Quia autem prælati aliquando inutiles novitios
recipiunt, ut vident grave damnum ex ipsorum
receptione proveniens, liceat referre no-

172 strorum Authorum querelas occasione talis damni
injuste Religioni illati. Ineipiamus à Seraphi-
co Doctore . qui c. 10. super regulam ait.
Non expedit nobis, nec Ecclesie Dei recipere omnes passim.
Non nobis, quia sunt varia hominum conditiones, quali-
tates, & mores, quae omnia non possumus bene examinare
in tam brevi tempore : sicq̃ multos recipereimus imbecil-
les, qui non possent regionem Ordinis ferre ; multos pau-
peres, qui non pro Deo, sed pro vita sustentatione vivere
desiderant nobiscum. Multos incompósitos moribus, quos
vix corrigere ab insolita consuetudine possumus : & per
tales dissolveretur Ordinis disciplina, & impediretur
profectus aliorum, & non sufficienter eos omnes alii pasce-
re, nec eis inservire : neque inveniretur tandem, qui pos-
sent eis bene praesse ; sicque omnes simul & corpore, &
spiritu, quasi confusa multitudo perirent, quae nec bene
regi valet, nec commodè sustentari. Ecclesia similiter
non expedit, quia cum sit ordo ab Ecclesia adificationem
constitutus, & multitudo recipiendum magis confusionem
induceret, nec de conversione multorum exemplum adifica-
tionis, sed potius scandalum acciperet, ubi religiosi statu ex-
cepto solo habitu nihil ferè inveniretur, minus enim ma-
lum est non esse religiosos, vel nomine, vel habitu, ubi
non vivunt, sicut Religionis eorum forma requirit ; quam
ut sint, & per vitam eorum perversam alios scandalizent :
nimis enim onerosum foret fidelibus tot mendicantes unius
Ordinis pascere, à quibus nullum, vel modicum haberent
adificationis praesidium : sed tot, & tales recipi expedit,
qui sine errore, qui sine onere Ecclesia pasci possent, &
qui valent Ecclesia in spiritualibus respondere iis, quae
ab ea in temporalibus recipiunt pro corporali sustentati-
one.

Item Sanctus Bernardinus Senensis serm. 25.
de Sacra Religione hortatur religiosos, ne ad sui
soci-

focietatem admittant indiscriminatim omnes habi- 173
tum postulantes. *Non sicut quidam (inquit) qui in-
consideratè recipiunt omnes, quorum fructus est infamia,
& scandalum sua Religionis. Plerosq; tempeſtibus
noſtris ſub pallio charitatis, vel potius vanitatis decipros
vidi, paſſim, & inconsideratè omnes ad Religionem reci-
pientes, quorum ſinis fumus, & fator, & impeditivum
obſtaculum eorum, qui cum Dei honore, & ſui, ac proxi-
morum ſalute ingreſſi fuiſſent Religionem.*

Deinde Corduba citata q. 2. ita ad intentum lo-
quitur. *Patet etiam tertio ex dictis, quare noſtra regu-
la ſos condiciones recipiendorum explicuit, & ſecundum
conſtitutiones Ordinis requiruntur, & quales deberent
eſſe recipiendi ad noſtram Religionem: quia, ut communiter
videmus, accepti ſunt peiores quotidie, & poſterò prioribus.
& multiplicatis ſalibus multiplicantur transgreſſiones, &
Ordine dilatato dilatatur relaxatio, & ſcandala creſcunt;
veteribusq; nova ſuperadduntur. Ideo ex talium recep-
tione multiplicata continget aliquibus magis claudi viam
ſalutis in Religione, ſecundum Auguſtinum, & aliquan-
do evenit, ut difficilins aliqui ſalvantur in Religione, quàm
fortè in ſaculo ſalvarentur, quia non omnibus congruit
Religio, præſertim hæc noſtra.*

Acriter loquitur Miranda c. 22. ſuper regulam
contra inutilium receptionem his verbis. *Nos convi-
ene para in ueſtra Religion recebir gente picara, y deſarra-
pada, de quien ſe puede preſumir, que los trae a ella no-
tanto la virtud, quanto la neceſſidad, y que vien en amatar
la hambre a nueſtras caſas. No fue tal la intencion, y vo-
luntad de nueſtro Padre S. Francisco, ſino que recibieſſe-
mos gente, de quien preſumamos, que los trae Dios, y que
viene a ſu ſervicio, no per humanos reſpetos de carne, y
ſangre, ſino inſpirados per ſu divino Spiritu. Idem acri-
oribus*

174 oribus verbis paulò infra prosequitur, quæ propter modestiam relinquo.

Deniq; Fr. Martinus à S. Joseph in c. 2. regulæ n. 6. post medium claudit sequentibus verbis hanc querelam. *Lastimosa cosa es, que no heredando las haciendas de los novicios, no se procure, que lo personal dellos seya bueno, y que como disse el Pontifice, tengan scientia, y sufficientia, y otras circunstancias de utilidad á la Religion. Recibense sugetos inhabiles, y ignorantes, o porq̃ son parientes de otros religiosos, o porque piden su recepcion personas devotas, y bien hechoras, que quica por hechar de sus casas sugetos, que no sirven de mas, que de comer en ellas, importunan a la Religion, para que los reciba. No es moneda corriente, en que havemos de pagar las limosnas que nos hacen. Nihil superaddendum restat præcedentibus tot virorum auctoritatibus; ex quibus colligitur quantùm ad reformationem spectet bonorum novitiorum receptio.*

§. Secundus.

Explicantur aliqua dubia circa novitiorum receptionem.

Supposita inculcata doctrina certum est non posse admitti novitiōs, nisi eos, qui per sufficientem examinationem talibus dotibus naturalibus, & supernaturalibus præditi reperiuntur, ut merito censeantur idonei, & apti ad finem Religionis optatum, in ipsaq; fructuose perseveraturi, ne de illis dicatur, quod ceperunt ædificare, & non potuerunt consummare. Qua proptèr prælati non ita celeriter, & faciliter debent novitios recipere, sed lentò gradu, & prudentiali examine præsupposito de illorum spiritus fervore, & idoneitate, paucos bonos ad habitum Religionis admittendo, & non multos imbecilles, imperitos, & ineptos, ut habetur c. cum sit de æt. & qual. teste enim S. Clem. Papa epist. 2. melius est Domini sacerdotium paucos habere ministros, quàm multos inutiles. Unde Religionum bonum, & reformatio Deo, & hominibus placens non consistit in receptorum multitudine, sed in idoneitate, & probitate ipsorum.

Juvenem ad Religionem recipiendum idoneum dicimus, qui habet conditiones à jure requisitas ad habitum suscipiendum, aliasq; dispositiones, ex quibus colligatur ipsum esse proficiendum sibi, & Religioni.

176gioni. Conditiones requisitas omnino omitto tam
dirimentes, quàm solùm impedièntes professionem;
sunt enim valdè notæ. De illis tamen faciendæ sunt
informationes per Ministros Provinciales, vel de ip-
sorum commissione per prudentes, zelosos, & inte-
gros religiosos. De illis consulantur Corduba in c.
2. regulæ q. 4. Mir. q. 27. Fr. Joan. xemenes in c. 2.
q. de qualitatibus. quas debent habere novitii
Fr. Martìn, a s. Joseph in idem c. à n. 10. Por-
tel in dub. regul. tom. 1. verbo Novitii, Pelliz. tom.
1. manuale regul. tract. 2. c. 4. Peyr. tom. 2. de
præf. q. 3. c. 1. Parag. 1. & 2. & alij quamplurimi ab
istis citati.

Circa bonam recipiendorum dispositionem quæ-
res primò, quænam illa sit? Corduba citatus q. 1.
respondet primò cum D. Th. & Caet. illam esse,
quod scilicet recipiendus habeat efficacem affectum
relinquendi mundum, carnalia; honores, divitias, &
similia, cum proposito humiliter Deo serviendi: quod
si in eo gradu perfectionis hunc affectum non habe-
at, saltem sufficiet, ut omnem fiduciam sustinendi in
Religione in Deo ponat, & cum tali intentione in-
grediatur; ut probet, & probetur.

Respondet secundò cum Gerson Alphab. 73 i. l.
k. tract. de passionibus animæ consid. 18. & 19. de-
beri attendi ad dispositionem naturalem recipiendi
habitum Religionis, né habeat complexionem, &
inclinationem notabiliter oppositam observantiis
regulæ, & Religionis; né sit inconstans, & levis;
nam tales complexionés, & inclinationes, licet ho-
minem non necessitent, tamen valdè ipsum movent
ad malum, & impediunt à bono: communiter enim
homo sequitur suas inclinationes, & habitualement
consuetudinem. Quibus suppositis, nisi magno
fer-

fervore, & constanti animo ad Religionem moveretur & probabiliter speretur de illorum perseverantia, 177
neque ipse deberet se Religioni oppositæ suæ forti inclinationi tradere, neq; prælatus deberet ipsum recipere; imo in alio statu posset melius salvari, cum in Religione ex indiscretionem, fragilitate, et temeraria confidentia in Deo ei immineat periculum damnationis ibi irreligiosè manendo, aut malè perseverando. Attendant prælati ad hæc, scilicet ad efficacem affectum spiritus, et ad bonam indolem recipiendorum Religioni conformem, inclinantem, et non repugnantem: quibus manifestè cognitis, aliisque conditionibus non deficientibus, possint eos ad habitum admittere.

Quæres Secundò, quænam dispositio melior sit ad Religionem, nobilis viri, divitis, et potentis, an pauperis, et plebeæ conditionis? Miranda citatus c. 26, acerrimè pugnat pro nobilibus, et divitibus, reprobando plebeorum receptionem: et ejusdem opinionis est Pelliz, citatus q. 4. Probatur hæc opinio primò ex mente Seraphici Parentis: ipse enim c. 2. regulæ loquens de venientibus ad petendum habitum, determinans ipsorum receptionem ita ait. *Dicant eis verbum sancti evangelii, quod vadant, & vendant omnia sua, & ea studeant pauperibus erogare.* Ergo indicat Seraphicus Pater recipiendos ad habitum Religionis debere esse nobiles, et divites. Item ex primæva novitiorum receptione à Seraphico Parente ipsius mens probatur: quia ad Ordinem recepit Fr. Bernardum de Quintaval virum nobilissimum, et ditissimum; Fr. Petrum Cataneum ejusdem civitatis canonicum: Fr. Gilium similiter nobilem: et similes fuerunt quasi omnes à Seraphico Parente recepti.

Deinde

178 Deinde nobiles, ac divites, quia superbiam vitæ divitiarum possessionem, & Mundi fastum reliquerunt, ut ad pauperem habitum, et ad asperam vitam reciperentur, evidentiora iudicia præbent spiritus, quo ducuntur ad Deum inserviendum: quapropter sunt magis dociles, ingeniosi, urbani, affabiles, magnanimi, et habiles ad ardua aggredienda: unde ait Philosophus 3. Polit. c. 8. *consentaneum est ex melioribus ortos esse meliores*: est enim virtus quædam nobilitas: ergo isti magis dispositi sunt ad Religionem.

Denique, quia nobiliores aptiores sunt ad tuenda bona, & jura Religionis: magisq; attrahunt ad Ordinem personas dignas, & eum redant præ aliis conspicuum; ejusq; auctoritatem, & opinionem maximè augent, propter quam à mundo diliguntur, & æstimantur; suntq; majoris ædificationis, et exempli erga ipsum, cum vident hominem ditissimum et nobilem ita pauperem, et abjectum, divitiarum, et vanitatum contemptorem: ergo etc.

Cæteris paribus, et positis aliis conditionibus ad habitum Religionis suscipiendum requisitis, hanc approbo opinionem propter rationes assignatas: cautè tamen se gerant prælati in recipiendis tam nobilibus: quàm plebeis, nam ex utroque familiis vidimus multos religiosos bonos, et malos, ex illis enim multi floruerunt viri famosi in Ordine, sicut in aliis Religionibus. quos longum esset recensere, virtutibus, et sapientia eximios. è contra vero utriusq; conditionis experti sumus fuisse aliquos deformatæ vitæ scandalosos: & in mea Provincia duos vidi ex illustrissimis Regni familiis propter incorregibilitatem ejectos, sicut similiter alios ex plebtis expulsos.

Licet autem quoad hoc nulla possit regula infalli-
bilis assignari, non desinam hic unum affirmare, &
aliud advertere. Quod affirmo, est pro majori par-
te seniper nobiles esse Religioni utiliores, & mundo
exemplariores, ut experientia compertum est: cum
enim mundus eos melius cognoscat, & magis ab eis
fructus bonos speret. ipsi cautiùs, & generosiùs o-
perantur, quàm plebei; alias facientes à mundo con-
temnuntur, quia divitias, & mundum eis propicium
relinquentes, ut Deo inservirent, in religioso habitu
sæculares, & antiquos mores prosequuntur.

Aliud circa plebeos adverto non esse attenden-
dum tantùm ad defectum nobilitatis carnis, & san-
guinis quantùm ad nobilitatem animi, dotesque na-
turales, & supernaturales recipiendorum; hi enim
præsuppositis Religioni utiles sunt, & ideo recipien-
di, ut experti sumus in omnibus Religionis sæculis,
in quibus tot viri plebei generis virtutibus, & sci-
entia præditi ad Religionis dignitates, & extra illam
ad Episcopatum, Cardinalatum, imo ad Papatum lau-
dabili electione sunt promoti, Neque querela Cordubæ,
& Mirandæ facit contra hanc veritatem, solùm enim
loquuntur de ignobilibus ineptis, malè assuetis, &
Religionis prorsus inutilibus, quorum receptio re-
probanda est.

Quare tertio, an deceat inducere licitè aliquem
ad Religionem deformatam? Respondetur nega-
tivè cum Corduba q. 2. in c. regulæ. Miran. c. 2. 25. Fr.
Joan. xemenes c. 2. tex. 1. qui citat pro se D. Th. Caer.
& S. Bern. Ratio est, quia induceas licitè absq; liber-
tatis coactione, aut violentia aliquem ad Religionis
deformatæ ingressum, exponit ipsum periculo pec-
candi: nam ex consortio aliorum deformatorum
regulam violabit; et ita fit cooperator ejus
pecca-

180 peccati. Præterea, quia mentitur decipiendo recipiendum, dum dicit talem Religionem esse reformatam, in eaq; posse melius proficere, & salvari, quam in mundo, aut in alio reformato Ordine: quod falsum est, supposita talis Religionis deformitate. Idem intelligendum de fratribus illum ad professionem approbantibus: nam licet Minister Provincialis peccasset propter assignatas rationes cum recipiendo, non ideo excusantur fratres ipsum admittendo ad professionem, si aut est inhabilis, aut timetur suæ damnationis periculum in Religione deformata, Ita Xemenes citato loco.

Ex hac veritate colligit Corduba primò prælatum recipientem aliquem ad Religionem deformatam peccasse mortaliter. Quod probat exemplo. Nam si quis peteret à me cibum, quem ego scio esse venenosum, putans bono animo per illum posse consequi sanitatem, si ego tacendo illum darem, proculdubio essem reus mortis comedentis. Item si quis petat à me aperiri januam domus, ubi ego scio esse leonem ipsum devoraturum, aut inimicum eundem occisurum, & ego aperiam in scio petente de damno infallibiliter futuro, ero in culpa talis damni: Ergo similiter, si quis veniens ad Religionem deformatam, ubi sunt tot pericula mortalia propter communem regulæ transgressionem, animo tamen quærendi animæ salutem, & talia pericula ignoret, qualiter excusabitur janitor, id est prælatus, aperiens ei portam, & illum introducens ad mortiferam Religionem?

Colligit secundò non esse illicitum inducere aliquem ad Religionem deformatam, neque peccare prælatum ipsum recipientem, si eundem informet de promittendis, & de periculis observandi promissa

Hæc, i& simul doceat modum hæc vitandi; ut salve- 181
tor: quia his cognitis à recipiendo, jam nulla da-
tur deceptio; & considerata ejus idoneitate, spiritu
& fervore, speratur, quod adjuvante Dei gratia sal-
vabitur, & proficiet ad Religionis augmentum mul-
tos enim Deus suscitât ad reformationem Religio-
num quotidie labentium, per quos vita regularis vel
totaliter, vel partialiter ad pristinum statum redit.
Quibus prudenter consideratis, licitum, et sanctum
est tales recipere ad Religionem adhuc deformatam.
Hæc applica ad prælatum Provinciæ Ordinis, si for-
te detur deformata.

Parag. Tertius.

De anno novitiatus.

Receptus ad Religionis habitum debet ante pro-
fessionem in novitiatu per integrum annum per-
severare. Novitiatus igitur dici potest tempus pro-
bationis, quo Religio probat novitium, & novitiatus
probat Religionem ad effectum cognoscendi, utrum
expediat, quod ipse admittatur ad proficiendum; qua
propter novitiatus annus dicitur annus approbatio-
nis. Omitto omnem doctrinam essentialem ad novi-
tium pertinentem, est enim sola mea intentio age-
re de illis, quæ reformationi inservire possunt, si
forte inveniantur collapsa. Unde circa novitiatus
essentiam videri possunt multi Authores, & ex re-
centioribus consulantur Peyr. tom. 2. de prælato q.
3. c. 1. Parag. 4. & Pelliz. citatus. Solû in hic agam
de bona novitiorum educatione, quæ nimis confert
ad Religionis reformationem.

Recepto igitur novitio oportet ipsius bonæ educa-
tioni

182 tioni iasistere, est enim prima forma totius perfecti-
onis regularis, nunquam deponenda, juxta D. Bo-
nau. in speculo disciplinæ sic loquentem. *Formam,*
quam primò quis recipit, vix deponit; & qui disciplinam
in nova conversionis initio negligit, ad eam postmodum
difficile applicatur. Unde idem Seraphicus Doctor to-
tam causam ruinæ aliquarum Religionum affirmat
esse pravam novitiorum educationem. Do verba
ipsius in formul. novit. c. 20. Ideo (inquit) tot Or-
dines confunduntur, quia pueriles mentes sibi met dimis-
tantur sine freno retrahentes à noxiis, & sine virga ad
salubria compellente, aut ex negligentia seniorum, aut ex
nociva condescensione. Sicut imprudens medicus, qui ne
contristet agrum, quem curare deberet, patitur eum no-
civa comedere, ex quibus & diutius infirmatur.

Hac de causa maxime decet de bona novitiorum
educatione magna sollicitudine agere, eligendo sci-
licet magistrum, qui eos ad apicem perfectionis di-
rigat, & cujus doctrina in regulari disciplina imbu-
antur: eligatur ergo magister novitiorum juxta de-
cretum Clem, 8. editum anno Domini 1683. die 19:
Maji, cujus forma postulat novitiorum magistrum
debere esse talem, ut sit sacerdotali Ordine initiatus,
ac in tertio saltem supra trigessimum ætatis suæ an-
num constitutus, doctrina & vitæ etiam antea & ex-
emplo præstans: addictus operibus orationis, &
mortificationis: prudentia, & charitate refertus:
non sine affabilitate gravis: zelum Dei cum mansue-
tudine præferens: ab omni cordis animi perturba-
tione, iræ præsertim, & indignatione quàm longissi-
mé alienus: & talis demum, ut in omnibus se ipsum
bonorum exemplum præbeat: siquæ ji, qui suæ cu-
ræ subsunt, illum non tam metuant, quàm revere-
antur, nec unquam illi detrahare possint.

His

His qualitatibus magister novitiorum imbuatur, 183
eiusque ductum in omnibus sequantur novitii, consi-
lius acquiescant, & mandatis obediant, sicut ægroti
medico, infans nutrici, itinerans ductori, & miles
duci. Hæc doctrina desumitur ex sanctis Patribus,
expertissimisque prælatis magno zelo novitiorum e-
ducationi insistentes, quorum auctoritates brevita-
tis causa omitto.

His ita absolute admonitis oportet novitios opti-
mis documentis instruere, quibus in virtutum pro-
fectu, & regularis vitæ observantia potissimam ju-
ventur. Primò religiosæ perfectionis acquisitionem
omnibus aliis præsentis vitæ bonis præferant juxta
consilium Salomonis Sap. 7. dicentis. *Oprav, &
datus est mihi sensus; & invocavi, & venit in me spi-
ritus Sapientia, & proposui illam regnis, & sedibus, &
divitias nihil esse duxi in comparatione illius: nec com-
paravi illi lapidem pretiosum, quoniam omne aurum in
comparatione illius arena est exigua, & tamquam lutum
estimabitur argentum in conspectu illius.*

Secundò, ut maximum proprii profectus deside-
rium contempnant, siquidem juxta Salomonem Sap. 7.
*Facile videtur ab his, qui diligunt eam, & invenitur ab
his, qui querunt illam.* Tertiò, ut sæpius meminerint
in via Domini non regredi: sed progredi, juxta illud
Aug. epist. 123. ad Demetrium. *Tandiu laboramus
retro, quandiu ad priora contendimus: ubi caperimus
stare, descendimus; non progredi, reverti est: si volumus
non redire, currendum est.*

¶ Quartò, ut caveant à quibuscunque defectibus, eti-
am minimis, scientes modica spernentem paulatim
decidere, juxta Chris hom. 87. in Math. dicentem
*Mirabile quidem, & inauditum dicere audio. Solet mi-
hi nonnunquam non tanto studio magna videre esse pecca-*

184 *ta vitanda, quàm parva, & vilia, illa enim ut averse-*
mur, ipsa peccati natura efficit, hac autem ab ipsa re,
quia parva sunt, desides reddunt & dum contemnuntur,
non potest animus ad expulsionem ipsorum generose insur-
gere: Unde cito ex parvis maxima fiunt negligentia nos,
tra. Quintò, ut diligentissimè impleat monitum
illud Abbatis Agathonis. Vide (inquit) qualis fueris
primis die, quando existi de sæculo, receptus fuisti in clau-
stro, & talis permane semper. Quod etiam habet in
citata epistola dicens. Obliviscere omne præteritum, &
quotidie inchoare te puta.

Sextò, ut quidquid faciunt, non secùs faciant, ac si post illum actum essent morituri, sic enim majori cura studebunt benè operari, & cautius à peccatis abstinere. Septimò, ut frequentius inspiciant virtutes suorum sociorum, ut ad ipsorum imitationem se excitent, addiscendo ab uno humilitatem, ab alio patientiam, ab alio silentium, & sic de aliis. Quos verò defectuosos viderint, fugiant, ne illorum amicitia inficiantur: quam regulam servant toto tempore vitæ suæ. Octavò, ut sibimetipsis sæpè sæpius dicant, quod Arsenius sibi ipsi dicebat. *Arseni, Arseni, ad quia venisti?* His, & aliis similibus potest magister suos novitios juvare ad perfectionem spirituales acquirendam.

His documentis ad interiorem hominem pertinentibus prænotatis, adhuc aliqua exercitia ad exteriorem hominem spectantia restant inculcanda. Primum sit exercitium orationis mentalis, omnibus enim utilissimum est ad corroborandas virtutes, & ad spiritualem animæ profectum consequendum, & quamvis hoc ad interiorem hominem nimis pertineat, ad exteriorem tamen spectat illud à magistro addiscere, Unde novitii doceri debent à suo magistro

tro de modo mentaliter orandi, ab ipsisq inquirat, finita orationis hora de meditationibus, & illarum, punctis, de fructuq; ab ipsis consecuto, & de similibus, eligendo tempus, ut ipsos audiat loquentes de oratione mentali, proposita prius aliqua materia juxta normas spiritualium magistrorum, quorum lectioni frequenter insistant. Hoc exercitium si a priore educane novitiorum incipiat, deorsu temporis majora producet virtutum incrementa. Seraphicus Doctor in speculo disciplinæ p. 2. c. 1. loquens de novitiis sic ait. *Insistent orationi frequenter, quæ novam in horto Domini plantulam fovet, provehit, & confirmat.*

Secundum sit otiositatem fugere, vel legendo, vel orando, vel laborando: ex otiositate enim maxima damna oriuntur. Audiatur iterum Seraphicus Doctor loquendo de novis religiosis c. 2. *Nunquam otio torpeant, sed semper aut lectioni; aut orationi, vel officio addiscendo, aut aliis, non quæ ipsi elegerint, sed quæ injuncta fuerint, facienda intendant.*

Tertium sit quacunq; singularitate postposita vitam regularem communem sectare, quam tali affectu novitius amplexetur, ut in tota vita sua ab ea nunquam recedat, est enim via, quæ religiosum sâcure ad cælum ducit. Idem Seraphicus Doctor in speculo disciplinæ sic loquitur. *Optima Religiosi perfectio communia quoq; conventualia servare. Turpis omnis pars universo suo non congruens. Caveat vir constans, & honestus. ne consuetudinum Ordinis temerarius violator existat: alia in vultu, & moribus novitatis nota, & singularitatis erit diversitas fugienda*

Quartum sit studium regulæ, constitutionum, & rituum Ordinis, & integrum statum religionis diligant. Veniat iterum Seraphicus Doctor in citato speculo. *Religionem sanctam, inquit, ad quam nos Dominus sua miseratione vocavit, ferventissimo, & fidelissimo*

186 *studeant amore deligere, eiq; tamquam speciosissima, ac & Deo dilectissima sponsa fide inviolabili adherere. Et postea addit. Communem Ordinis observantiam sequantur, perfectioni in silentio, & in aliis institutis plenius obtinendis insistant. Hoc sit unum ex præcipuis exercitiis novitiorum, ut diligant institutum, & regulam, quam absoluto novitiatus anno debent profiteri, & toto tempore vitæ suæ observare.*

Deniq; præ oculis habeant novitii sequentem instructionem S. Nili ad juniores monachos, cujus fit mentio in bibliotheca Patrum tom. 5. *Juvenis, inquit ipse, colat quietem in corpore, modestiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat sine tumultu, cum urget necessitas. Sileat inter seniores, a quales diligat, ab improbis, carnique deditis, & curiosis recedat: parca loquatur, plus cogitet. In sermone cavet arrogantiam, in mutua consuetudine se nevisini anteponat. Ne sit promptus ad risum, pudore se ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aspiciat, calum animo fugiat: contentiones docendi, ne ambiat dignitatem; hominum honores non admiretur, eorum præsertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium utatur familiaritate, quæ honorum est causa pulcherima. Dum recte agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantum requirat: quod si alios docet, & juvat, repositam apud Deum mercedem expectet; & tamquam debitum Deo opus persolvens, remuneratum à Deo speret in muneribus sempiternis. Hanc ad litteram utilissimam, & compendiosam instructionem sequantur novitii.*

Alia ipsorum spiritualia exercitia circa confessionem, & communionem, circa sui abnegationem, aut suarum passionum, & inclinationum mortificationem: & similiter alia corporalia circa corporis austeritates, publicas, aut secretas pœnitentias, prudentiæ, magistri relinquenda sunt, quæ juxta mensuram viri

cor-

corporalium, & spiritualium eis sunt imponenda, 187.
ut optimè notavit S. Ephrem parænesi 16. [dicens,
*Si puero onus supra vires imposueris, nocebis ipsi; & si
instruere cum omiseris, nequam, & inutilis evadet: sicq;
novitium monachum cum iudicio, & discretione guberna-
re oportet.*

6. Quartus.
De Professione.

AD complementum reformationis novitiorum
restat ultimò agere de ipsorum professione.
Hæc autem, cum supponat approbationem conven-
tus, qui potest aut approbare, aut reprobare novitiū,
aliqua quoad hoc necessaria sunt notanda.

Ad cuius meliorem intelligentiam suppono ad
valorem professionis, præter, consensum prælati, re-
quiri etiam monasterii consensum, Ita Armilla ver-
bo novitius n. 12. Miran. tom. 1. manuale præl. q.
24. ~~¶~~, a. 7. Sanch. 4. moral. c. 19 n. 65. Pelliz.
tom. 1. tract. 3. c. 3. n. 9, Quam veritatem potius
supponunt, quam disputant expositores nostræ re-
gulæ in c. 2. ejusdem. Probatur primò, quia quod
omnes tangit, ab omnibus approbari debet, reg. 29.
an. 6. sed aliquem incorporari Religioni tangit
omnes religiosos monasterii, cum per professionem
noviter professus acquirat jus, quod aliis religiosis
est commune. Ergo. Secundò, quia professio est
quidam contractus exigens consensum, more alio-
rum contractuum, qui absque consensu non sub-
sistunt l. 1. ff. de pactis: sed ad iniendum talem
contractum, non solum prælatus, sed omnes religiosi
conventus habent jus, cum sit omnibus commune:
ergo ad illum debent concurrere omnes. Tertiò quia
hæc est omnium Religionum consuetudo immorabi-
lis, quæ habet vim legis

188 Supposito igitur novitiatus anno, in quo novitius, ut profiteatur, indiget consensu majoris partis religiosorum, tenentur isti in conscientia examinare illius merita, & demerita, ut illum vel approbent, vel reproben. Hanc veritatem jam ab antiquis temporibus nos docuerunt sancti Patres: & omissis pluribus ipsorum auctoritatibus, sufficiat S. Bonau. & Sancta Mater Teresa. Seraphicus Doctor in speculo p. 1. c. 5. ira ait. *Si quis sufficienter expectatus, & monitus mores corrigere, ac Religionis formam induere negligis, praesertim si rebellis, aut contentiosus extiterit, non est proficientium numero aggregandus. Infidelis, si discedit, discedat, ne una ovis mordibus contagione mortifera totum gregem contamine. Et sancta Mater Teresa de itinere perfectionis c. 14. ita profert. Es menester gran informacion para recevir las, y larga probacion para haser las professas. Ensienda una vez el mundo, q̃, tenais libertad para hecharlas.*

Seraphicus Doctor citato loco docet nos signa, & mores novitii parum instructi, & idonei, quorum notitia sufficit, ut non admittatur ad professionem. De hoc ita ait. *Tepidus in conversatione, remissus, publicos mores, & Doctorum monita negligit: ea, quae Dei sunt, languide operatur: si quod inchoat bene, vix perficit; tarde ad divinum officium, & quae cunque conventualia occurrunt: otio gaudet, labore vel modico laeditur, & facile se infirmum, vel ad modicum se fatigatum pretendit; sed amore privato se diligens, quae carnis sunt, sapit, & prosequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus habens, si quid minus, vel negligenter animum inspexerit. Ficta ejus, & indevota confessio, rara & brevis compunctio, insipida, & sine intentione oratio: incircumspecta & sine edificatione lectio; obedientia morosa, & sine devotionis affectu vix aliqualis impletio.*

Nimis

Nimis studeant prælati, & fratres novitiorum ex- 189
amini, ne ex defectu istius, & negligentia abundan-
tia approbent ad professionem novitium pessime in-
structum, defectuosum, & ad asperam vitam profi-
tendam inidoneum, ex hoc enim sequitur Religionis
intollerabile onus, & irremediabile damnum, ani-
mæ proficientis manifestum damnationis periculum,
& denique mundo grave scandalum. Audiatur me-
us Sanctus Bernardinus Senensis serm. 23. ita ad in-
tentum loquens. *Plerosque temporibus nostris sub pallio*
charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi passim, & in-
considerate ad Ordinem recipientes: quorum finis fumus,
& fator, & impeditivum obstaculum eorum, qui cum
Dei honore, & sui, ac proximorum salute ingressi fuissent
Religionem: pudet enim justè, & prudenter virum assu-
mere religionem, & statum, in quo ante se videt multos
homines infames, & sceleratos, & tamen brevi tempore
Apostatantes, & deteriores factos. Quam doctè, spiritu-
aliter, & experimentaliter loquutus est meus Ber-
nardinus. O quot videmus sæculares, qui hac de
causa nollunt habitum Religionis assumere, & ali-
am melioris notæ proponunt eligendam.

Præsupposita igitur magna consideratione, & ex-
amine rerum Novitii, & pleno omnium suffraganti-
um numero, absque dolo, aut humano respectu, sed
solo conscientia dictamine. & Religionis zelo, tem-
poribus ab statutis Generalibus intra annum noviti-
atus determinatis, secretis suffragiis approbetur,
aut reprobetur novitius. si Secundum, statim ejicia-
tur: si primum: absoluto approbationis anno ad
professionem admittatur, servatis omnibus solemni-
tatibus, & ritibus juxta laudabilem Religionis con-
suetudinem.

De professione pauca superioribus adjiciam. Pro-
fessio

190 fessio dicitur actus ille, quo quis religiosus faciendus
statum Religionis publicè, & solemniter assumit. Unde
de formaliter definiri potest contractus moralis reli-
giosus, & sacer, per quem homo voluntarie se ipsum
tradit Deo in Religione approbata, promittendo
tria vota essentialia, & regulam illius observare, inter-
veniente praelati regularis acceptione, qui dictam
traditionem nomine Dei acceptet. Facta professio-
ne, noviter professus conservet semper in corde o-
bligationem, quam sibi voluntariè imposuit, ut eam
operibus compleat, consideretque jam non esse ju-
ris sui, sed Religionis, sub cujus potestate est, & cui
tamquam membrum incorporatur. De natura, &
effectibus professionis consule Pelliz citatum tract.
3. per totum, Peyr. tom. 2 de præl q. 3. c. 1. §. 5.

Ad calcem hujus doctrinæ non desinam hic admo-
nere praelatos, & novitiorum magistros de sollicita
cura noviter professorum: multi enim elapso novi-
tius anno, in quo timor reprobationis ad profes-
sionem ipsorum effrenabat mores, videntes jam se
ab hoc periculo liberos, & in tuto statu permanen-
tes, à priori spiritus fervore, quo Deum in Religi-
one quærebant, paulatim recedunt ad laxiora de-
clinantes: quapropter prius moneri debent, & si
moniti non emendantur, acriter puniri & ad pris-
tinum novitiorum statum reduci.

Caput.

Totius operis conclusio.

Supposita paritate nostræ regulæ, ad quam tenduntur ejus professores, nullo excusationis principio ejus transgressoribus admissio, ut latè ostendimus in primo libro, incipiendo in secundo à superiori religiosorum gradu usque ad novitiorum inferiorem descendendo, reformationem indicavimus per efficacia media, quibus desideratus finis obtineri posset. Quæ doctrina non libere dicta censenda est, cum à nostra regula, à Summis Pontificibus, à nostris expositoribus, à jure communi & particulari desumatur, & authoritatibus Sanctorum Patrum, & solidissimis rationibus servata syllogistica forma probetur.

Inutilis esset hic labor meus, si ad opus non transeat desideratū. Quem timere potest prælati reformatoris zelus? Deum, an homines? Deum minimè, ipsum enim solam timere debent transgressionum operarii, si forte dantur, & ipsarum dissimulatores prælati. Ab hominibus quid timendum? Clamores, & querelæ? Quo fundamento clamabant, qua ratione conquerebantur? si forte à puræ regulæ observantia declinaverunt, iisdemque spiritualis salus procuratur, remedium transgressionum ostenditur, via beatitudinis aperitur, honor Religionis, inculcatur. & gloria Dei offertur, quænam erit justa clamorum, & querelarum causa? si ægro salus, moribundo vita, & damnando gloria offeratur, & eligat potius ægrotari, mori, & damnari, non erit manifesta insania? Salus, vita, & gloria per observantiam regulæ nobis promittuntur: insanus erit ipsius transgressor illam non diligendo.

Fateor

192 Fateor difficilem esse reformationem, si forté inveniat repugnantium resistantiam: non tamen est impossibilis: & si difficultatum oppositio consideretur, nunquam facinora magna aggredieremur. Quænam difficultates se opposuerunt, ut observantia separata à conventualibus erigeretur? & tamen per instrumenta tot, tantorumque virorum, quorum c. 1. hujus libri mentionem fecimus, observantia superavit, crevit, & floruit. Tota ratio hujus mirabilis separationis fuit pura regulæ observantia, qua evidenter cognita S. Bernardinus Senensis cum aliis sanctis, & zelosis viris, neque oppositiones repugnantiam timuit, neque de victoria obtinenda desperavit. Pontifices Romani, Catholici Principes, & Ecclesiæ præcipui Ministri ad meliora Religionis incrementa subsidium, & favores inclinant: reformationi, renuentes à potestate Ecclesiastica, & sæculari deseruntur; & tandem contra ipsos jam deficientes prævalent reformati.

Quid profuit in Provincia Angelorum in nostra Hispania contradictio reformationi resistantium? Tandem religiosi viri ætatis nostræ zelosissimi diuturno labore nunquam lassæ Provinciam suam ad pristinum statum glorioso triumpho restituerunt: quæ hodie exemplaribus virtutibus ita splendet, ut ab omnibus tum Ecclesiasticis, tum sæcularibus nimis deligatur. Si ergo hoc inclitum facinus aggredi, & consequi potuerunt Angelici Minoritæ, cur ad ipsorum imitationem iidem reformationi non insistent illæ Provinciæ, qui forté eadem reformatione egent.

Præter assignatas rationes, quæ urgent ad reformationem amplectendam omnibus Religionibus offero speciale gratitudinis motivum erga Ecclesiam
Catho:

Catholicam, à qua tot protectiones, favores, & pri- 193
vilegia acceperunt. Ipsas exemit à potestate sacu-
lari, & Episcopali, (Episcopis enim antea subjicie-
bantur) Ipsas protegit contra impugnantes illarum
institutum, & constitutiones. & contra eosdem mo-
lestantes in usu suorum privilegiorum, damnificantes-
que in bonis temporalibus, & facientes contra illos
libellos famulos: contra impediētes liberum Reli-
gionum ingressum, recipientesque illarum apostatas,
& fugitivos, earundemque filios percutientes.

Item iisdem concedit immunitates, exemptiones,
privilegia, earundemque praelatis amplissimam ju-
risdictionem in utroque foro, quæ longum esset re-
censere: similiter ipsas exemit ab actionibus, gabel-
lis, vectigalibus, collectis, impositionibus, oneribus or-
dinariis, & extraordinariis: quæ omnia privilegia,
& alia quamplurima fuerunt concessa motu proprio,
& ex certa scientia, ac plenitudine potestatis ea ite-
rum atque iterum innovando: quod inter alios
Pontifices præcipuè fecit Pius s. in sua constitutione
& *si mendicantes.*

Denique in signum dilectionis Religionum ipsas
maximis honoribus Ecclesia condecoravit ex ipso-
rum filiis multos ad Episcopatum, Cardinalatum, &
Papatum assumendo: & solemni ritu tot religiosos,
& religiosas Cathologo sanctorum adscribendo: al-
ios in albo Doctorum referendo, ita ut ex sex cele-
brioribus Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Gre-
gorio, Angelico Doctore, & Seraphico, quinque
sint religiosi.

Si ergo Ecclesia Catholica ita potenter nos pro-
tegit, ut nos ad majora virtutum incrementa invita-
ret, nonne erit infima ingritudinis species non
vir-

194 virtutibus, sed deformitatibus correspondere? si à puritate nostri status deviamus, quomodo possumus novos favores, & protectiones ab Ecclesia sperare? Imo timere debemus non solum alias de novo non obtinere, sed antiquas ob nostra demerita, si dentur, revocari.

Non audiat igitur minimus displicentium rumor, aut conquerentium strepitus. Prælatorum Generalium, Provincialium, & localium, & simul subditorum unanimis sit consensus, ut totus Ordo ad pristinum statum restituatur. Maxima difficultas non prævalebit opposita: potentior est enim nostrarum voluntatum affectus ad illam superandam. Alienis facultatibus non egemus ad hoc facinus aggredientium: ad nos reformatos apud nos tota facultas invenitur, Auxilium nobis præstabunt fidelium devotio, Ecclesiæ protectio, & reformatarum Provinciarum tot viva exemplaria. Seraphici Parentis meritum nos excitat; Deiparæ absque labe originalis peccati conceptæ patrocinium nos defendit, & Dei auxiliantis gratia nos juvat & corroborat. Omni ergo timore, & diffidentia penitus repulsa, ad reformationem, qua fortè egemus, amplexandam, & incipiendam præparemur; & absque temporis dilatione ipsam inchoatam usque ad ultimum suæ perfectionis complementum prosequamur ad conscientiarum tranquillitatem, ad Religionis splendorem, & ad Dei gloriam consequendam.

Omnia, quæ dixi in hoc brevi tractatu, censuræ Religionis, & Ecclesiæ Catholicæ humiliter subjicio.

Laudes Deo, Beatissima, semperque Virgini Mariæ, absque labe originalis peccati conceptæ, Seraphicoque Parenti Francisco.

Index

Index titulorum.

395

Liber primus. De viridi observantia nostra regula. pag. 4.

Caput. I. Ostenditur regulam nostram ex se observabilem esse, & vires humanas nullatenus excedere: ex quo deducitur transgressiones violantium ipsam in illorum fragilitatem, aut malitiam esse ultimò refundendas. pag. 1.

Caput. II. An detur ignorantia transgressores nostra regula à peccato excusans? pag. 17.

Parag. 1. Definitur, & dividitur ignorantia. pag. 17.

Parag. 2. Resolvitur principalis quaestio. pag. 22.

Caput. III. An regula nostra in aliquo praecepto sit dispensata, aut saltem extet contra ipsam aliqua praescripta, & legitima consuetudo ejusdem transgressores à peccato excusans? pag. 30.

Parag. 1. Satisfit priori tituli parti. pag. 30.

Parag. 2. An praecepta nostrae regulae ad vota essentialia reducantur, aut extra illa inducant obligationem? pag. 32.

Parag. 3. Ponitur Auctoris opinio. pag. 37.

Parag. 4. Solvuntur argumenta contra traditam resolutionem. pag. 46.

Parag. 5. Qualis nam sit legitima consuetudo praescripta? pag. 50.

Parag. 6. Assignantur ultimae conditiones ad legitimam consuetudinem introducendam viceessariae. pag. 58.

Parag. 7. An nova lex possit abrogare antiquam praescriptam consuetudinem? pag. 68.

Parag. 8. Respondetur principali quaestioni. pag. 71.

Liber

De reformatione status Minoritici. pag. 85.

Caput. I. *Quid sit reformatio; quæ ejus necessitas, & quæ exempla ad illam aggrediendam invitent?* pag. 87.

Caput. II. *An prælati nostri Ordinis teneantur regulam collapsam reformare, & subditi reformationi obedire?* pag. 96.

Caput. III. *Bonorum prælatorum electionem esse medium ad reformationem ostenditur.* pag. 104.

Caput. IV. *Quantum deceat reformationi Religionis incorrigibilium ejectio?* pag. 111.

Parag. I. *An religiosus incorrigibilis possit à Religionis expelli?* 114.

Parag. II. *Utrum in ejectione incorrigibilium servanda sit forma decreti à sacra Congregatione editi tempore Urbani 8.* pag. 125.

Caput. V. *Removentur ambitiones, partialitates, & exemptiones reformationi obnoxie.* pag. 139.

Caput. VI. *Multitudinem fratrum Religioni nocere ostenditur.* pag. 145.

Caput. VII. *Removentur alia impedimenta reformationi opposita.* pag. 154.

Caput. VIII. *Idoneitatem novitiorum, eorumque bonam educationem Religionis reformationi utilissimam esse ostenditur.* pag. 165.

Parag. I. *De novitiorum receptione.* ip. 168.

Parag. II. *Explicantur aliqua dubia circa novitiorum receptionem.* pag. 175. 21 JA 50

Pauag. III. *De anno novitiatus.* pag. 180.

Parag. IV. *De professione.* pag. 187.

Caput ultimum. *Totius operis conclusio.* pag. 191.

Errata Sic corrige.

Primus numerus indicat paginam: Secundus lineam

1. 1. Parintis Parentis. 10. iusignites insignes. 3.
33. plenum plenam. 4. 1. pristidum pristinum 4.
restituetur restituatur. 6. 19. omos onus. 7. 1. & 2.
Ministorum Ministrorum. 8 35. ti bi. 10. 33. imu-
niti muniti 16. 1. Ordinis, *adde* ut 24. 35 & gene.
dele. 32. 20 Sancti. Sanch. 40. 14. consequentia
consequentia 41. 1. minoritiæ minoriticæ. 42. 9.
perigrini peregrini. 44. 30 snnt sunt 35. castadad
castidad. 45. 25. congerie cougerit. 46. 5. & 6.
prionis prioris. 16. vesulatio resolutio. 47. 10. de-
finitiones definitionis. 49. 3. statum statutum. 50.
21. constuendum constituendum 52. 8. cnm cum. 18.
legittimé legitime. 18. & 19. consuetudidinem con-
suetudinem. 53. 25. possesori possessori 27. posse-
fore possessore. 35. finalis finali. 57. 35. abbattem
abbatem. 59. 30. apnd apud. 61. 25. Morovus Mo-
ronus. 62. 9. observandum observandam. 63. 11.
benficio beneficium. 67. 2. ligitnr eligitur. 74. 4.
60. 5°. 6°. 8°. 5. lignum signum 84. 5. nou non. 35. *ex*
dele. 86 35. prælato prælatos 87 13. capitas capita
90 20. transgressioribus transgressoribus 91. 2. de-
dit dederit 97 10. excommunicatione excommu-
nicationem incurrenda incurrendam. 101. 5. doce-
ri docere 107. 14. nos vos. 109. 28. sedgerat se ge-
rat 116. 21. Segorientium Segovientium 22. ritato
citato 121. 32 unus unius. 122. 23. Generali gene-
rali 124. 12. servenda servanda. 126 11. uvaquæq;
unaquæq; 127. 31. sect. Parag. 129. 11. sect. Parag.
13 sect. Parag. 27. oppinitur opponitur 34. sect. Pa-
rag 130. 19. assue fact onem assuefactionem. 31. sect.

Parag. 131. 12. correctoonum correctionum. 132.
 15. eliciatur ejiciatur: 133.30. monistris ministris.
 136.34. lusitani lusitaniæ 137. 5. elligunt eligunt
 140. 33. pulchritudivem pulchritudinem. 141. 5.
 habeatur habeantur. 142. 24. Generalis Generales.
 143. 26. cælestum cælestium 145. 11. extendi pe-
 tendi. 146. 7. i c. Parag. adde 2. 12. immientia im-
 minentia 148. 18. possit possint 149. 28. multitudi-
 nem multitudinis 149. 1. hac hoc. 150. 14. quauci
 pauci. 18. predictis prædictis 151. 7. quam quàm
 152. 11. de cursa decursu 15. trieniis trienniis 26.
 ad reformatio ad reformationem 29. rescormato
 reformato. 153. 6. reformata reformato 158. 28.
 vero verò 33. Piis Pii S. 159. 8. hec hæc 160. 8. se-
 quil sequi 22. de festibus defectibus 164. 4. moen-
 tise momenti se 165. 2. ex & 11. oppo sita opposita
 14. quam quàm 166. 13. assumant assumunt 168.5.
 interceptionem inter receptionem 14. maneat ma-
 maneat 19. religioum religiosum 21 Secunde Secun-
 dò 165. 4. solum modo solummodò 7. finitoo vero fi-
 nito verò 14. vero verò 31. & 32. concessu concessit
 170. 19. stabilitur stabilietur 171. 8. i. c. 9. cond.
 concl. 17. in in idôneis indoneis 172. 19. recipieudum
 recipiendorum 173. 17. dilitatur dilatatur 30. lam-
 bre hambre 175. 1. nec non 176. 29. in constans in-
 constans 177. 2. illo illius 178. 4. judicia indicia 6.
 affadiles affabi es 18. hominum hominem 32. illu-
 strissimi illustrissimis 180. 21. devorautum devora-
 turum. 182. 21. 1683. 1603. 185. 7. a primæva à
 primæva. 8. detursu decursu 19. eligerint elegerint
 186. 27. rémnneratorum remuneratorum 187. 16.
 17. dele 7.4. 189.30. si Secundum Si Secundum 193.
 30. referendo scribendo 194. 2. purirtate puritatu
 195. 2. nullaenus nullatenus.

.
t
.
:
:
-
-
i
a
.
o
.
-
/
a
.
-
-
-
-
it
d.
m
-
-
-
5.
-
-
à
nt
.
.
.